

Evaluering, videnindsamling
og formidling på det speciali-
serede plejefamilieområde

Afsluttende evaluering af
udviklingsprojekt i 13
kommuner

Evaluering, videnindsamling og formidling på det specialiserede plejefamilieområde
Afsluttende evaluering

Kolofon

Udgivet af Socialstyrelsen

Udgivelsesår: 2014

Forfatter: Deloitte

ISBN-nummer: 978-87-93052-78-9

Kontakt

Spørgsmål vedrørende rapportens indhold kan stilles til partner Mette Lindgaard, tlf. 25 24 00 37.

Om Deloitte Consulting – Fra ide til virkelighed

Deloitte Consulting fokuserer på udvikling og effektivisering af kundernes organisation, kerneprocesser, økonomistyring og it for at bidrage til realisering af kundernes strategiske målsætninger. Vi kender den offentlige og den private sektor til bunds og kombinerer vores faglige kompetencer med evnen til at lede, styre og gennemføre projekter i komplekse miljøer. Det kan være som rådgivere eller som ansvarlige for processer fra idestadie til implementering.

Deloitte er Danmarks største revisions- og rådgivningsfirma. Vi tilbyder en bred vifte af ydelser og kombinerer konsulentrollen i Deloitte Consulting med Deloittes kompetencer indenfor revision, skat og finansiering. Det giver vores kunder en unik mulighed for at få integrerede løsninger, der er skræddersyet til de enkelte opgaver.

Vi er del af den globale virksomhed Deloitte Touche Tohmatsu Limited. Vi udvikler og deler viden på tværs af kontorer i mange lande. Inspirationen fra udlandet kombineret med systematisk metodeudvikling på tværs af landegrænser sikrer, at vores løsninger altid tager udgangspunkt i den seneste viden. Det er forudsætningen for, at vi i dag og i fremtiden kan være en attraktiv og værdiskabende rådgiver.

Deloitte Consulting
Tlf. 36 10 20 30
Fax 36 10 20 40
deloitteconsulting@deloitte.dk
deloitte.dk

Besøgsadresse
Weidekampsgade 6
2300 København S

Postadresse
Deloitte Consulting
Postboks 1600
0900 København C

Indholdsfortegnelse

RESUME	5
FORMÅL OG GRUNDLAG	5
ORGANISERING.....	7
PLEJEFAMILIER OG PLEJEBØRN	8
REKRUTTERING OG GODKENDELSE	10
MATCHNING MELLEM BARN OG PLEJEFAMILIE.....	12
KOMPETENCEUDVIKLING FOR MEDARBEJDERE OG PLEJEFAMILIER	13
SAMARBEJDET MELLEM AKTØRERNE I EN PLEJEFAMILIEANBRINGELSE	16
1. INDLEDNING	18
1.1. UDVIKLINGSPROJEKT PÅ PLEJEFAMILIEOMRÅDET	19
1.2. PLEJEFAMILIERNE I UDVIKLINGSPROJEKTET	20
1.3. EVALUERINGENS FORMÅL	21
1.4. EVALUERINGENS GRUNDLAG	22
1.5. LÆSEVEJLEDNING	23
2. ORGANISERING	25
2.1. NI KOMMUNALE PROJEKTER.....	25
2.2. LEDELSESMÆSSIG FORANKRING.....	31
2.3. SAMARBEJDET MELLEM SAGSBEHANDLERE OG FAMILIEPLEJEKONSULENTER	32
2.4. OPFYLDELSEN AF STRATEGISKE MÅL	38
2.5. KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER.....	40
3. PLEJEFAMILIER OG PLEJEBØRN	42
3.1. KARAKTERISTIK AF PLEJEFAMILIERNE	42
3.2. KARAKTERISTIK AF PLEJEBØRNENE	48
3.3. KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER – PLEJEFAMILIER OG PLEJEBØRN	56
4. REKRUTTERING OG GODKENDELSE	59
4.1. REKRUTTERING AF PLEJEFAMILIER.....	60
4.2. GODKENDELSE	67
3 Evaluering, videnindsamling og formidling på plejefamilieområdet	

4.3.	KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER – REKRUTTERING OG GODKENDELSE.....	77
5.	MATCHNING MELLEML BARN OG PLEJEFAMILIE.....	81
5.1.	MATCHNING I PROJEKTET	82
5.2.	REDSKABER, METODER OG TILGANGE TIL MATCHNING	84
5.3.	ET GODT MATCH.....	90
5.4.	KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER – MATCHNING.....	96
6.	KOMPETENCEUDVIKLING FOR MEDARBEJDERE OG PLEJEFAMILIER	98
6.1.	UDDANNELSE OG SUPERVISION FOR FAMILIEPLEJEKONSULENTER	100
6.2.	UDDANNELSE, SUPERVISION OG NETVÆRK FOR PLEJEFAMILIER MED SÆRLIGE OPGAVER ...	104
6.3.	KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER – KOMPETENCER	120
7.	SAMARBEJDET MELLEML AKTØRERNE I EN PLEJEFAMILIEANBRINGELSE ...	124
7.1.	REDSKABER OG METODER TIL AT UNDERSTØTTE SAMARBEJDET	125
7.2.	KOMMUNENS SAMARBEJDE MED PLEJEFAMILIEN	125
7.3.	SAMARBEJDET MED BARNETS FAMILIE	136
7.4.	KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER – SAMARBEJDE	139
	BILAG 1: EVALUERINGENS GRUNDLAG	142
	BILAG 2: KOMMUNEBSKRIVELSER	147

Resume

I Danmark er familiepleje en af de mest anvendte anbringelsesformer, og der er fokus på at styrke anvendelsen af plejefamilier både nationalt og lokalt i kommunerne. Der er dog stadig potentiale for at anvende plejefamilier i flere anbringelser, når vi sammenligner os med resten af Skandinavien.

Med Barnets Reform er der skabt mulighed for at styrke plejefamilieområdet gennem anvendelse af nye typer specialiserede plejefamilier. I forlængelse heraf har Socialstyrelsen sammen med 13 kommuner i perioden 2011-2013 gennemført et udviklingsprojekt med henblik på at styrke anvendelsen af nye typer plejefamilier, der kan modtage børn og unge med særlige behov og bidrage til en styrkelse af de organisatoriske rammer på plejefamilieområdet, og herunder at sikre det rette match og den nødvendige specialiserede indsats. Denne rapport formidler den afsluttende evaluering af udviklingsprojektet.

Formål og grundlag

Udviklingsprojektet har haft fokus på fire tværgående temaer: 1) rekruttering og godkendelse, 2) matchning, 3) kompetenceudvikling og 4) samarbejdsrelationer. Den løbende resultat- og erfaringsindsamling har derfor primært fundet sted med udgangspunkt i disse. Som et bagvedliggende tema stiller evalueringen desuden skarpt på *organiseringen* af arbejdet med plejefamilier med særlige opgaver.

Som led i projektet har følgende 13 kommuner igangsat særskilte udviklingsprojekter på plejefamilieområdet:

- Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner¹
- Ringsted Kommune
- Hjørring Kommune
- Roskilde Kommune
- Ikast-Brande Kommune
- Svendborg Kommune
- Odense Kommune
- Aarhus Kommune
- Ringkøbing-Skjern Kommune
- Ringsted Kommune

¹ De fem kommuner har indgået et samarbejde om i fællesskab at deltage i et udviklingsprojekt. Gladsaxe Kommune har været overordnet projektansvarlig.

Denne evaluering samler op på projektkommunernes resultater, erfaringer og læring fra knap tre års projektforløb. Herunder kortlægges det, hvilke faktorer der fremmer og hæmmer anvendelsen af plejefamilier med særlige opgaver og styrkelsen af de organisatoriske rammer på området.

Evalueringens grundlag

Evalueringen er baseret på følgende datagrundlag:

Kommunale nøgletal, projektnøgletal og progressionsrapporter

Der er indhentet kommunale nøgletal ved projektets begyndelse og ved projektets afslutning. Nøgletallene giver et overordnet billede af anbringelsesområdet i forhold til en række faktorer, fx fordelingen af forebyggende foranstaltninger og anbringelsestyper. Projektindikatorerne og progressionsrapporten er indhentet hvert kvartal og har tilsammen beskrevet aktiviteterne, resultaterne og udviklingen i projekterne i forhold til de opstillede mål.

Spørgeskemaundersøgelser blandt familieplejekonsulenter, plejefamilier med særlige opgaver og almindelige plejefamilier

Igennem projektperioden er der halvårligt gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt alle de tilknyttede familieplejekonsulenter og plejefamilier med særlige opgaver. For at tilvejebringe et sammenligningsgrundlag er der også gennemført en spørgeskemaundersøgelse med godt hundrede tilfældigt udvalgte almindelige plejefamilier i projektkommunerne. Generelt har svarprocenterne været forholdsvis høje (80-90 procent) igennem hele projektperioden.

Selvevaluering og dokumentation af redskaber og værktøjer

Der er gennemført en afsluttende selvevaluering i hver enkelt projektkommune med fokus på projektets organisering, forløb og resultater samt den læring og forandring i organisationen, som projektet har skabt.

Evalueringsseminar

Afslutningsvis er der gennemført et evalueringsseminar, hvor alle projekterne har deltaget med alle eller størstedelen af de medarbejdere og ledere, der har været tilknyttet projektet. På evalueringsseminaret blev der gennem tværgående drøftelser sat fokus på projektets resultater og læringen fra projektet.

Interview med plejefamilier med særlige opgaver og udvalgte ledere i projektkommunerne

Der blev ved projektets slutning gennemført i alt 12 interview med plejefamilier med særlige opgaver samt opfølgende interview med ledere i Svendborg, Ikast-Brandø og Odense kommuner.

Organisering

Projektets overordnede formål har været at styrke de organisatoriske rammer på det specialiserede plejefamilieområde for dermed at understøtte anvendelsen af plejefamilier med særlige opgaver og sikre et bedre match og den nødvendige specialiserede indsats overfor plejefamilierne.

Som resultat af projektet lokalt er der overordnet set på tværs af projekterne sket en væsentlig udvikling af det specialiserede plejefamilieområde. Dette viser sig blandt andet ved, at der er sket en stigning i andelen af plejefamilieanbringelser.

Stort set alle kommuner fremhæver, at udviklingsprojektet i høj grad har været med til at udvikle egen praksis på plejefamilieområdet i en positiv retning både i forhold til at styrke anvendelsen af plejefamilier med særlige opgaver og i forhold til det samlede plejefamilieområde. En stor del af de redskaber, der er taget i anvendelse i projektet, er blevet del af den daglige drift og tages også i anvendelse i arbejdet med almindelige plejefamilier. Resultaterne kan ydermere ses i anvendelsen af plejefamilier generelt, hvor der i projektperioden ses en stigning i stort set alle kommuner.

Ledelsesmæssig forankring

På tværs af projektkommunerne – uafhængigt af projekternes fokus og organisatoriske forankring – fremhæves ledelsesmæssig opbakning og forankring som en vigtig parameter for realiseringen af projekternes mål. Det generelle billede på tværs af projektkommunerne er, at projekterne har været ledelsesmæssigt forankret i familieplejeafdelingen i flere tilfælde med børne- og ungechefen som del af styregruppen.

Samarbejdet mellem sagsbehandlere og familieplejekonsulenter

Tendensen på tværs af projektkommunerne har været, at projektet har bidraget til en generel faglig udvikling. Det har blandt andet skabt et mere robust fælles fagligt grundlag og faglig bevidsthed, der smitter positivt af på det daglige samarbejde.

På tværs af projektkommunerne har familieplejekonsulenterne været de primære medarbejdere i projektteamet, og der peges generelt på en begrænset forankring af projektet på myndighedsniveau. Derfor er det tværfaglige samarbejde med sagsbehandlere helt centralt. Oplevelsen er, at samarbejdet skal prioriteres og bygges op, hvilket kræver tid og fokus fra begge sider. Der er i den sammenhæng positive erfaringer med, at der på sagsbehandlersiden

foretages en specialisering i forhold til de tunge anbringelsessager, da dette kan lette samarbejdet.

Anbefalinger

Det er ikke overraskende, at ledelsesmæssig opbakning og involvering, organisatoriske ændringer og eventuelle andre tiltag er kritiske for arbejdet med plejefamilier med særlige opgaver. Dette er et vilkår for kommunale tiltag på børne- og ungeområdet, men i udviklingen af plejefamilieområdet som et reelt alternativ til døgninstitutioner er det dog vigtigt at sikre en klar ledelsesmæssig forankring. Det anbefales derfor at lægge vægt på dette i den fremadrettede udvikling af området.

Der ses sammenhæng mellem tværfaglig organisering og plejefamiliernes oplevelse af at få den nødvendige støtte. Tværfaglig organisering kan således fremme samarbejdet mellem sagsbehandlere og familieplejekonsulenter og styrke matchningen og det løbende samarbejde med familierne. Det anbefales derfor at sikre et tæt tværfagligt samarbejde – enten med en fælles enhed eller en tæt og systematisk kontakt mellem sagsbehandlere og familieplejekonsulenter.

Plejefamilier og plejebørn

Karakteristik af plejefamilierne

Det er væsentligt at belyse, hvad der kendetegner de plejefamilier, der er godkendt til at varetage opgaver med børn og unge med særlige behov, fordi dette er med til at tegne et billede af familiernes forudsætninger for at kunne løfte en tungere plejeopgave, end almindelige plejefamilier løfter, og dermed for at sikre en vellykket anbringelse.

Den typiske plejefamilie med særlige opgaver er et gift par i slutningen af 40'erne eller starten af 50'erne, der har været plejefamilie i omkring ti år. Godt en tredjedel af plejefamilierne med særlige opgaver har ét barn i pleje, lidt flere har to børn, mens en femtedel har tre plejebørn.

Mindst en af plejeforældrene har ingen anden beskæftigelse end opgaven som plejeforælder, som oftest er det plejemor, men i en del tilfælde begge plejeforældre. Kvinden har som oftest et højere uddannelsesniveau end plejefaren. Herudover har mindst en af plejeforældrene relevant erfaring i forhold til at arbejde med behandlingskrævende børn. I forhold til uddannelsesniveaet er der forskel mellem plejefamilierne med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier. Blandt plejefamilier med særlige opgaver er der en

forholdsvis større andel plejemødre med længerevarende uddannelse. Dette tyder på større faglighed blandt plejemødre med særlige opgaver sammenlignet med plejemødre i de almindelige plejefamilier.

I nogle kommuner har det været et krav, at plejefamilierne med særlige opgaver skulle have en relevant uddannelse og relevant erfaring, mens denne type plejefamilier i andre kommuner ikke adskiller sig nævneværdigt fra de almindelige plejefamilier.

Karakteristik af plejebørnene

Viden om, hvad der kendetegner plejebørnene i plejefamilier med særlige opgaver, og årsagerne til deres anbringelse er vigtigt for at få en forståelse af de plejeopgaver, plejefamilierne skal kunne løfte.

Det typiske plejebarn anbragt i en plejefamilie med særlige opgaver er mellem fem og ti år, er anbragt i fuldtidspleje og har for omkring halvdelen vedkommende tidligere været anbragt enten på døgninstitution eller i en anden plejefamilie. En stor andel af børnene er anbragt på grund af grove omsorgssvigt i hjemmet, alkohol- eller stofmisbrug hos forældrene m.m. For nogle er der (også) tale om vold eller trusler om vold mod barnet/den unge og om anden kriminell adfærd i hjemmet. Yderligere har det typiske plejebarn i plejefamilier med særlige opgaver problematikker omkring skolen, venskaber/netværk og udadreagerende, indadreagerende eller selvskadende adfærd. Omkring halvdelen af børnene har en behandlingskrævende diagnose eller er under udredning, og lidt over halvdelen går i specialdagtilbud eller specialklasse.

Overordnet set viser evalueringen, at der er begrænset forskel mellem børn anbragt i plejefamilier med særlige opgaver og børn anbragt i de almindelige plejefamilier. Dette skyldes til dels den forholdsvis store gruppe af plejefamilier med særlige opgaver, der har mere end ét plejebarn, og hvor kun det ene plejebarn er anbragt i familien på grund af særlig komplekse støtte- og plejebehov. Dette har naturligvis konsekvens for resultaterne, der giver et mere spredt billede af plejebørnenes profil og behov. Det skal fremhæves, at det ikke nødvendigvis er ønskeligt, at alle børn i en plejefamilie skal have lige store vanskeligheder. En mere klar målgruppedefinition og tydeligere krav til plejefamilierne kan være en nødvendig forudsætning for at kunne lave et konkret match mellem et barn med større vanskeligheder og en plejefamilie.

Anbefalinger

I det videre arbejde med plejefamilier med særlige opgaver i kommunerne vil det være hensigtsmæssigt at definere mere konkrete krav til de familier, der

skal kunne fungere som alternativ til institutionsanbringelse, og som skal kunne håndtere børn med særlige behov. Dette kan blandt andet gøres med udgangspunkt i en mere klar målgruppebeskrivelse af de børn og unge, der kan profitere af en anbringelse i en plejefamilie med særlige opgaver.

I det videre arbejde med anbringelse i plejefamilie med særlige opgaver i kommunerne vil det være hensigtsmæssigt at anvende en nuanceret målgruppedefinition og gerne også et funktionsniveau i udredningen. Dette kan blandt andet tage udgangspunkt i den måling af funktionsniveau og målgruppebegreber, der er udviklet i forbindelse med resultatdokumentation på børne- og ungeområdet² og funktionsvurdering for børn og unge med funktionsnedsættelser³. Anvendelse af målgruppebegreber og funktionsniveau kan sikre, at det over tid bliver muligt at definere mere tydelige profiler på børn og unge, der profiterer af anbringelse i plejefamilie med særlige opgaver både for at kunne styrke matchningen og med henblik på at kunne følge børnene og de unge over tid og dermed identificere effekterne af anbringelserne i plejefamilierne med særlige opgaver.

Rekruttering og godkendelse

Generelt har projektet styrket projektkommunernes rekruttering og godkendelse af plejefamilier, der kan rumme plejebørn med tungere problemer end de problemer, børn i plejefamilier normalt har. I flere af projektkommunerne har rekruttering af plejefamilier dog været sværere end forventet.

Rekruttering af plejefamilier

Det har været en udfordring for kommunerne at finde effektive kanaler til at skabe interesse og rekruttere potentielle familier. Evalueringen viser, at målrettet rekruttering med fokus på udvikling af *eksisterende* plejefamilier er den rekrutteringskanal, som kommunerne samlet set har haft bedst erfaringer med. Opsøgende arbejde i en bredere gruppe har ikke givet så gode resultater.

I forhold til rekrutteringen peger kommunerne ydermere på, at det er vigtigt, at der er klarhed om, hvad opgaven indeholder, og hvilke vilkår plejefamilier med særlige opgaver arbejder under. I den sammenhæng har kommunerne haft gode erfaringer med at kommunikere via hjemmesider, informationsmø-

² Socialstyrelsen, 2013.

³ Socialstyrelsen, 2013: <http://www.socialstyrelsen.dk/born-og-unge/sagsbehandling/vaerktojer-til-udredning-og-handleplan-pa-bornehandicapområdet/vaerktojer>.

der og informationspjecer. Samtidig er det vigtigt, at plejefamiliernes arbejde og faglighed anerkendes.

Godkendelse

Et vigtigt fokus i hovedparten af projekterne har således været at sikre godkendelse af det nødvendige antal plejefamilier med særlige opgaver og samtidig styrke godkendelsesprocessen for plejefamilier med særlige opgaver gennem udvikling af systematiske godkendelsesværktøjer.

Der er således positive erfaringer med udvikling af godkendelsesmanualer eller screeningmodeller med tilhørende procesbeskrivelser, spørgeguides til at sikre indhentning af de relevante oplysninger m.m.

Erfaringerne fra projektet viser dog også, at der er en række barrierer for anvendelse af den kommunale godkendelse, herunder godkendelse på tværs af kommuner. En stor del af plejefamilierne med særlige opgaver har således før deres deltagelse i udviklingsprojektet været almindelig plejefamilie. I nogle tilfælde har plejefamilien fået en ny godkendelse, når de er overgået til at være plejefamilie med særlige opgaver. I mange tilfælde har plejefamilien dog ikke fået en ny godkendelse.

De plejefamilier med særlige opgaver, der ikke er blevet godkendt som kommunal plejefamilie, har i vidt omfang fået mere støtte i rollen, og kommunerne har i vidt omfang arbejdet ud fra den forudsætning, at disse familier fungerede på samme vilkår som kommunale plejefamilier. Man kan således argumentere for, at projektet kun i begrænset omfang har bidraget til at udbrede anvendelsen af kommunale plejefamilier konkret, men har bidraget til at styrke plejefamilieområdet og anvendelsen af plejefamilier til mere komplekse opgaver m.m.

Anbefalinger

Hvis kommunerne for alvor skal have nytte af lovgivningens muligheder, bør de have fokus på, hvilke konkrete krav plejefamilier med særlige opgaver (henholdsvis specialiserede plejefamilier/kommunale plejefamilier) skal opfylde.

Herudover er det en stor fordel at have en systematisk tilgang til rekruttering, der sikrer, at plejefamilier med særlige opgaver har de rette kompetencer og den rette erfaring til at kunne påtage sig opgaven. Erfaringen fra udviklingsprojektet viser, at plejefamilierne med særlige opgaver i varierende grad har den nødvendige uddannelse og erfaring til at varetage omsorgen for børn og unge med meget komplekse problemer og dermed være et reelt alternativ til

en døgninstitution. Her anbefales det at udarbejde en tydelig kompetence- og erfaringsprofil for plejefamilier med særlige opgaver, der tilgodeser en segmentering i forhold til kompleksiteten i de opgaver, plejefamilierne skal varetage.

For at sikre effektiv anvendelse af ressourcerne anbefales det endvidere, at der gennemføres en indledende screening af potentielle plejefamilier med henblik på at sikre en hurtig proces, hvor de familier, der ikke har de rette kompetencer, hurtigt kan få besked og dermed ikke skal gennem en lang og ressourcekrævende proces.

Der er behov for at tydeliggøre lovgivningens muligheder og krav i forhold til kommunale plejefamilier for på den måde at gøre det lettere for kommunerne at anvende kommunale plejefamilier og herunder plejefamilier med bopæl i andre kommuner. Dette kan givetvis blive lettere med indførelsen af de regionale tilsynsenheder, men det kræver en fælles forståelse af kravene til specialiserede/kommunale plejefamilier.

Herudover anbefales det, at der anvendes en systematisk tilgang og faste kriterier i godkendelsesprocessen, så det er klart, hvilke roller familieplejekonsulenter og sagsbehandlere har i processen, og så grundlaget for en godkendelse er tydeligt, hvad angår for eksempel krav til kompetencer og erfaring hos plejefamilierne.

Matchning mellem barn og plejefamilie

At sikre det rette match mellem barn og plejefamilie har været et centralt fokuspunkt i det samlede projekt. Matchningen er den proces, hvor det vurderes, om en plejefamilie kan løfte de konkrete plejeopgaver og de særlige støtte- og plejebestod, som det pågældende barn måtte have, og om familien og barnet passer sammen på et personligt plan.

Samlet set peger kommunerne på, at matchning – udover tilgængelige plejefamilier med de rette kompetencer – handler om at have det nødvendige kendskab til barnet og plejefamilien, et effektivt samarbejde mellem myndighedsrådgivere og familieplejekonsulenter samt en god inddragelse i processen af både barn, forældre og plejefamilie. For at sikre dette er der behov for en systematisk tilgang med en klart defineret opgave- og ansvarsfordeling mellem familieplejekonsulenter og myndighedsrådgivere.

Ifølge projektkommunerne er det en særlig udfordring, at det i mange tilfælde skal gå hurtigt, når et barn skal anbringes. I den sammenhæng beskriver flere kommuner, at projektet har været med til at styrke opmærksomheden på grundighed i matchningen og undgå såkaldte akutanbringelser. For at forbed-

re matchningsprocessen er der blandt andet udviklet manualer og procedurebeskrivelser, ligesom en del kommuner arbejder med specifikke redskaber – fx genogrammer – med henblik på at sikre et solidt kendskab til plejebarnets behov og familiens særlige profil og ressourcer med henblik på at styrke matchningen. Vurderingen fra kommunerne er generelt, at matchningen er styrket gennem de nye metoder og redskaber samt den kompetenceudvikling, der har fundet sted i forløbet. Dette afspejles ydermere i et fald i antallet af uplanlagte skift i projektperioden.

Et godt match skal blandt andet sikre, at plejebarnet trives, hvilket blandt andet afspejles i en stabil skolegang og i barnets adfærd, humør og relationer til venner og kammerater. Hovedparten af plejeforældrene med særlige opgaver mener, at anbringelsen har betydet en positiv udvikling for plejebørnene i forhold til adfærd og humør, mens udviklingen har været lidt mindre positiv i forhold til at styrke relationerne til venner og kammerater. Der ses samlet set en positiv tendens i forhold til plejebørnenes trivsel.

Anbefalinger

I den fremadrettede udvikling af området anbefales det, at der fortsat er fokus på at styrke matchningen, herunder blandt andet en systematisk afdækning af plejefamiliernes kompetencer og en grundig udredning af barnets behov. Dette kan blandt andet gøres ved at videreudvikle de manualer, der er udviklet i projektet, der i vidt omfang sikrer klarhed om roller og ansvar i processen og sikrer et grundigt kendskab til familierne.

Herudover kan der med fordel udvikles konkrete spørgeguides til anvendelse i matchningsprocessen, der bidrager til at sikre, at de relevante forhold i familierne afdækkes i relation til den konkrete anbringelse.

I forhold til udredningen af barnets behov kan der med fordel anvendes systematiske målgruppebegreber og et funktionsniveau, jf. anbefalingen i kapitlet om plejefamilier og plejebørn.

Kompetenceudvikling for medarbejdere og plejefamilier

Kompetenceudvikling for både medarbejdere og plejefamilier til at kunne varetage opgaverne i forhold til anbringelser af børn med særlig komplekse støtte- og plejebestanden har udgjort en stor del af projektkommunernes aktiviteter. På tværs af kommunerne fremhæves nødvendigheden af at klæde plejefamilierne på både fagligt og personligt til at varetage opgaven.

Uddannelse og supervision for familieplejekonsulenter

Det er afgørende, at de familieplejekonsulenter, der skal støtte op om plejefamilierne, besidder de rette faglige kompetencer. Samlet set har fire ud af fem familieplejekonsulenter i forløbet gennemført et uddannelsesforløb med fokus på plejefamilier med særlige opgaver, og langt de fleste tilkendegiver, at de derigennem har opnået gode forudsætninger for at kunne yde plejefamilierne den nødvendige støtte.

I flere af projekterne har kompetenceudviklingen taget udgangspunkt i KRITH-materialet. Derudover har stort set alle projektkommunerne haft forskellige tematiske uddannelses tilbud for familieplejekonsulenterne (Theraplay, KRAP osv.). Endelig har mange af familieplejekonsulenterne fået specifik uddannelse i facilitering af supervision, coaching, samarbejdssamtaleforløb eller netværksgrupper.

Uddannelse, supervision og netværk for plejefamilier med særlige opgaver

At have et barn med særlige støtte- og plejebenhov i familiepleje stiller krav om nogle særlige faglige og personlige kompetencer hos plejefamilien. Det er derfor vigtigt, at disse plejefamilier får den nødvendige faglige kompetenceudvikling, supervision m.m., så de er klædt på til at kunne yde en specialiseret indsats overfor plejebørnene og til at håndtere de personlige og familiære udfordringer, der også ofte vil være en del af at have et barn med særlige behov i pleje.

De fleste plejefamilier med særlige opgaver har deltaget i kurser målrettet plejeopgaven, og de finder kurserne anvendelige i forhold til opgaven som plejefamilie. Kurserne har for eksempel haft fokus på mentalisering, livshistorier, borderline og forældresamarbejde. Hovedparten af plejefamilierne med særlige opgaver har ligeledes deltaget i supervision og modtager generelt mere supervision end de almindelige plejefamilier. Generelt er der stor tilfredshed med supervisionen.

Lidt over halvdelen af plejefamilierne med særlige opgaver har deltaget i netværk med andre familier, og langt hovedparten mener, at deltagelse i netværk er relevant for deres opgave som plejefamilie med særlige opgaver, fordi der opnås værdifuld erfaringsudveksling og videnformidling. Overordnet set beskriver hovedparten af plejefamilierne i projektet, at de får den nødvendige støtte fra kommunen til at kunne løfte plejeopgaven.

Anbefalinger

Fremadrettet anbefales det at bygge videre på de koncepter til kompetenceudvikling, der er udviklet i projektet, med særskilt fokus på henholdsvis uddannelse, supervision og netværk, idet disse tre elementer på hver deres måde kan bidrage til at styrke plejefamilier med særlige opgaver.

Omkring uddannelse er det vigtigt, at forløbene tilrettelægges således, at de kan passes ind i plejeforældrenes hverdag i forhold til både omfang og form – især hvis det forventes, at begge plejeforældre deltager. Herudover er deltagelsen helt afhængig af, at plejeforældrene oplever, at indholdet er relevant, og det kan derfor overvejes i et vist omfang at tilpasse uddannelsesforløbene til de konkrete oplevede behov hos plejefamilierne.

Endvidere anbefales det, at familieplejekonsulenterne deltager i forløbene – enten som undervisere/facilitatorer eller som deltagere – dette både for at skabe et fælles fundament og for at familieplejekonsulenterne kan bruge anledningen til at få mere viden om plejeforældrenes særlige kompetencer og erfaringer med henblik på at kunne bruge denne viden i matchningen.

Tidligere kortlægninger har vist, at det kan være vanskeligt at etablere netværksgrupper, fordi plejeforældrene har travlt og har svært ved at prioritere deltagelsen. Udviklingsprojektet har dog vist, at det er muligt at etablere netværk både med plejefamilier og med forældre, hvis indholdet og formen målrettes deltagernes behov. Det vil sige, hvis der sættes struktur på møderne, og eventuelt er en facilitator, der understøtter processen. Deltagerne vurderer, at netværksmøderne giver et stort udbytte, og det anbefales derfor, at der etableres netværk målrettet de konkrete behov hos plejeforældre og forældre.

Både plejefamilierne og familieplejekonsulenterne fremhæver supervision som meget vigtigt for at kunne varetage opgaven som plejefamilie med særlige opgaver. Det anbefales, at supervisionen sættes i system, så der følges mere systematisk op på, om plejefamilierne oplever supervisionen nyttig, og så rammer og fokus er tydeligt. Organiseringen af supervisionen kan med fordel tage hensyn til, at den familieplejekonsulent, der fører tilsyn og afklarer praktiske forhold med familien, ikke også skal gennemføre supervision. Her kan der for eksempel samarbejdes på tværs af kommunerne. Det er her vigtigt at være opmærksom på, at socialtilsynet skal føre tilsyn med de generelt godkendte plejefamilier.

Samarbejdet mellem aktørerne i en plejefamilieanbringelse

Flertallet af projektkommunerne har arbejdet med at styrke samarbejdsrelationerne på plejefamilieområdet i forhold til at sikre både et velfungerende samarbejde med barnets forældre og et godt samarbejde mellem plejefamilien og kommunen.

Samarbejdet med plejefamilierne

Der er udarbejdet en udviklings- eller behandlingsplan i godt en tredjedel af anbringelserne, og plejefamilierne med særlige opgaver angiver generelt, at planen støtter dem i at levere indsatsen overfor plejebarnet. Også projektkommunerne peger på, at en pædagogisk plan eller en udviklingsplan er et vigtigt redskab til at sikre, at der i tæt sparring med plejefamilien kan udarbejdes mål og tilhørende aktiviteter, der hjælper plejefamilien i arbejdet med plejebarnet.

Af andre tiltag kan nævnes, at nogle af projektkommunerne har etableret en hotline, så plejefamilierne med særlige opgaver kan få fat i en familieplejekonsulent døgnet rundt. Både familieplejekonsulenterne og plejefamilierne peger på, at visheden om dette beredskab er vigtigt, fordi det skaber tryghed og derved oplevelse af et bedre samarbejde. Flere kommuner kan med fordel lade sig inspirere af dette tiltag.

Samarbejdet med barnets familie

Inddragelse af barnets familie (primært forældre) og i særlig grad samarbejdet mellem forældrene og plejefamilien er en central udfordring i samarbejdet omkring en anbringelse. I mange anbringelser opstår der konflikter mellem barnets forældre og plejeforældrene, hvor barnet i værste fald bliver fanget i midten.

Flere af projektkommunerne har arbejdet specifikt med at fremme samarbejdet med de anbragte børns forældre, for eksempel gennem facilitering af samarbejdssamtaleforløb. Hovedparten af plejefamilierne med særlige opgaver har således et samarbejde med barnets familie, og de vurderer i højere grad end de almindelige plejefamilier, at samarbejdet er godt. Det indikerer, at plejefamilierne med særlige opgaver i højere grad har kompetencer til at håndtere dette samarbejde. Familieplejekonsulenterne er enige i dette billede og vurderer, at plejefamilierne med særlige opgaver i højere grad end andre plejefamilietyper støtter barnets relation til dets familie.

Anbefalinger

Samlet set må det konkluderes, at projektet har bidraget til at styrke samarbejdet omkring anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver i de udvalgte kommuner. I den fremadrettede udvikling af området peger evalueringen dog også på et behov for at tydeliggøre, hvad det betyder at være plejefamilie med særlige opgaver, for at kunne forventningsafstemme med familierne og sikre et godt samarbejde. Det anbefales derfor, at kommunerne har fokus på at beskrive rollen, opgaverne, de målgrupper, der anbringes i plejefamilier med særlige opgaver, samt den støtte og opbakning, som familierne kan få.

Samtidig peger projektkommunerne på et behov for, at plejefamilier med særlige opgaver kan få hjælp og sparring døgnet rundt – gerne fra et tværfagligt team – og at de kan få støtte og aflastning. Det anbefales, at støtten til familierne organiseres, så familierne kan få hjælp, når der er behov for det. Det kan for eksempel gøres ved at oprette en hotline til kommunen, der kan varetages af familieplejekonsulenter, eller potentielt ved at etablere en kontakt til kommunens døgninstitutioner, der har den fornødne specialiserede viden og kan yde sparring også udenfor normal åbningstid.

1. Indledning

Med Barnets Reform er der skabt mulighed for at styrke plejefamilieområdet gennem anvendelse af nye typer specialiserede plejefamilier. I forlængelse heraf har Socialstyrelsen sammen med 13 kommuner i perioden 2011-2013 gennemført et udviklingsprojekt med henblik på at styrke anvendelsen af nye typer plejefamilier, der kan modtage børn og unge med særlige behov og bidrage til en styrkelse af de organisatoriske rammer på plejefamilieområdet, og herunder at sikre det rette match og den nødvendige specialiserede indsats. Denne rapport formidler den afsluttende evaluering af udviklingsprojektet.

I Danmark er familiepleje en af de mest anvendte anbringelsesformer, og der er fokus på at styrke anvendelsen af plejefamilier både nationalt og lokalt i kommunerne. Der er dog stadig potentiale for at anvende plejefamilier i flere anbringelser, når vi sammenligner os med resten af Skandinavien.

Barnets Reform medfører, at kommunen skal afdække muligheden for at anbringe i en plejefamilie, inden den træffer afgørelse om anbringelse. Kommunerne ser dermed også på, om de kan anbringe børn med særligt komplekse støtte- og plejebestov, som traditionelle plejefamilier ikke har de fornødne forudsætninger for at håndtere, i en plejefamilie.

For at styrke plejefamilieområdet og tilgodese kommunernes anvendelse af plejefamilier med særlige opgaver har Socialstyrelsen sammen med 13 kommuner gennemført et udviklingsprojekt i perioden 2011-2013. I projektforløbet har kommunerne arbejdet med at identificere og rekruttere relevante familier samt styrke godkendelsesprocessen, matchningen, kompetenceudviklingen af medarbejdere og plejefamilier og samarbejdet mellem parterne i forhold til anbringelser i specialiserede plejefamilier.

Kommunerne har blandt andet udviklet formidlingsmateriale, vejledninger og procesbeskrivelser med angivelse af ansvar, opgaver, kurser, netværk, supervision, samarbejdsmodeller, konflikthåndteringsredskaber og meget mere.

Der er løbende fulgt op og evalueret på erfaringerne med de forskellige redskaber i udviklingsprojektet, og denne evaluering præsenterer erfaringerne herfra.

1.1. Udviklingsprojekt på plejefamilieområdet

Socialstyrelsen har som nævnt ovenfor gennemført et udviklingsprojekt på plejefamilieområdet med det formål *at styrke anvendelsen af nye typer plejefamilier, der kan modtage børn og unge med særlige behov og bidrage til en styrkelse af de organisatoriske rammer på plejefamilieområdet, herunder at sikre det rette match og den nødvendige specialiserede indsats.*

Som led i projektet har følgende 13 kommuner igangsat særskilte udviklingsprojekter på plejefamilieområdet:

- Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner⁴
- Hjørring Kommune
- Ikast-Brande Kommune
- Odense Kommune
- Ringkøbing-Skjern Kommune
- Ringsted Kommune
- Roskilde Kommune
- Svendborg Kommune
- Aarhus Kommune.

I de enkelte kommuners udviklingsprojekter er der opstillet egne målsætninger og forandringsteorier for anbringelsesområdet, og der er arbejdet med at udvikle og implementere forskellige redskaber og værktøjer indenfor fire overordnede temaer: 1) Rekruttering og godkendelse, 2) Matchning, 3) Kompetenceudvikling og 4) Samarbejdsrelationer. Projektkommunerne har for eksempel bragt nye godkendelsesmanualer og matchningsmodeller i anvendelse, afholdt kompetenceudvikling for både medarbejdere og plejefamilier, styrket eksisterende støttetilbud som supervision og netværksgrupper eller etableret nye tilbud som for eksempel samarbejdssamtaler mellem det anbragte barns forældre og plejeforældrene.

Det samlede udviklingsprojekt blev igangsat i foråret 2011 og blev afsluttet ved udgangen af 2013.

⁴ De fem kommuner har indgået et samarbejde om i fællesskab at deltage i et udviklingsprojekt. Gladsaxe Kommune har været overordnet projektansvarlig.

1.2. Plejefamilierne i udviklingsprojektet

Der er flere typer plejefamilier i udviklingsprojektet. Ved kommunale plejefamilier forstås således plejefamilier, der har særlige kompetencer og kvalifikationer og derfor er godkendt til at have børn i pleje, der har tungere problemer, end børn i plejefamilier normalt har. Disse plejefamilier er godkendt jævnfør servicelovens § 66, nr. 2 og har blandt andet ret og pligt til supervision og til mere efteruddannelse end andre plejefamilier.

Herudover indgår der specialiserede plejefamilier, der omfatter almindelige plejefamilier jævnfør servicelovens § 66, nr. 1, der varetager særlige opgaver, og som modtager børn og unge med andre og større vanskeligheder end de børn og unge, der traditionelt anbringes i familiepleje. I den foreliggende evaluering er de to typer plejefamilier under ét betegnet som plejefamilier med særlige opgaver.⁵

Almindelig plejefamilie

En plejefamilie er kendetegnet ved at være en almindelig familie, der har overskud til og ønske om at være plejefamilie for et eller flere børn. En eller begge forældre vil typisk have et arbejde ved siden af, men i nogle tilfælde arbejder begge på fuldtid med opgaven som plejefamilie.

Kommunal plejefamilie

Kommunale plejefamilier er plejefamilier, som i kraft af deres særlige kompetencer og kvalifikationer er godkendt til at have børn i pleje, som har tungere problemer, end børn i plejefamilier normalt har. Der vil typisk være tale om familier med lang erfaring med familieplejehvervet og særlige uddannelsesmæssige kvalifikationer. Derudover vil der typisk være tale om plejefamilier, der har en aftale om hel eller delvis erhvervsbegrænsning, som følge af at der er behov for at anvende mere tid på det anbragte barn, end der almindeligvis kræves.

Generel og konkret godkendelse

I projektperioden blev godkendelsen givet af Kommunalbestyrelsen. Dette er nu ændret, således at Socialtilsynet skal godkende plejefamilier og kommunale plejefamilier som generelt egnede, medmindre særlige forhold gør sig gældende. En generel godkendelse gives på baggrund af en undersøgelse af plejefamiliens eller den kommunale plejefamilies samlede forhold, jf. lov om socialtilsyn § 6, og angiver, hvilke vilkår der gælder for godkendelsen.

Den kommunalbestyrelse, der træffer afgørelse om anbringelse, kan i særlige tilfælde godkende en plejefamilie eller en kommunal plejefamilie som konkret egnet til et eller flere nærmere angivne børn og unge, jf. lov om social service.

Kilde: Håndbog om Barnets Reform, Servicestyrelsen 2011 og bekendtgørelse om plejefamilier af 20. december 2013

⁵ Godkendelse er beskrevet i bekendtgørelsen om plejefamilier § 3 og 4 samt i Lov om Socialtilsyn § 4. Lov om Socialtilsyn trådte i kraft 1. januar 2014. Det samme gælder bekendtgørelsen om plejefamilier.

1.3. Evalueringens formål

Den afsluttende evaluering samler op på projektkommunernes resultater og erfaringer og evaluerer effekterne i forhold til udviklingsprojektets overordnede målsætning. Hensigten med evalueringen er at vurdere, i hvilket omfang og hvordan udviklingsprojektets formål er blevet opfyldt, og dermed om indsatsen i projektkommunerne har haft den ønskede effekt.

Evalueringen af det samlede udviklingsprojekt afdækker, med udgangspunkt i såvel kvantitative som kvalitative data, projektkommunernes resultater og læring fra de næsten tre års projektførelse. Herunder kortlægges, hvilke faktorer der fremmer og hæmmer anvendelse af plejefamilier med særlige opgaver og styrkelse af de organisatoriske rammer på området.

I designet af evalueringen er der lagt vægt på at lade både medarbejderne i projektkommunerne og plejefamilierne komme til orde i forhold til de erfaringer, de har gjort sig undervejs i projektperioden. Således er kvalitative data med til at nuancere og uddybe de tendenser, som de kvantitative data synliggør på tværs af projektkommuner.

Viden- og formidlingsprojekt

Sideløbende med udviklingsprojektets overordnede målsætning har det været et særskilt formål at indsamle, evaluere og formidle erfaringerne i projektet. Der har igennem projektperioden været fokus på at afdække de faktorer, der i projekterne har vist sig at være med til at fremme (eller hæmme) anvendelsen af plejefamilier med særlige opgaver og styrke de organisatoriske rammer på plejefamilieområdet i kommunen. Således er det også evalueringens formål at udlede og formidle gode ideer til organisering af plejefamilieområdet såvel som ideer til anvendelse af plejefamilier med særlige opgaver.

Udviklingsprojektets fire gennemgående temaer

Udviklingsprojektet har haft fire tværgående temaer, der tilsammen har favnet de aspekter på plejefamilieområdet, som projektkommunerne har haft fokus på at styrke, herunder:

Rekruttering og godkendelse

Matchning

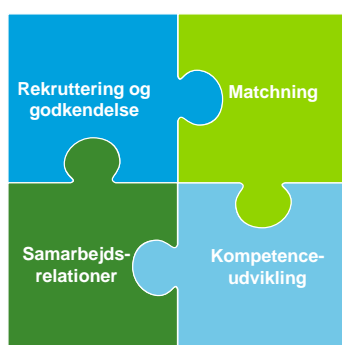

Kompetenceudvikling

Samarbejdsrelationer

Den løbende resultat- og erfaringsindsamling har primært fundet sted med udgangspunkt i disse fire tværgående temaer, og den enkelte projektkommunes specifikke målsætninger for projektet relaterer sig til disse. Det har været oplevelsen igennem projektperioden, at de fire temaer har tilvejebragt en relevant overordnet ramme for projektets forskellige initiativer.

De fire temaer spiller i høj grad sammen, for eksempel når kurser for udvalgte plejefamilier indgår som del af godkendelsen, eller når rekrutteringen tager udgangspunkt i eksisterende plejefamilier, som kommunen formår at fastholde gennem et godt samarbejde og gode arbejdsforhold. Desuden har den enkelte projektkommunes organisering af indsatsen målrettet plejefamilier med særlige opgaver stor betydning for alle fire temaer.

Den afsluttende evaluering tager sit primære udgangspunkt i de fire tværgående temaer. Som et bagvedliggende tema stiller evalueringen desuden skarpt på *organiseringen* af arbejdet med plejefamilier med særlige opgaver.

Evalueringen samler op på resultaterne, der knytter sig til hvert af temaerne, og afdækker projektkommunernes erfaringer med de redskaber, der er bragt i anvendelse. Således søger evalueringen at finde svar på, hvilke faktorer der har vist sig at fremme eller hæmme:

En styrket *organisering* på plejefamilieområdet

Effektiv *rekruttering og godkendelse* af plejefamilier med særlige opgaver

Det rette *match* mellem barn og plejefamilie

Den nødvendige *kompetenceudvikling* hos medarbejdere og plejefamilier med særlige opgaver

Gode *samarbejdsrelationer* mellem de implicerede aktører i en anbringelse

1.4. Evalueringens grundlag

Evalueringen er baseret på et omfattende datagrundlag. Der er løbende indsamlet data gennem nøgletal, opfølgning på milepæle og spørgeskemaundersøgelser. Ved projektets afslutning har projekterne derudover gennemført selvevalueringer, indsendt dokumentation af de redskaber, der er anvendt i projektet, og deltaget i et tværgående evalueringsseminar med fokus på proces og resultater. Desuden er der gennemført interview med både plejefamilier med særlige opgaver og udvalgte ledere i kommunerne.

Datagrundlaget gennemgås mere detaljeret i bilag 1.

1.5. Læsevejledning

Denne rapport består udover indledningen af fem tematiske kapitler, der tilsammen belyser resultater og læring fra udviklingsprojektet.

Kapitel 2 om organisering beskriver relevante organisatoriske aspekter i udviklingsprojektet. Indledningsvis beskrives kort de ni kommunale projekter, deres forankring og deres væsentligste aktiviteter. Kapitlet spørger afslutningsvis ind til, hvad der på baggrund af erfaringerne fra projektet kan peges på som relevante organisatoriske faktorer, der fremmer og hæmmer anvendelsen af plejefamilier med særlige opgaver.

I kapitel 3 beskrives særlige karakteristika ved de familier, der er godkendt som plejefamilier med særlige opgaver i projektkommunerne, og ved de plejebørn, der anbringes i disse plejefamilier.

I kapitel 4 om rekruttering og godkendelse beskrives indledningsvis projekternes resultater og erfaringer i forhold til rekruttering af plejefamilier til projektet og de rekrutteringstilgange, de har benyttet. Derefter stilles skarpt på godkendelse og herunder projekternes brug af den kommunale og almindelige godkendelsestype samt projekternes resultater og læring fra udviklingen og anvendelsen af systematiske godkendelsesværktøjer. Kapitlet spørger til sidst ind til, i hvilket omfang projektet har styrket de udvalgte kommuners rekruttering og godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver, og hvilke faktorer der på tværs af projektkommunerne har vist sig at fremme eller hæmme en effektiv rekruttering og godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver.

I kapitel 5 om matchning præsenteres projekternes erfaringer med anvendelsen af forskellige redskaber, metoder og tilgange til arbejdet med matchning samt de væsentligste udfordringer, der er knyttet til at sikre det gode match. I beskrivelsen af resultater relateret til matchning stilles der skarpt på antallet og typen af anbringelser, hvad der kendetegner de børn, der anbringes i plejefamilier med særlige opgaver, og på de resultatindikatorer, der peger på kvaliteten af matchningen (sammenbrud, barnets trivsel og udvikling m.m.). Kapitel 5 spørger til sidst ind til, i hvilket omfang projektet har styrket projektkommunernes matchningsproces, og hvilke faktorer der kan peges på som relevante for at fremme det gode match.

I kapitel 6 om kompetenceudvikling gennemgås projekternes erfaringer med supervision, uddannelse og andre kompetenceudviklingsaktiviteter for både medarbejdere og plejefamilier. Projektets resultater i forhold til kompetence-

udvikling præsenteres med udgangspunkt i data om deltagelse i kompetenceudviklingsaktiviteter (kurser, supervision, netværksgrupper m.m.) og i vurderingen af aktiviteterens relevans i forhold til opgaveløsningen. Kapitel 6 spørger til sidst ind til, i hvilket omfang projektet har bidraget til at opbygge de nødvendige kompetencer blandt medarbejdere og specialiserede plejefamilier i de udvalgte kommuner, og hvilke faktorer der på tværs af projektkommunerne har vist sig at fremme eller hæmme den nødvendige specialiserede kompetenceudvikling.

I kapitel 7 om samarbejdsrelationer beskrives projekternes forskellige tilgange og redskaber til at facilitere et godt samarbejde mellem de relevante parter i en anbringelse, og hvilke forudsætninger der af både kommunerne og plejefamilierne opleves som særlig væsentlige for samarbejdet. I den sammenhæng præsenteres resultater fra blandt andet spørgeskemaundersøgelserne vedrørende brugen af handleplaner og pædagogiske planer, vurdering af samarbejdet med kommunen, og i hvilken grad samarbejdet er til gavn for anbringelsen. Kapitel 7 spørger afslutningsvis ind til, i hvilket omfang projektet har bidraget til at styrke samarbejdet om anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver i de udvalgte kommuner, og hvilke faktorer der på tværs af projektkommunerne har vist sig at fremme eller hæmme det gode samarbejde om en anbringelse.

Hvert kapitel samler selvstændigt op på de centrale konklusioner og anbefalinger. I rapportens bilag præsenteres kortfattet de enkelte udviklingsprojekter og deres primære aktiviteter og resultater.

2. Organisering

Projektets overordnede formål har været at styrke de organisatoriske rammer på plejefamilieområdet for dermed at understøtte anvendelsen af plejefamilier med særlige opgaver og sikre et bedre match og den nødvendige specialiserede indsats overfor plejefamilierne.

I dette kapitel beskrives de relevante organisatoriske aspekter i udviklingsprojektet. Indledningsvis beskrives kort de ni kommunale projekter og deres forankring og væsentligste aktiviteter.

2.1. Ni kommunale projekter

I hovedparten af kommunerne har udviklingsprojektet været forankret organisatorisk i familieplejen med alle eller udvalgte familieplejekonsulenter som de primære medarbejdere involveret i projektet. I enkelte kommuner har projektet direkte involveret både familieplejen og myndighedsafdelingen, og i et projekt (Ikast-Brande Kommune) har der været et direkte tværkommunalt samarbejde. I flere projektkommuner er der undervejs i projektet foretaget en reorganisering af familieplejeområdet.

Projektkommunerne har arbejdet med alle eller hovedparten af de tværgående temaer. Nedenstående Figur 1 viser, i hvilket omfang projektkommunerne har arbejdet med de fire temaer i deres projekter.

Figur 1. Oversigt over temaer i kommunernes projekter

Tema	Kommune								
	Gladsaxe m.fl.	Hjørring	Ikast-Brande	Odense	Ringkøbing-Skjern	Ringsted	Roskilde	Svendborg	Aarhus
 Rekruttering og godkendelse	x	(x)	x	x	x	x	x	(x)	x
 Matchning	x	x	x	x	-	x	-	x	-
 Kompetenceudvikling	x	x	x	x	x	x	x	x	x
 Samarbejdsrelationer	x	-	x	-	x	-	x	x	x

Nedenfor præsenteres en kort profil af de enkelte projekter⁶.

Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner

De fem kommuner Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre har alle deltaget i projektet. Projektet har været forankret i kommunernes familieplejeafdelinger og har haft en fælles projektleder.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag har været:

- Fælles rekruttering og forundersøgelse af potentielle plejefamilier for dermed at have et korps af plejefamilier til rådighed, der kan varetage særlige opgaver.
- Udvikling og implementering af godkendelsesmanual til godkendelse af kommunale plejefamilier.
- Opkvalificering af familieplejekonsulenter (til undervisning i KRITHs videreuddannelsesmateriale modul 1-6).
- Efteruddannelse til plejefamilier med særlige opgaver.
- Tilbud til plejefamilier om netværkssupervision.
- Anvendelse af udviklingsplaner i alle anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver.

Det står i projektbeskrivelsen, at der i forbindelse med matchning skal udvikles et screeningmateriale. Der er imidlertid ikke udviklet et materiale/en metode til matchning i projektet, men der er i stedet udviklet screeningmateriale til godkendelse af plejefamilier.

Hjørring Kommune

Projektet har været forankret i Det Specialiserede Børneområde i Børne- og Undervisningsforvaltningen. Projektteamet er bestået af to familieplejekonsulenter og en afdelingsleder. Projektet har haft fokus på opkvalificering af og støtte til eksisterende plejefamilier med særlige opgaver. Der er i projektperioden foretaget store omstruktureringer på børne- og ungeområdet i kommunen.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag har været:

⁶ Beskrivelsen tager her udgangspunkt i projektbeskrivelser, statusrapporter og selvevaluering. Hvor der er sket ændringer i mål og aktiviteter i forhold til det planlagte, angives dette i teksten.

- Pilotundersøgelse vedrørende fastholdelse af de eksisterende plejefamilier med særlige opgaver.
- Etablering og facilitering af faglige netværk (læringsfællesskab) for plejefamilier med særlige opgaver.
- Udvidet tilbud til plejefamilierne om supervision.
- Faglig opkvalificering af plejefamilier og familieplejekonsulenter.
- Øget mulighed for vejledning og rådgivning, når behovet opstår.

Alle planlagte projektaktiviteter er gennemført.

Ikast-Brande Kommune

Projektet i Ikast-Brande Kommune har været forankret i Børne- og familieafdelingen og har været organiseret som et tværfagligt samarbejde mellem familierådgivningen og familieplejen. Blandt andet har rådgivere og familieplejekonsulenter i fælles arbejdsgrupper udarbejdet fælles opgavebeskrivelser for opgaveløsningen omkring anbringelser. Lederen af familierådgivningen og lederen af familieplejen har også haft et fælles ledelsesmæssigt ansvar for projektet og for at drive de forandringstiltag, som projektet har givet anledning til.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag har været:

- Rekrutterings- og godkendelsesarbejde med fokus på højt fagligt niveau.
- Udarbejdelse af samarbejdsmodel med ansvarsbeskrivelser for anbringelser, herunder matchning og visitering.
- Generelt fokus på det tværfaglige samarbejde, der knytter sig til familieplejeområdet, blandt andet ved fælles stop-op-dage for alle medarbejdere.
- Udarbejdelse og anvendelse af pædagogiske planer til at styrke og kvalificere det pædagogiske arbejde i plejefamilien.
- Opkvalificering af familieplejekonsulenterne, så der sikres en fagligt velfunderet supervision.

Alle planlagte projektaktiviteter er gennemført.

Odense Kommune

Projektet i Odense Kommune har været forankret i Familieplejeafsnittet under Center for Indsatser til Børn og Unge. Alle familieplejeafsnittets familieplejekonsulenter har været tilknyttet projektet. Der har i projektet været særligt

fokus på processen omkring rekruttering, godkendelse og matchning og på at understøtte familierne med kompetenceudvikling.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag har været:

- Rekrutteringsaktiviteter for at tiltrække nye plejefamilier med særlige opgaver, herunder gennemførelse af stor rekrutteringskampagne.
- Udarbejdelse og implementering af godkendelsesværktøj, der blandt andet bruger genogrammer, guidelines til vurdering af tilknytningsmønstre og en skala til at måle følelsesmæssig tilgængelighed.
- Opkvalificeringsprogram for plejefamilier med særlige opgaver.

Det er angivet i projektbeskrivelsen, at der skal udvikles et efteruddannelsesprogram til plejefamilier med særlige opgaver. Der er ikke udviklet et specifikt efteruddannelsesprogram, men kommunen har taget udgangspunkt i KRITHS modul 1 og 2, der er blevet tilbudt plejefamilier med særlige opgaver. Herudover er der udbudt yderligere kurser for plejefamilier med særlige opgaver, hvor almindelige plejefamilier også har haft mulighed for at deltage.

Ringkøbing-Skjern Kommune

Projektet i Ringkøbing-Skjern Kommune har været forankret i Børn og Familie i et projektteam primært bestående af fire familieplejekonsulenter. Ringkøbing-Skjern Kommune har med projektet haft fokus på opkvalificering af en afgrænset gruppe af kommunens eksisterende plejefamilier.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag har været:

- Rekruttering og godkendelse af eksisterende plejefamilier til plejefamilier med særlige opgaver.
- Gennemførelse af 12-dages undervisningsforløb for plejefamilier med særlige opgaver.
- Etablering af grupper for de anbragte børn, de biologiske forældre og de biologiske børn i plejefamilier med særlige opgaver.
- Supervisions- og netværksgrupper for plejefamilier med særlige opgaver.
- Styrket samarbejde og løbende forventningsafstemning med myndighedsrådgivere og ledelsen.

Alle planlagte projektaktiviteter er gennemført.

Ringsted Kommune

Projektet i Ringsted Kommune har været forankret i Børne- og Familierådgivningen under Børne- og Kulturforvaltningen. For blandt andet at optimere matchningen har projektet haft stort fokus på fælles faglig udvikling i hele afdelingen på tværs af faggrænser, herunder for både familieplejekonsulenter og sagsbehandlere.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag har været:

- Rekruttering af plejefamilier med særlige opgaver, blandt andet gennem samarbejde med omkringliggende kommuner.
- Styrkelse af godkendelsesproceduren.
- Igangsættelse af kompetenceudviklingsforløb for Børne- og Familierådgivningen og plejefamilier med særlige opgaver.
- Analyse og optimering af matchningsprocessen, blandt andet gennem klar visitationsprocedure, faglig sparring og familiemøder.
- Tilknytning af støttepersoner til både anbragte børn og deres forældre.
- Tilbud om netværksdannelse blandt forældre til anbragte børn.

Alle planlagte projektaktiviteter er gennemført.

Roskilde Kommune

Projektet i Roskilde Kommune har været forankret i Familieplejeafsnittet under Familie og Børn. Som del af projektet blev der ansat en netværkskoordinator, hvis opgave var at facilitere netværksmøder og sikre implementering af samarbejdssamtaleforløb. Fokus i projektet har blandt andet været rekruttering og godkendelse af lokale plejefamilier med særlige opgaver samt styrkelse af samarbejdet mellem barnets forældre og plejefamilien.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag har været:

- Rekruttering af lokale plejefamilier med særlige opgaver.
- Etablering af netværk for biologiske forældre.
- Etablering af fagligt netværk for plejeforældre.
- Samarbejdssamtaler som redskab, der bidrager til at styrke samarbejdsrelationerne mellem forældre og plejeforældre.

- Ansættelse af netværksfacilitator, der faciliterer netværksmøder, sikrer implementering af samarbejdssamtaler og deltager i erfaringsudveksling.

Alle planlagte projektaktiviteter er gennemført.

Svendborg Kommune

Projektet i Svendborg Kommune har været organiseret som et særskilt videntcenter. Videntcenteret yder støtte, rådgivning og supervision i forbindelse med anbringelse af et behandlingskrævende barn. Videntcenteret er forankret i Svendborg Kommunes Familieafdeling og er bemandet med et tværfagligt team, der består af to pædagogiske konsulenter, en familieplejekonsulent, en sagsbehandler, en psykolog og en tilknyttet plejeforælder. Ved projektperiodens afslutning er videntcenterets aktiviteter overgået til normal drift, men med organisatorisk forankring direkte i selve familieplejeafsnittet for dermed at brede videntcenterets tværfaglige tilgang ud til resten af området. Desuden nedsættes der et tværfagligt anbringelsesudvalg, der skal være med til at vurdere, om at barn skal anbringes i familiepleje eller på institution.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag har været:

- Facilitering af temadage og kurser for plejeforældre gennem videntcenteret.
- Facilitering af netværksgrupper både for plejeforældre med særlige opgaver og for forældre til anbragte børn.
- Visitation af plejefamilier til videntcenterets tværfaglige støtte- og vejledningstilbud.
- Generel opkvalificering af familieplejekonsulenterne.

Alle planlagte projektaktiviteter er gennemført.

Aarhus Kommune

Aarhus Kommune har i projektet haft særligt fokus på at finde kompetente plejefamilier med særlige opgaver, så de børn, der har særlig komplekse problemstillinger, også kan anbringes i en plejefamilie. Projektet er forankret i Familieplejecentret.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag har været:

- Udvikling af en vejledning til undersøgelse af kompetencer hos plejefamilier med særlige opgaver.
- Udvikling af efteruddannelse af plejefamilier med særlige opgaver.

- Hyppige vejlednings-/supervisionsbesøg af familieplejekonsulenten.
- Udvikling af en mere fagspecifik supervision.
- Udvikling af det elektroniske kommunikationssystem Sofus.
- Udvikling af introduktionskursus i dokumentation og skriftlighed.
- Udvikling af praksis med skriftlige faglige begrundelser for hvert enkelt visiteret barn.

Det er angivet som mål i projektbeskrivelsen, at der skal rekrutteres et antal plejefamilier med særlige opgaver. Aarhus Kommune har haft fokus på at rekruttere nye plejefamilier. Kommunen beskriver dog, at det har været meget svært at rekruttere plejefamilier, der kunne opfylde alle kommunens krav om eksempelvis alder, erfaringer/kvalifikationer, faglig baggrund, egne børns alder osv. På den baggrund har Aarhus Kommune rekrutteret otte familier som plejefamilier med særlige opgaver. Herudover er fire af familier justeret fra akut plejefamilie til plejefamilie med særlige opgaver.

2.2. Ledelsesmæssig forankring

Erfaringer fra lignende udviklingsprojekter viser, at ledelsesforankring og opbakning er afgørende for, om denne type udviklingsprojekter skaber varige forandringer i den daglige drift – forandringer, der fastholdes også efter projektets ophør. Den ledelsesmæssige opbakning og forankring opleves således som særlig vigtig i forhold til implementering af erfaringerne fra projektet i den daglige drift. På tværs af projektkommunerne – uafhængigt af projekternes temamæssige fokus og organisatoriske forankring – fremhæves denne ledelsesmæssige opbakning og forankring også som en vigtig parameter for realiseringen af projekternes mål.

Det generelle billede på tværs af projektkommunerne er, at projekterne har været ledelsesmæssigt forankret i familieplejen i flere tilfælde med børne- og ungechefen som del af styregruppen.

Stort set alle kommuner fremhæver i selvevalueringerne, at udviklingsprojektet i høj grad har været med til at udvikle egen praksis på plejefamilieområdet i en positiv retning både i forhold til at styrke anvendelsen af plejefamilier med særlige opgaver og i forhold til det samlede plejefamilieområde. En stor del af de redskaber, der er taget i anvendelse i projektet, som for eksempel hjemmesider, håndbøger, godkendelsesprocedurer og samarbejdsmodeller ved visitation er blevet del af den daglige drift og tages også i anvendelse i arbejdet med almindelige plejefamilier. På evalueringseminaret blev det

fremhævet, at stor opbakning fra ledelsen har spillet en meget væsentlig rolle.

Fremadrettet kommer det også til udtryk i en fortsættelse af mange af projekternes aktiviteter. Således har mange af projektkommunerne allerede sikret – eller er i gang med at sikre – videreførelse af projektaktiviteterne i den normale drift både i form af en fortsættelse af en særlig intern organisering af arbejdet med plejefamilier med særlige opgaver og i form af de konkrete indsats målrettet disse plejefamilier som for eksempel netværksfacilitering, supervision og kurser.

I en enkelt projektkommune har projektmedarbejderne oplevet en vis isolation og manglende ledelsesmæssig forankring. Netop denne kommune er også karakteriseret ved, at der i projektperioden er sket omfattende organisatoriske og ledelsesmæssige forandringer på anbringelsesområdet, der har påvirket projektet og givet udfordringer i forhold til at sikre forankring. Dette påvirker den generelle forankring af projektet og muligheden for at udbrede resultaterne til det brede plejefamilieområde.

2.3. Samarbejdet mellem sagsbehandlere og familieplejekonsulenter

“Vi har haft fem sagsbehandlere i de sidste to år. Vi har sikret os, at hans [plejebarnets] støttebehov er blevet skrevet ind i handleplanen. Det sikrer stabilitet og et godt samarbejde med plejefamilierne.”

Familieplejekonsulent

Samarbejdet mellem familieplejekonsulenter og rådgivere opleves i flere af kommunerne som en udfordring blandt andet på grund af forskellige faglige tilgange, en mindre grad af specialisering hos sagsbehandlere i de tunge anbringelsessager samt mange og hyppige rådgiverskift.

Koordineringen mellem familieplejekonsulent og myndighedsrådgiveren er også et tema, plejefamilierne har været inde på i interviewene. Flere af de interviewede plejefamilier med særlige opgaver oplever en tung arbejdsgang i forbindelse med blandt andet bevillingen af deres indsats og herunder fastlæggelsen af vederlag og kontraktindgåelse samt manglende koordinering ved rådgiverskift. I det hele taget fremhæver flere af projektkommunerne nødvendigheden af en udvidet koordineringsfunktion i forhold til de komplicerede anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver.

Blandt andet Ikast-Brande Kommune, hvor projektet har været forankret som et samarbejdsprojekt på tværs af familiepleje og myndighed, har arbejdet med at styrke samarbejdet mellem familieplejekonsulenter og myndighedsrådgivere. Her er der udviklet en samarbejdsmodel, der klart definerer ansvarsområder og fælles opgaver (beskrives yderligere under kapitlet om matchning). For eksempel beskriver samarbejdsmodellen, hvem der har ansvaret for fastsættelse af vederlag. Rådgiveren har ansvaret for bevillingen af

plejefamiliens indsats og kontrakten, mens familieplejekonsulenten derefter har ansvaret for fastsættelse af vederlag. Det betyder, at der opleves en god proces for plejefamilierne og dermed flere tilfredse plejefamilier.

Ringsted Kommune har også arbejdet med at definere ansvarsområder og kompetencer, jf. boksen nedenfor.

Ringsted Kommune: Oversigt over kompetencefordeling i forbindelse med bevillinger

I projektet i Ringsted Kommune har kommunen som del af Organisationshåndbogen for Børne- og Familierådgivningen udarbejdet en oversigt, der viser kompetencefordelingen i forbindelse med bevillinger. Oversigten viser blandt andet:

Sagstyper, der kan bevilges af rådgiver, herunder for eksempel:

- *PPR-psykolog, 10 timer*
- *Fritidsaktiviteter, inklusive transport, maksimum 3.000 kr. per barn*

Sagstyper, der kan bevilges på teammøde, herunder for eksempel:

- *Kontaktperson op til 4 timer om ugen*
- *Efterskoler, maksimum 30.000 kr. per år per barn efter egenbetaling er fratrukket*

Sagstyper, der skal forelægges bevillingsforum, herunder for eksempel:

- *Anbringelser/parallelanbringelser*
- *Aflastning*

Familieplejekonsulenternes bevillingskompetence, herunder for eksempel:

- *Daginstitution (hvis ikke der er socialpædagogisk friplads)*
- *Cykel: maksimum 2.000 kr. hvert andet år*

Svendborg Kommunes videntcenter har haft en markant anden organisering end de øvrige projekter, jf. boksen nedenfor. Videntret er bemanded med et tværfagligt team bestående af to pædagogiske konsulenter, en familieplejekonsulent, en sagsbehandler, en psykolog og en tilknyttet plejeforælder. Videntret yder støtte, rådgivning og supervision i forbindelse med anbringelse af børn med særlige behov.

	<p>CASE</p> <h2>Videncenter</h2>
<p>KOMMUNE</p> <p> Svendborg Kommune</p> <p>TEMA</p> <p> Matchning</p> <p> Kompetenceudvikling</p> <p> Samarbejdsrelationer</p> <p>MERE INFORMATION</p> <p>www.svendborg.dk</p>	<p>KORT BESKRIVELSE AF CASEN</p> <p>Siden 2011 har Svendborg Kommune haft et internt videncenter på plejefamilieområdet. Videncentret yder støtte, rådgivning og supervision i forbindelse med anbringelse af et behandlingskrævende barn. Støtten kan gives til både det anbragte barn, barnets forældre, plejefamilien og øvrige relevante parter som for eksempel skolen eller dagtilbuddet. Videncentret er bemandet med et tværfagligt team, der består af to pædagogiske konsulenter, en familieplejekonsulent, en sagsbehandler, en psykolog og en tilknyttet plejeforælder.</p> <p>Videncentret varetager følgende opgaver:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yder støtte, rådgivning og supervision til plejeforældre med særlige opgaver og forældre til anbragte børn. • Afholder temadage og kurser for plejeforældre med særlige opgaver. • Faciliterer netværksgrupper for både plejeforældre med særlige opgaver og forældre til anbragte børn. • Udvikler nye samarbejdsmetoder, der sikrer et effektivt samspil mellem de fagprofessionelle og plejefamilier med særlige opgaver med henblik på, at barnet får de bedste udviklingsmuligheder i plejefamilien. <p>Videncentrets tværfaglige team bistår blandt andet med at opstille behandlingsplaner for det enkelte anbragte barn.</p> <p>AKTIVITETER</p> <p>Indtil juni 2013 har der været visiteret 47 anbragte børn og 13 forældre til videncentrets rådgivningsydelser. Børn og forældre er som udgangspunkt tilknyttet i et halvt år, med mulighed for forlængelse.</p> <p>Videncentret har desuden gennemført to forældregruppeforløb, påbegyndt arbejde med livshistoriebøger med plejebørn, arrangeret temaaftner for plejeforældre med særlige opgaver, faciliteret netværksgrupper for plejefamilier med særlige opgaver og undervist tre akutfamilier i sorg/krise.</p> <p>STYRKER/SVAGHEDER</p> <ul style="list-style-type: none"> + Videncentret sikrer, at plejefamilier, der skal have, eller som har behandlingskrævende børn i pleje, får den tværfaglige og helhedsorienterede støtte og vejledning de har brug for. + Videncentret understøtter inklusionsprocessen, så flere plejebørn fastholdes i deres daginstitution/skole. ÷ Det opleves, at det kan være svært at tilrettelægge den rette indsats overfor de lidt større børn.

Videncentret i Svendborg Kommune har ydet støtte, rådgivning og supervision i forbindelse med anbringelse af et behandlingskrævende barn. Gennem tværfaglige støtte- og vejledningstilbud har centret således hjulpet plejefami-

lier med særlige opgaver, men har også tjent til generel opkvalificering af familieplejekonsulenterne.

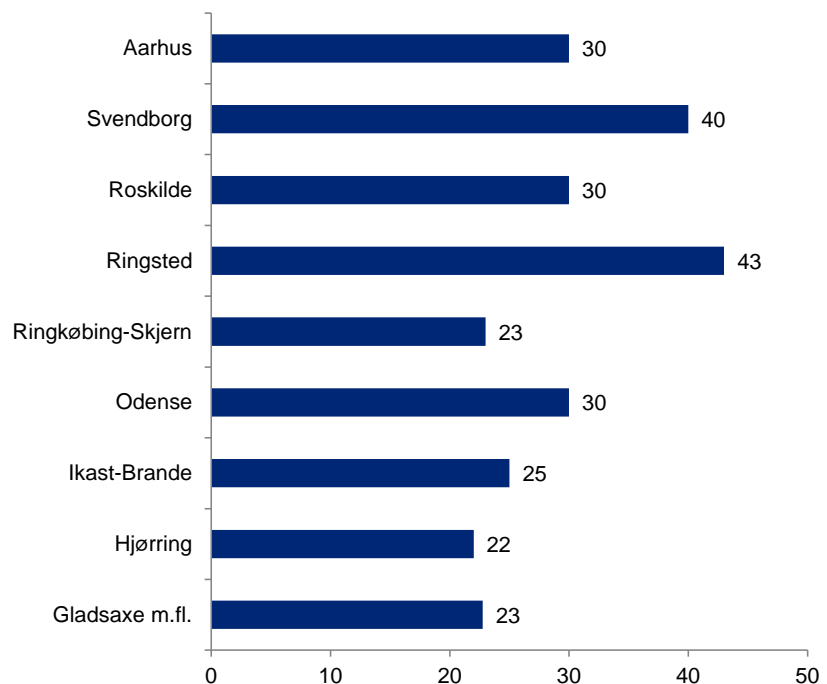
Det er her interessant, at plejefamilier med særlige opgaver i Svendborg Kommune i højere grad end i de øvrige kommuner oplever, at de får den nødvendige støtte fra familieplejekonsulenterne i kommunen. 79 procent af plejeforældrene med særlige opgaver svarer således, at de i høj grad oplever at få den nødvendige støtte. Det tilsvarende tal for almindelige plejefamilier i Svendborg Kommune er 53 procent, og for alle plejefamilier med særlige opgaver i de 13 kommuner er gennemsnittet 59 procent.

Centret er bemandet med blandt andet en sagsbehandler, og det er karakteristisk, at plejefamilier med særlige opgaver i Svendborg Kommune i højere grad oplever at få den nødvendige støtte fra sagsbehandlerne, end det er tilfældet i de øvrige kommuner. Det samme gør sig gældende i forhold til plejefamiliernes oplevelse af, om samarbejdet med kommunen er til gavn for anbringelsen, og deres oplevelse af, om der er et godt match mellem plejefamilie og plejebarn. På disse spørgsmål svarer plejefamilier med særlige opgaver i Svendborg Kommune også mere positivt end plejefamilierne i de øvrige kommuner. Omvendt oplever plejefamilier med særlige opgaver i Svendborg Kommune ikke i højere grad end familierne i de øvrige kommuner, at det er attraktivt at arbejde som plejefamilie. Samlet set tyder det dog på, at et særskilt videncenter kan have en gavnlig effekt på familiernes følelse af ikke at stå alene med de meget behandlingskrævende børn.

På tværs af projektkommunerne har familieplejekonsulenterne været de primære medarbejdere i projektteamet. Enkelte kommuner har haft en bredere forankring og har dermed også indbefattet myndighedssiden. Generelt peger flere af projektkommunerne dog på en begrænset forankring af projektet på myndighedsniveau, hvilket for eksempel i Odense Kommune har givet udslag i forholdsvis få indstillinger til anbringelse i plejefamilie med særlige opgaver.

Tværfagligt samarbejde særligt med sagsbehandlerne er således helt centralt. Oplevelsen er, at samarbejdet skal prioriteres og bygges op, hvilket kræver tid og fokus fra begge sider. Det betyder også, at omfanget af arbejdsopgaver kan have betydning for samarbejdet. Derfor er der i forbindelse med evalueringen også indsamlet viden om antallet af sager for henholdsvis familieplejekonsulenter og sagsbehandlere, jf. figuren nedenfor.

Figur 2. Antal sager per familieplejekonsulent i projektkommunerne i 2012

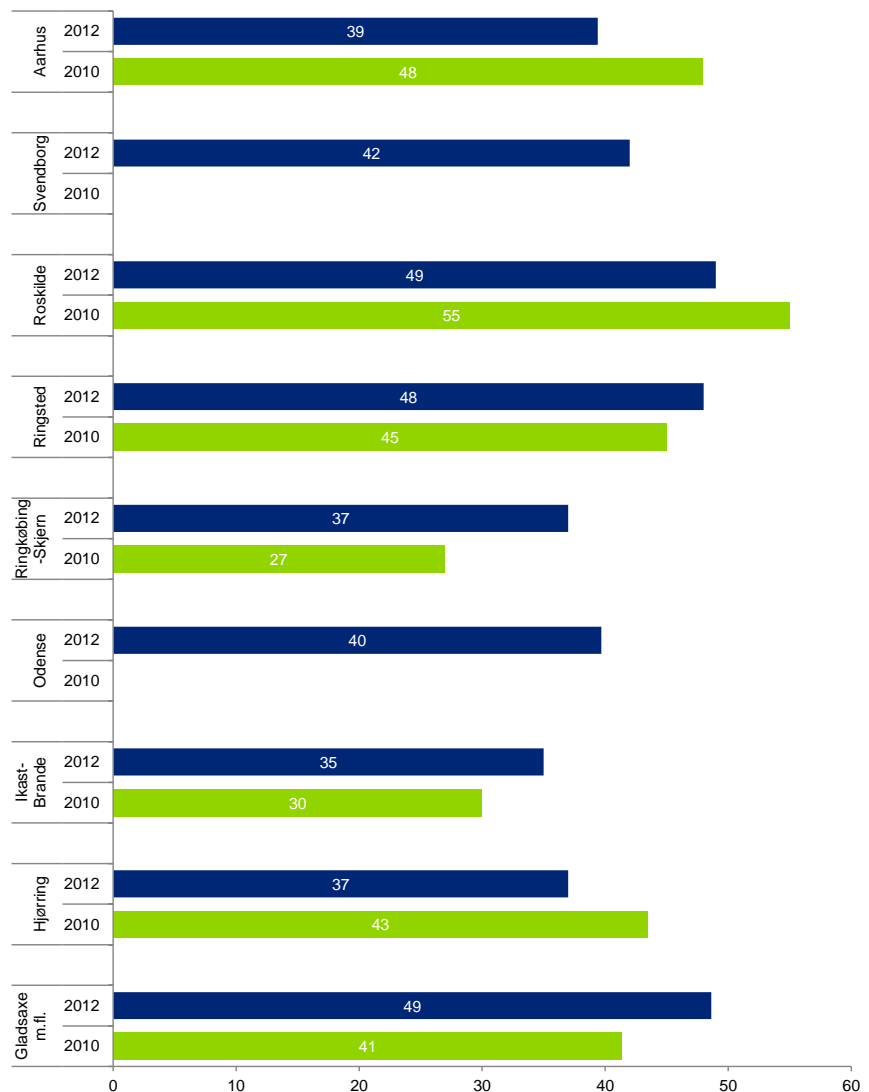
Kilde: Nøgletal fra projektkommunerne indsamlet i 2013.

Det fremgår, at familieplejekonsulenterne har mellem 16 og 43 sager, mens det typiske antal ligger på 22-30 sager. Disse tal hænger naturligvis sammen med, hvilke typer sager familieplejekonsulenterne har, og de kan variere, idet nogle varetager de mest komplekse plejefamilieanbringelser, mens andre har både de mere komplekse og de mere almindelige plejefamilieanbringelser.

Ser man på omfanget af sager for sagsbehandlerne, fremgår det, at de har mellem 35 og 49 sager, jf. figuren nedenfor. I de fleste kommuner er der sket en udvikling fra 2010 til 2012, men denne omfatter både mindre stigninger og mindre fald.

Antallet af sager giver dog ikke i sig selv hele billedet af arbejdsbelastningen. I nogle kommuner er der en tendens til at samle de mere komplekse sager hos nogle sagsbehandlere, for hvem 35 sager kan være mange. I andre kommuner er der en blanding af komplekse sager og lettere sager, og her kan sagsbehandlerne have flere sager.

Figur 3. Antal sager per sagsbehandler på børne- og ungeområdet i projektkommunerne i 2010 og 2012

Kilde: Nøgletal fra projektkommunerne indsamlet i 2011 og 2013.

Der er positive erfaringer med, at der på sagsbehandlersiden foretages en specialisering i forhold til de tunge anbringelsessager, da dette kan lette samarbejdet.

På tværs af projektkommunerne er der en klar oplevelse af, at projektet har bidraget til at styrke det interne samarbejde. Flere kommuner fremhæver således særligt samarbejdet mellem familieplejekonsulenter og rådgivere som en succes i projektet. Det nævnes for eksempel, at projektet har skabt større klarhed om arbejdsprocedurer, roller m.m.

Et enkelt projekt har dog oplevet at være isoleret fra resten af plejefamilieområdet, og enkelte kommuner har oplevet, at samarbejdet er blevet udfordret af organisatoriske omstillinger i løbet af projektperioden.

Tendensen på tværs af projektkommunerne har været, at projektet har bidraget til en generel faglig udvikling. Det har blandt andet skabt et mere robust fælles fagligt grundlag og faglig bevidsthed, der igen smitter positivt af på det daglige samarbejde.

2.4. Opfyldelsen af strategiske mål

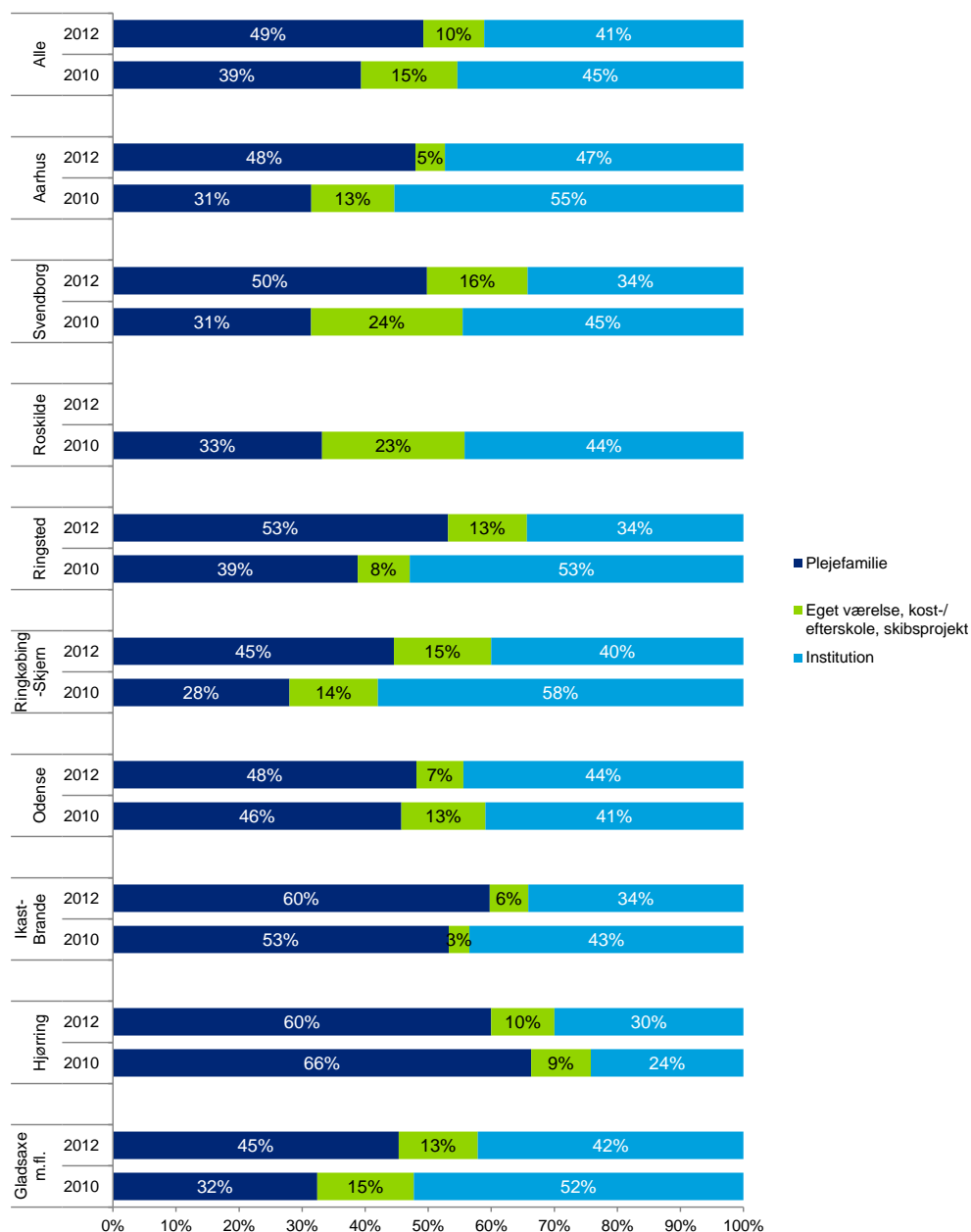
Baggrunden for projektet var som nævnt, at flere anbragte børn anbringes i familiepleje ved at styrke anvendelsen af nye typer plejefamilier. På grund af projektkommunernes nøgletal fra før projektets start i 2010 kan der i stort set alle projektkommuner spores en stigning i andelen af anbringelser i plejefamilier.

Således er der jævnfør figuren nedenfor sket en stigning fra 2010, hvor projektet startede, og 39 procent af anbringelserne var plejefamilieanbringelser, til 2012 hvor 49 procent af anbringelserne var plejefamilieanbringelser.

Dette dækker over en variation i kommunerne, hvor Hjørring Kommune havde den største andel anbringelser i plejefamilie ved projektets start (66 procent) og faktisk har set et fald igennem perioden, men stadig er blandt de kommuner, der har den største andel anbringelser i plejefamilie (60 procent).

I de fleste af kommunerne er andelen steget fra omkring en tredjedel, til at omkring halvdelen af alle anbringelser er plejefamilieanbringelser, hvilket må siges at være en betydelig stigning.

Figur 4. Anbringelsestyper i 2010 og 2012 per kommune og samlet

Kilde: Nøgletal fra projektkommunerne indsamlet i 2011 og 2013. Institution omfatter her både døgninstitution og opholdssted. Det var ikke muligt at få data for 2012 fra Roskilde Kommune.

Kommunerne giver generelt i selvevalueringen og det afsluttende seminar udtryk for, at de oplever, at udviklingsprojektet har været med til at udvikle egen praksis på plejefamilieområdet i en positiv retning både i forhold til at styrke anvendelsen af plejefamilier med særlige opgaver og i forhold til det samlede plejefamilieområde. En stor del af de redskaber, der er taget i an-

vendelse i projektet, som for eksempel hjemmesider, håndbøger, godkendelsesprocedurer og samarbejdsmodeller ved visitation er blevet del af den daglige drift og tages også i anvendelse i arbejdet med almindelige plejefamilier.

Ligeledes viderefører flere af projektkommunerne de initiativer, der er iværksat i projektperioden efter projektets afslutning. En stor del af projektkommunerne har allerede sikret – eller er i gang med at sikre – videreførelse af projektaktiviteterne i den normale drift både i form af en fortsættelse af en særlig intern organisering af arbejdet med plejefamilier med særlige opgaver og i form af de konkrete indsatser målrettet disse plejefamilier som for eksempel netværksfacilitering, supervision, kurser samt tilbud om tværfaglige indsats-team. I samarbejdsprojektet mellem de fem kommuner videreføres initiativet som projekt, mens der i eksempelvis Svendborg Kommune sker en overgang fra det særskilte videncenter til ordinær drift som del af den øvrige organisation.

2.5. Konklusioner og anbefalinger

Hensigten med projektet var blandt andet at styrke de organisatoriske rammer på plejefamilieområdet i de udvalgte kommuner.

Generelt er der på tværs af projekterne sket en væsentlig udvikling af plejefamilieområdet som resultat af projektet lokalt. Det er også karakteristisk, at projekternes aktiviteter og fokusområder i de fleste tilfælde videreføres efter endt projektforsløb og dermed indgår i den almindelige praksis og drift.

Resultaterne kan også ses i anvendelsen af plejefamilieanbringelse, hvor der i projektperioden ses en stigning i stort set alle kommuner.

Et af de væsentligste resultater af projektet er et bedre samarbejde på tværs af de kommunale aktører, der er involveret i plejefamilieanbringelserne. Flere kommuner fremhæver således særligt samarbejdet mellem familieplejekonsulenter og rådgivere som en succes i projektet. Det nævnes for eksempel, at projektet har skabt større klarhed om arbejdsprocedurer og roller, en mere fælles faglighed m.m.

Projektet skulle blandt andet sikre sparring og opbakning til plejefamilier med særlige opgaver, og dette kunne blandt andet afspejles i færre sager for den enkelte familieplejekonsulent og rådgiver. Her ses dog ikke et entydigt billede – der er sket både fald og stigninger i antallet af sager på tværs af kommunerne.

Den ledelsesmæssige opbakning og forankring nævnes som en væsentlig faktor for at sikre organisatorisk forankring af projektet lokalt og ikke mindst videreførelse i den ordinære drift efter projektførelses afslutning. Der har typisk været forankring på ledelsesniveau gennem deltagelse af børnefamiliechefen i projektets lokale styregruppe og i nogle tilfælde også involvering på direktørniveau. Dette fremhæves som afgørende for projekternes succes. I enkelte kommuner har der på grund af ledelsesmæssige udskiftninger og organisatoriske forandringer ikke været ledelsesmæssigt fokus, og dette har været kritisk for realiseringen af projektets mål.

Udover den ledelsesmæssige forankring peger evalueringen på, at organisatoriske forandringer kan virke både fremmende og hæmmende for anvendelsen af plejefamilier med særlige opgaver. For eksempel har etableringen af et videncentret på plejefamilieområdet i Svendborg Kommune styrket fokus på området, og det bliver afgørende at fastholde dette fokus, når videncentret efter projektets afslutning opløses og integreres i det øvrige anbringelsesområde.

På samme måde betyder ledelsesmæssige og personalemæssige udskiftninger og omorganisering på børne- og ungeområdet i Hjørring Kommune, at der kan være fare for, at projektets erfaringer ikke forankres i den daglige praksis efter projektets afslutning.

Det er ikke overraskende, at ledelsesmæssig opbakning og involvering, organisatoriske ændringer og eventuelle andre tiltag er kritiske for arbejdet med plejefamilier med særlige opgaver. Dette er et vilkår for kommunale tiltag på børne- og ungeområdet, men i udviklingen af plejefamilieområdet som et reelt alternativ til døgninstitutioner er det dog vigtigt at sikre en klar ledelsesmæssig forankring. Det anbefales derfor at lægge vægt på dette i den fremadrettede udvikling af området.

Der ses sammenhæng mellem tværfaglig organisering og plejefamiliernes oplevelse af at få den nødvendige støtte. Tværfaglig organisering kan således fremme samarbejdet mellem sagsbehandlere og familieplejekonsulenter og styrke matchningen og det løbende samarbejde med familierne. Det anbefales derfor at sikre et tæt tværfagligt samarbejde – enten med en fælles enhed eller en tæt og systematisk kontakt mellem sagsbehandlere og familieplejekonsulenter.

3. Plejefamilier og plejebørn

I forbindelse med evalueringen er der gennemført en kortlægning af særlige karakteristika ved de familier, der er godkendt som plejefamilie med særlige opgaver i forbindelse med projekterne, og de plejebørn, der anbringes i en specialiseret plejefamilie. Nedenfor præsenteres således en profil af henholdsvis plejefamilier og plejebørn i de specialiserede plejefamilier.

3.1. Karakteristik af plejefamilierne

Det er væsentligt at belyse, hvad der kendetegner de plejefamilier, der er godkendt til at varetage opgaver med børn og unge med særlige behov. Beskrivelsen tager udgangspunkt i data fra spørgeskemaundersøgelserne blandt plejefamilier med særlige opgaver og de opfølgende interview og bruger desuden data om de almindelige plejefamilier til at pege på forskelle mellem plejefamilier med særlige opgaver og almindelige plejefamilier i projektkommunerne.

Karakteristikken af plejefamilier med særlige opgaver er med til at tegne et billede af familiernes forudsætninger for at kunne løfte en tungere plejeopgave, end almindelige plejefamilier løfter, og dermed for at sikre en vellykket anbringelse.

Alder og civilstatus

Spørgeskemaundersøgelsen blandt plejefamilier med særlige opgaver og almindelige plejefamilier viser, at gennemsnitsalderen for plejeforældre i begge tilfælde er lige omkring 50 år, jf. Tabel 1. Generelt er langt hovedparten af både plejeforældre med særlige opgaver og almindelige plejeforældre mellem 40 og 60 år, dog med enkelte undtagelser. Således er den yngste plejemor med særlige opgaver 34 år og den ældste plejefar 68 år. Overordnet set er der ingen aldersforskelle mellem plejeforældre med særlige opgaver og de almindelige plejeforældre.

Tabel 1. Alder: Plejeforældre med særlige opgaver

Køn	Gennemsnitsalder	Minimum-alder	Maksimum-alder
Kvinder	49	34	64
Mænd	52	35	68

Alder: Almindelige plejeforældre

Gennemsnitsalder	Minimum-alder	Maksimum-alder
49	26	66
51	30	65

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Stort set alle plejefamilier – både plejefamilier med særlige opgaver og almindelige plejefamilier – består af gifte eller samlevende par, jf. Tabel 2.

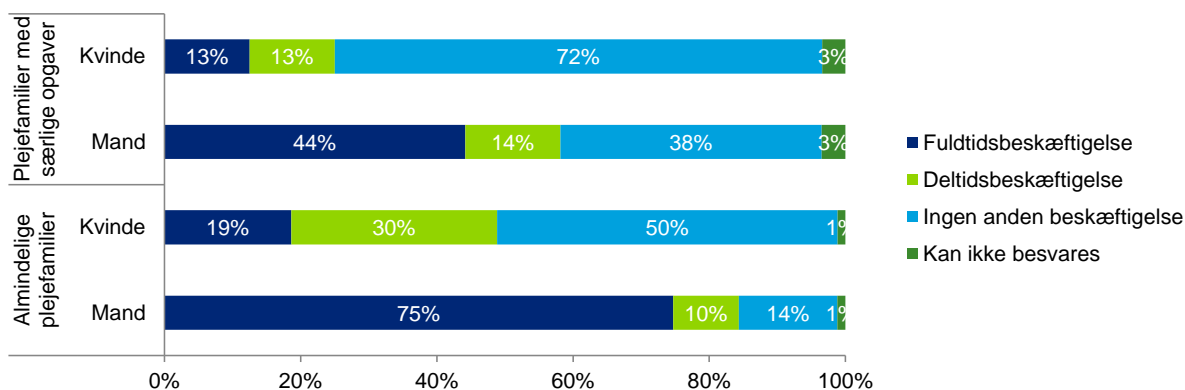
Tabel 2. Plejeforældrenes civilstatus

	Gift	Samlevende	Single, ugift eller enke(mand)
Plejefamilier med særlige opgaver	89 %	8 %	3 %
Almindelige plejefamilier	91 %	5 %	5 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Anden beskæftigelse end som plejefamilie

Figur 5 viser beskæftigelse udover arbejdet som plejefamilie blandt både plejefamilier med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier. For plejemødrene med særlige opgaver gælder det, at knap tre fjerdedele (72 procent) ikke har anden beskæftigelse ved siden af deres arbejde som plejeforælder, mens det samme er tilfældet for halvdelen af kvinderne i de almindelige plejefamilier. For plejefædrene med særlige opgaver har godt en tredjedel (38 procent) ingen anden beskæftigelse, mens det samme er tilfældet for 14 procent af mændene i de almindelige plejefamilier. Generelt har plejefædrene i de almindelige plejefamilier altså i højere grad beskæftigelse ved siden af opgaven som plejefamilie. Sammenligner vi plejefamilierne med særlige opgaver med de almindelige plejefamilier, er der således som forventet en lavere beskæftigelsesgrad hos plejeforældrene med særlige opgaver.

Figur 5. Anden beskæftigelse end som plejefamilie

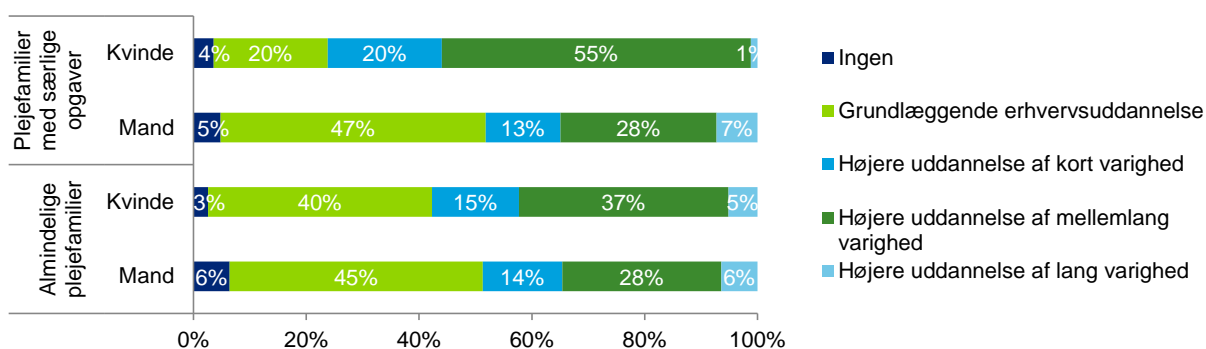
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Spørgeskemaundersøgelsen viser desuden, at 88 procent af plejefamilierne med særlige opgaver har minimum én hjemmegående plejeforælder, mens dette gælder for 60 procent af de almindelige plejefamilier.

Uddannelse

Spørgeskemaundersøgelsen blandt plejefamilierne med særlige opgaver viser, at en forholdsvis stor andel (knap halvdelen) af plejefædre har en grundlæggende erhvervsuddannelse, mens plejemødrene (55 procent) overvejende har en mellemlang uddannelse, jf. Figur 6. Uddannelsesniveaut blandt plejemødrene i plejefamilierne med særlige opgaver er således generelt højere end blandt plejefædre.

Figur 6. Højeste uddannelsesniveau blandt plejefamilier med særlige opgaver og almindelige plejefamilier

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

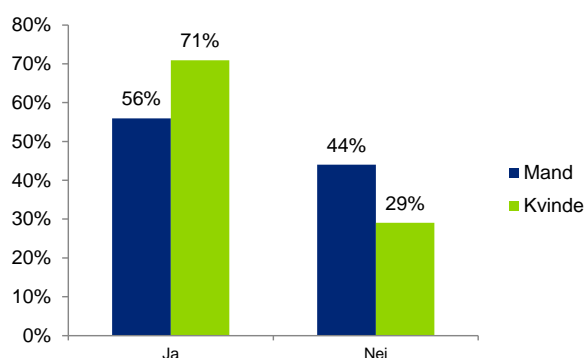
I forhold til uddannelsesniveaut er der forskel mellem plejefamilierne med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier. Som det fremgår af Figur 6, er der blandt plejefamilierne med særlige opgaver en forholdsvis større andel plejemødre med højere uddannelse af lang varighed. Det tyder på større faglighed blandt plejemødre med særlige opgaver sammenlignet med plejemødre i de almindelige plejefamilier. Fra interviewene med plejefamilierne med særlige opgaver fremgik det desuden, at det som oftest er kvinderne, der udfylder den centrale faglige rolle i plejefamilien, og også kvinderne, der i mange tilfælde har taget initiativ til, at familien skulle være plejefamilie med særlige opgaver.

Erfaring

I spørgeskemaundersøgelsen er der for plejefamilierne med særlige opgaver spurgt ind til, om plejeforældrene har faglig/professionel erfaring med behandlingskrævende børn, og for de almindelige plejefamilier er der spurgt ind til, om de har faglig/professionel erfaring med børn. Det er således ikke muligt at sammenligne tallene direkte, men generelt afspejler besvarelserne, i hvilket omfang plejefamilierne har relevant erfaring i forhold til plejeopgaven.

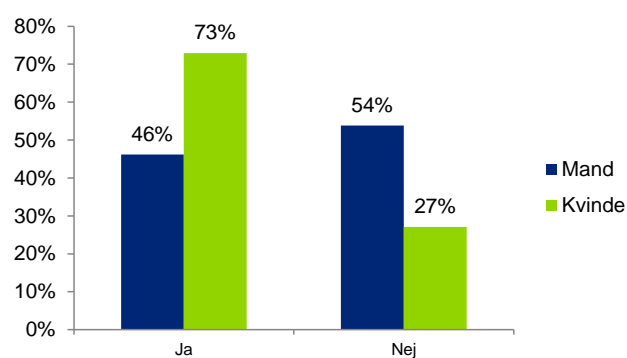
Godt 70 procent af kvinderne i plejefamilierne med særlige opgaver har således relevant erfaring, mens det for mændene er lidt mere end halvdelen, jf. Figur 7 og Figur 8. Nogenlunde det samme billede gør sig gældende for de almindelige plejefamilier. Det generelle billede for alle plejefamilier er, at én eller begge plejeforældre (omkring 80 procent) har relevant erfaring i forhold til arbejdet som plejeforældre.

Figur 7. Andel plejefamilier med særlige opgaver, der har faglig/professionel erfaring med behandlingskrævende børn fra tidligere beskæftigelse

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Figur 8. Andel almindelige plejefamilier, der har faglig/professionel erfaring med børn fra tidligere beskæftigelse

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

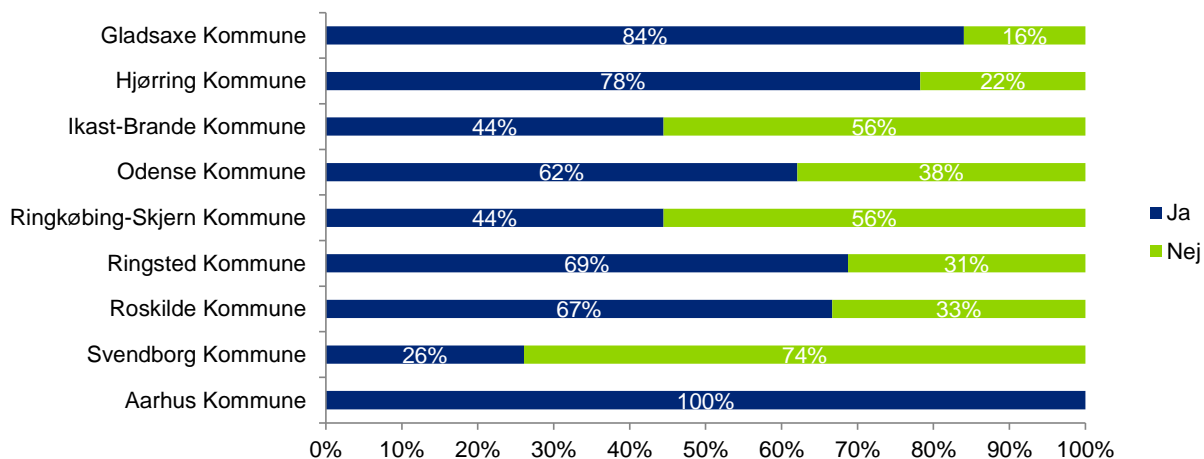
“Hvis du ikke har noget fagligt med i rygsækken, kan du ikke arbejde med de her børn. Vi bliver konstant sat i situationer, hvor det er vigtigt, at vi træffer det rigtige valg, og vi skal være professionelle hele tiden.”

Projektplejeforælder

For den store gruppe plejeforældre (både plejefamilier med særlige opgaver og almindelige plejefamilier), der har relevant erfaring, er der som oftest tale om mere end 10 års erfaring (omkring 60 procent) eller 5-10 års erfaring (omkring 20 procent). Plejeforældrene med særlige opgaver har også oplyst, hvilken erfaring med behandlingskrævende børn der er tale om. En del har en baggrund fra special- og døgninstitutioner for børn og unge, opholdssteder, lukkede værksteder eller som særlige støttepædagoger eller speciallærere. En anden gruppe har mange års erfaring som specialiseret plejefamilie eller aflastningsfamilie for børn og unge med særlige støtte- og plejebenhov.

Sammenligner man besvarelsen fra plejefamilierne med særlige opgaver omkring faglig/professionel erfaring med behandlingskrævende børn på tværs af kommunerne, er der forholdsvis stor variation. I en enkelt kommune har kun en fjerdedel af familierne faglig/professionel erfaring med behandlingskrævende børn, mens dette i Aarhus Kommune gælder alle plejeforældrene, jf. Figur 9.

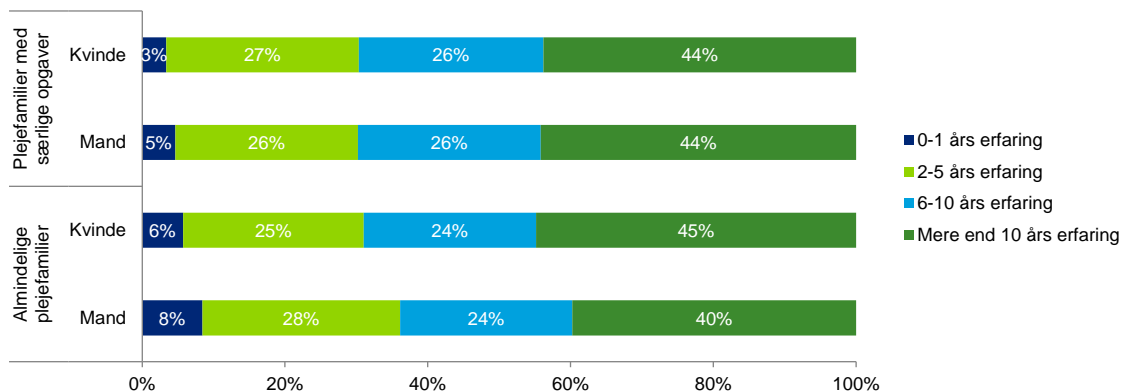
Figur 9. Plejeforældre med særlige opgaver – faglig/professionel erfaring med behandlingskrævende børn fra tidligere beskæftigelse, per kommune

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Herudover har plejefamilierne svaret på, hvor lang tids erfaring de har som plejefamilie. Langt størstedelen af plejeforældrene med særlige opgaver har været plejefamilie i forholdsvis lang tid (70 procent har 6 års erfaring eller mere), og kun ganske få er grønne plejefamilier med 0-1 års erfaring (i alt tre familier), jf. Figur 10. Interessant er det også, at der på dette punkt stort set ingen forskel er mellem plejefamilier med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier.

Figur 10. Antal års erfaring som plejefamilie

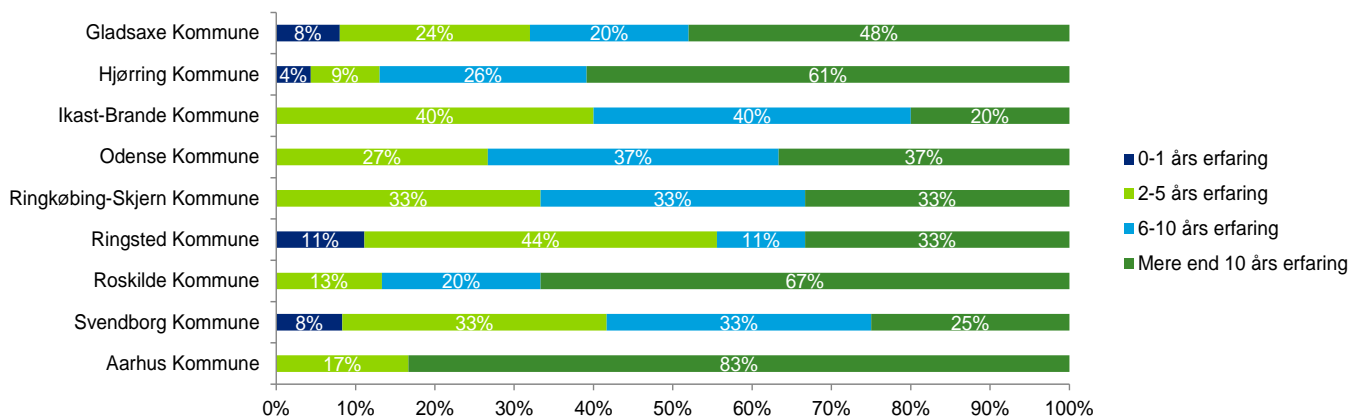

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Den samlede opgørelse over erfaring som plejefamilie blandt plejefamilier med særlige opgaver dækker over forholdsvis stor variation på tværs af projekter. Således har Ringsted, Svendborg og Ikast-Brande kommuner forholdsvis mange plejefamilier med særlige opgaver, der har mindre end et års

erfaring, og kun fire projekter har godkendt helt grønne plejefamilier med særlige opgaver (som oftest en enkelt eller to plejefamilier).

Figur 11. Antal års erfaring som plejefamilie, per kommune

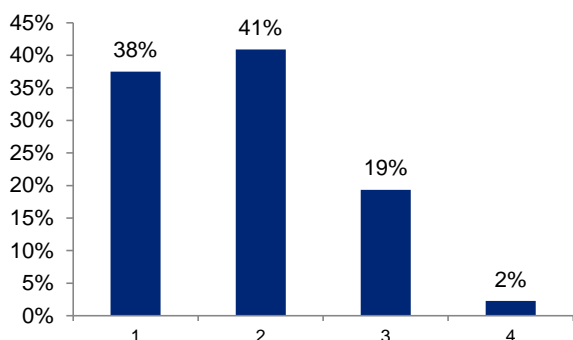

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Antal plejebørn i plejefamilierne med særlige opgaver

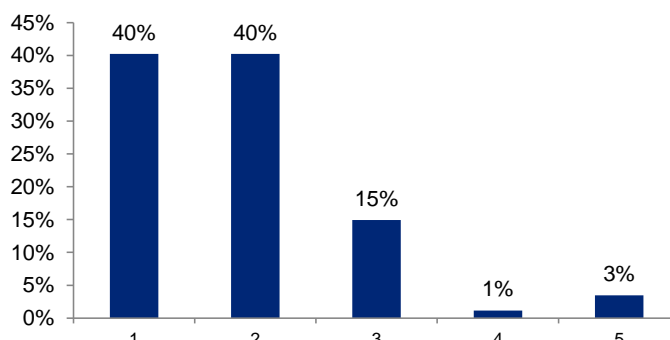
Godt en tredjedel af plejefamilierne med særlige opgaver har ét barn i pleje, lidt flere har to børn, mens en femtedel har tre plejebørn, jf. Figur 12. Her er der stort set ingen forskel fra de almindelige plejefamilier, hvilket ellers havde været forventet, da plejefamilierne med særlige opgaver som udgangspunkt varetager en større og mere kompleks opgave. At der ikke er forskel på antal plejebørn i plejefamilier med særlige opgaver og antal plejebørn i de almindelige plejefamilier skal dog ses i lyset af, at projektkommunerne i mange tilfælde har rekrutteret eksisterende plejefamilier til projektet. Det betyder også, at dette billede eventuelt kan ændres over tid, når plejefamilier med særlige opgaver ikke længere har plejebørn boende, der er anbragt efter § 6.1.

Figur 12. Antal plejebørn anbragt i plejefamilier med særlige opgaver

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Figur 13. Antal plejebørn anbragt i de almindelige plejefamilier

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

3.2. Karakteristik af plejebørnene

Viden om, hvad der kendetegner plejebørnene i plejefamilier med særlige opgaver, og årsagerne til deres anbringelse er vigtigt for at få en forståelse af de plejeopgaver, plejefamilierne skal kunne løfte. Desuden kan det på den baggrund vurderes, om plejefamilierne med særlige opgaver i praksis løfter de særlig komplekse opgaver, som de ifølge projektets formål er godkendt til.

Beskrivelsen af, hvad der kendetegner plejebørnene i plejefamilier med særlige opgaver, tager udgangspunkt i data fra spørgeskemaundersøgelsen blandt plejeforældrene, hvor de har angivet en række oplysninger om de 159 børn, der samlet set er anbragt i plejefamilierne med særlige opgaver. Som sammenligningsgrundlag bruges data om de 148 plejebørn, der er anbragt i de almindelige plejefamilier.

Ved projektets afslutning var der 107 plejefamilier med særlige opgaver tilknyttet projektet med 139 plejebørn anbragt af projektkommunerne. Derudover anslås det på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen, at yderligere omkring 60 plejebørn er anbragt i plejefamilierne med særlige opgaver af øvrige kommuner.

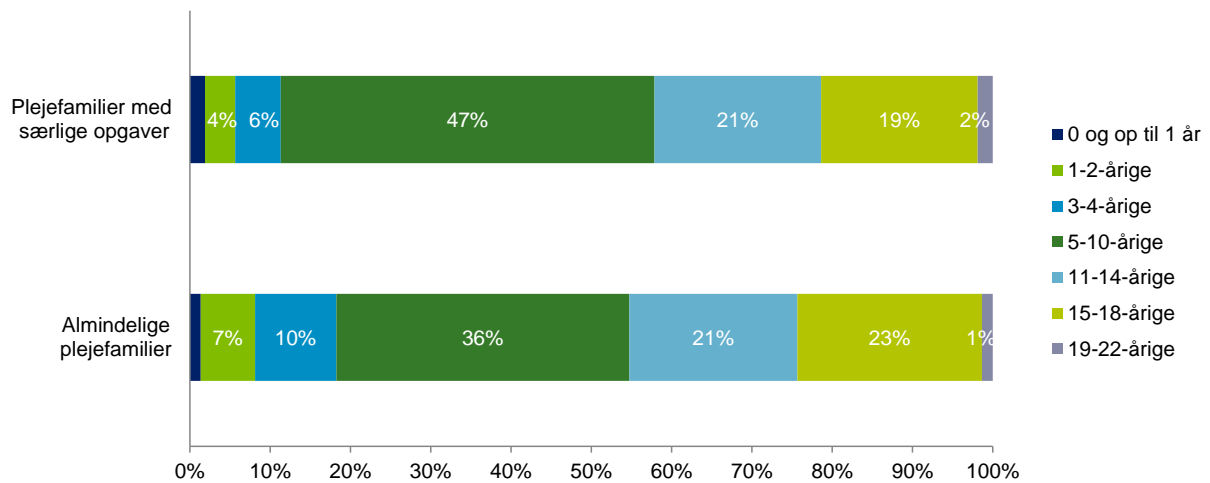
60 procent af plejefamilierne, der har været tilknyttet projektet, har eller har således haft mere end ét barn i pleje. Det fremgår af interviewene med plejefamilierne, at der kan være tale om ét barn med særlig komplekse støtte- og plejebehov (enkelte familier kaldte i interviewet dette barn for deres projektbarn), mens de øvrige børn har almindelige støtte- og plejebehov. Der er altså tale om en blandet gruppe af anbragte børn i plejefamilierne med særlige opgaver, hvoraf ikke alle er visiteret til familien i kraft af familiens særlige kompetencer og ressourcer som plejefamilie med særlige opgaver. Plejefamilierne med særlige opgaver har i undersøgelsen beskrevet alle deres plejebørn, og der indgår derfor også plejebørn, der ikke har meget komplekse behov.

Dette har naturligvis en konsekvens for resultaterne, som vil give et mere spredt billede af plejebørnenes profil og behov, netop fordi nogle ikke er anbragt som havende behov for en plejefamilie med særlige opgaver. Samtidig viser evalueringen også, at plejefamilierne med særlige opgaver varierer meget i forhold til kompetencer og erfaring. Nogle kommuner har lagt meget vægt på, at indgå kontrakt med højt specialiserede plejefamilier, mens der i andre kommuner ikke er så stor forskel på kompetencer og erfaring hos plejefamilier med særlige opgaver og almindelige plejefamilier. Det giver et mere uetydeligt billede af både plejefamilierne og plejebørnene og skal tages i betragtning i tolkningen af resultaterne.

Alder og køn

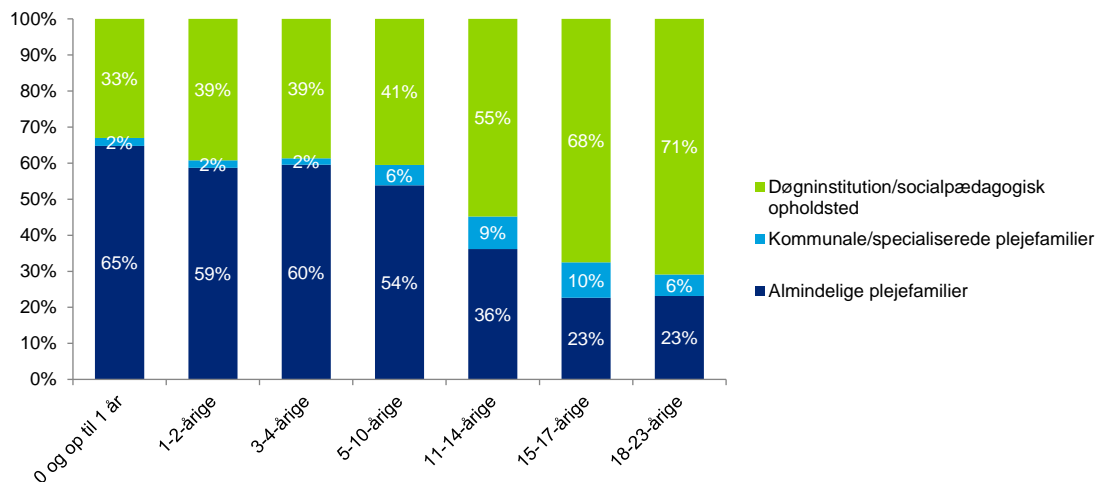
Spørgeskemaundersøgelsen blandt plejefamilierne med særlige opgaver viser, at næsten halvdelen af de anbragte børn i plejefamilierne er mellem 5 og 10 år, mens 10 procent er under 5 år gamle, jf. Figur 14. Alderen på børn anbragt i henholdsvis plejefamilier med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier er forholdsvis ens, dog med lidt færre af de yngste aldersgrupper i plejefamilierne med særlige opgaver.

Figur 14. Plejebørnenes alder

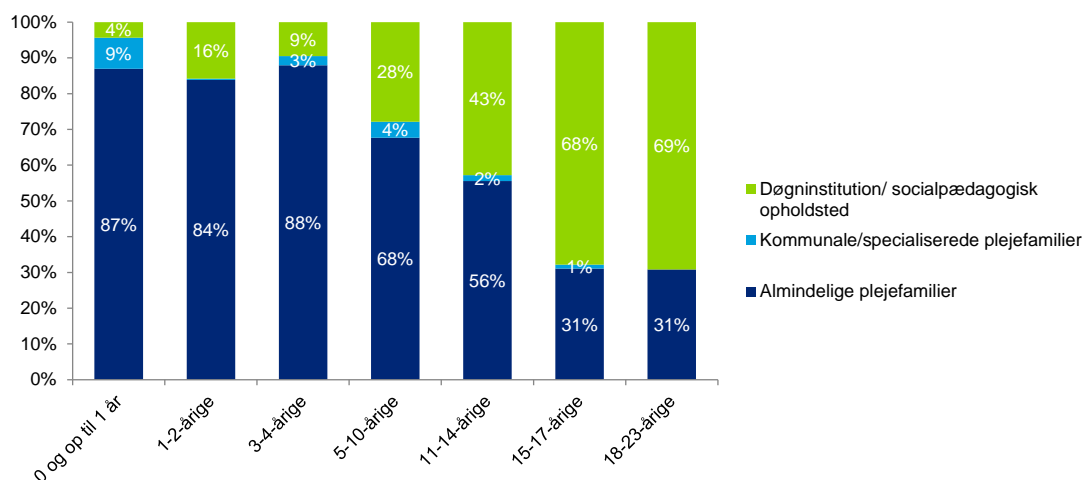
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Figur 15. Fordeling af anbringelsestyper per alderstrin på tværs af projektkommunerne i 2010

Kilde: Nøgletal fra projektkommuner indsamlet i 2011.

Figur 16. Fordeling af anbringelsestyper per alderstrin på tværs af projektkommunerne i 2012

Kilde: Nøgletal fra projektkommuner indsamlet i 2013.

Ser man på fordelingen af børn i forhold til anbringelsestyper, er det interessant, at der for de unge ikke er sket en udvikling i perioden – hovedparten af de 15-23-årige anbringes fortsat på døgninstitution. Dette kan blandt andet skyldes, at det kan være vanskeligere at finde plejefamilier til de unge, men nok også at der traditionelt er anvendt døgninstitutioner og opholdssteder til denne aldersgruppe.

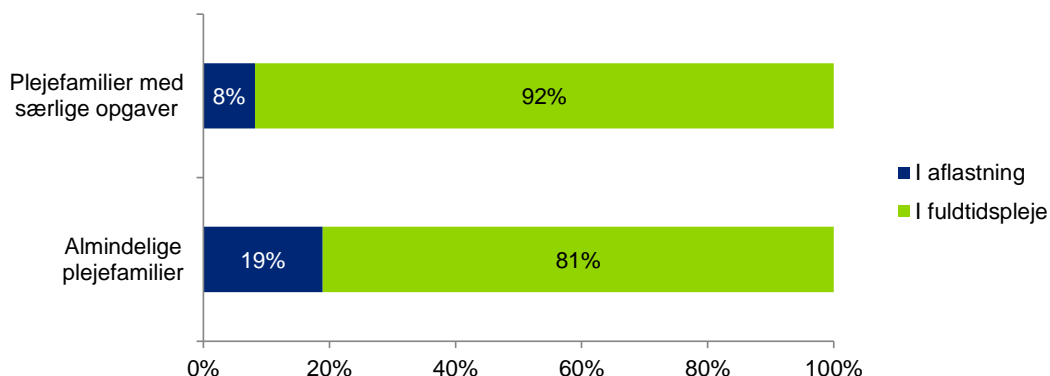
Spørgeskemaundersøgelsen blandt plejefamilier med særlige opgaver viser endvidere, at 60 procent af plejebørnene er drenge, mens 44 procent er piger. Der er således en overvægt af drenge blandt de børn, der anbringes i plejefamilierne med særlige opgaver. Det gælder til dels også for børn anbragt i de almindelige plejefamilier, hvor fordelingen er henholdsvis 54 procent drenge og 46 procent piger. Dette afspejler i øvrigt tendensen på landsplan.⁷

Anbringelsesform

Det fremgår, at hovedparten (92 procent) af børnene i plejefamilier med særlige opgaver er anbragt i fuldtidspleje og de resterende 8 procent i aflastning, mens det for de almindelige plejefamilier er 81 procent af de anbragte børn, der er i fuldtidspleje, jf. Figur 17. Selvom forskellen ikke er meget markant, vidner det om, at de børn, der er anbragt i plejefamilier med særlige opgaver, har mere komplekse problemstillinger end de børn, der er anbragt i de almindelige plejefamilier.

⁷ Ankestyrelsen: Anbringelsesstatistikken, 2013.

Figur 17. Andel børn i aflastning og i fuldtidspleje

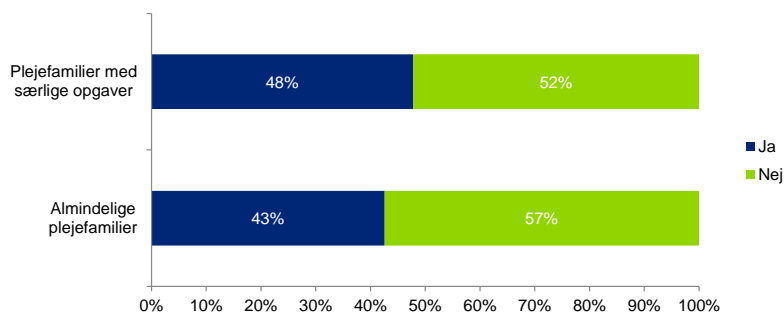

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Tidligere anbringelse

Plejebørn anbragt i plejefamilier med særlige opgaver har i knap halvdelen af tilfældene tidligere været anbragt, jf. Figur 18. Her er der kun en forholdsvis begrænset forskel sammenlignet med børn anbragt i de almindelige plejefamilier. Det er altså ikke sådan, at plejefamilierne med særlige opgaver i højere grad har børn i pleje, der tidligere har været anbragt.

Figur 18. Har barnet tidligere været anbragt?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

“De børn, vi har anbragt, er børn, der tidligere ville have boet på en institution. Et par af børnene er så meget i grænselandet, at vi fortsat ikke er sikre på, om anbringelserne kan bære.”

Familieplejekonsulent

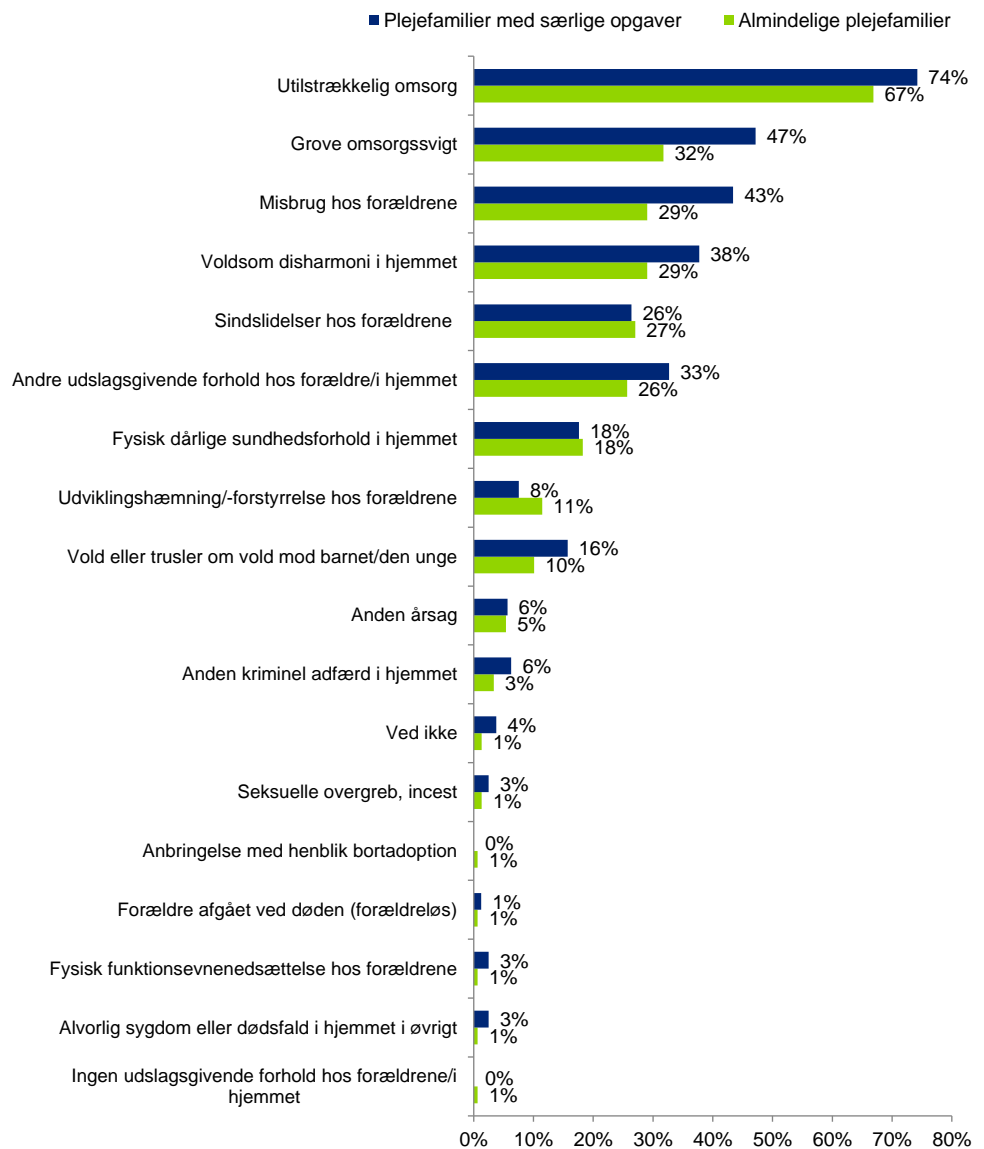
Når der ses på, hvor gruppen af tidligere anbragte børn har været anbragt, er der igen stort set ingen forskel mellem børn i plejefamilier med særlige opgaver og børn i de almindelige plejefamilier. I begge tilfælde er der tale om, at knap 60 procent af de tidligere anbragte børn har været anbragt på opholdssted, døgninstitution eller lignende.

Anbringelsesårsager

Plejefamilierne er i spørgeskemaundersøgelsen blevet bedt om at angive én eller flere årsager til anbringelsen både hos barnet selv og/eller hos barnets forældre, jf. Figur 26 og Figur 27 på de følgende sider. Generelt angiver plejefamilierne med særlige opgaver flere årsager end de almindelige plejefami-

lier, hvilket kan tyde på, at plejebørnene i disse familier har mere komplekse problematikker og eventuelt at familierne har større faglig indsigt i eller opmærksomhed omkring anbringelsesårsager.

Figur 19. Anbringelsesårsager hos forældrene

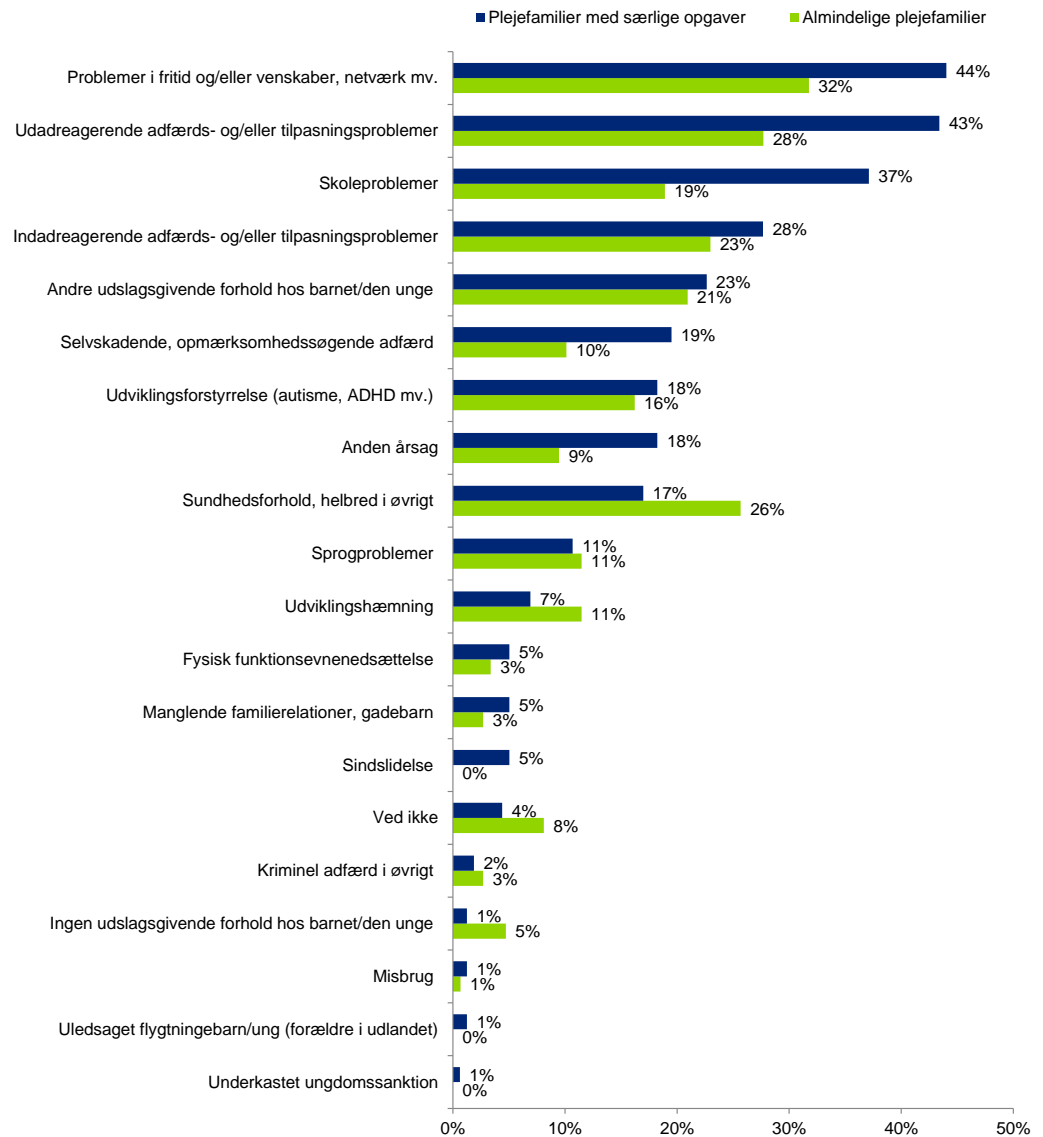

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

I store træk er billedet af de angivne årsager hos plejebarnets forældre de samme for børn anbragt i plejefamilier med særlige opgaver som for børn anbragt i de almindelige plejefamilier. Hos plejefamilierne med særlige opgaver fylder blandt andet grove omsorgssvigt og alkohol- eller stofmisbrug hos

forældrene meget. Det samme gælder vold eller trusler om vold mod barnet/den unge og anden kriminel adfærd i hjemmet.

Figur 20. Anbringelsesårsager hos børnene

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejek familier, oktober 2013.

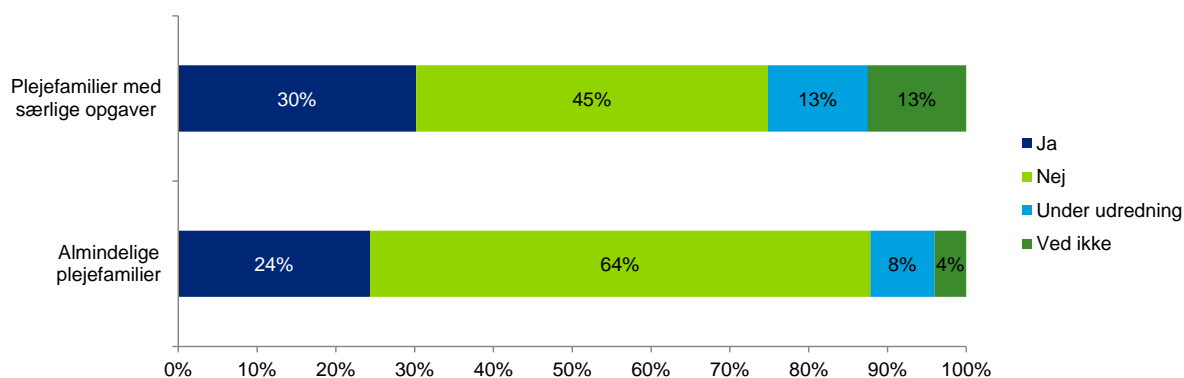
I forhold til anbringelsesårsager hos de anbragte børn er der lidt større variation mellem børnene anbragt i plejek familier med særlige opgaver og børnene anbragt i de almindelige plejek familier. Således fylder problematikker omkring skolen, venskaber/netværk, udadreagerende adfærd og selvskadende adfærd mere i anbringelserne i plejek familier med særlige opgaver, mens sund-

hedsforhold og helbred fylder mere i de almindelige plejefamilier. For de øvrige kategorier er forskellen begrænset.

Problematikker og støttebehov

Lidt mindre end en tredjedel (30 procent) af plejebørnene anbragt i plejefamilier med særlige opgaver har fået stillet en behandlingskrævende diagnose, jf. Figur 21. Herudover er 13 procent af børnene under udredning. For børnene anbragt i de almindelige plejefamilier har hovedparten (64 procent) af børnene hverken en behandlingskrævende diagnose eller er under udredning.

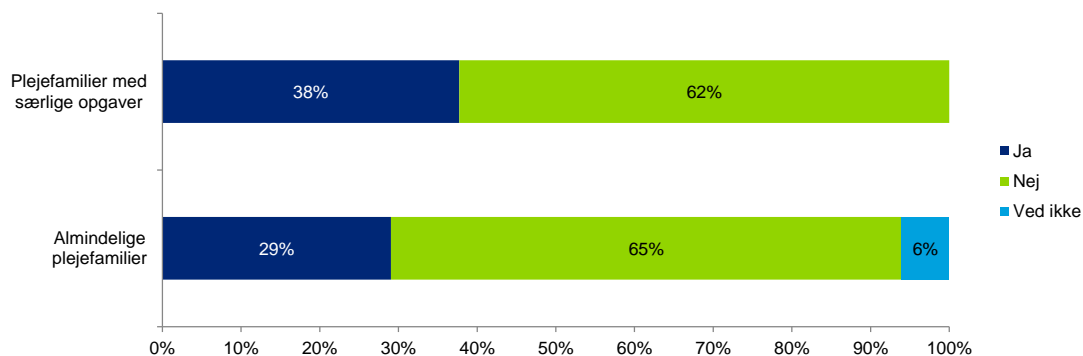
Figur 21. Har plejebarnet en behandlingskrævende diagnose?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt plejefamilier med særlige opgaver viser desuden, at 38 procent af plejebørnene i disse familier modtager et behandlingstilbud i form af en psykolog, en terapeut eller lignende, jf. Figur 22. Det gælder for 29 procent af børnene anbragt i de almindelige plejefamilier.

Figur 22. Modtager eller har plejebarnet modtaget ekstern behandling af en psykolog, en terapeut eller lignende?

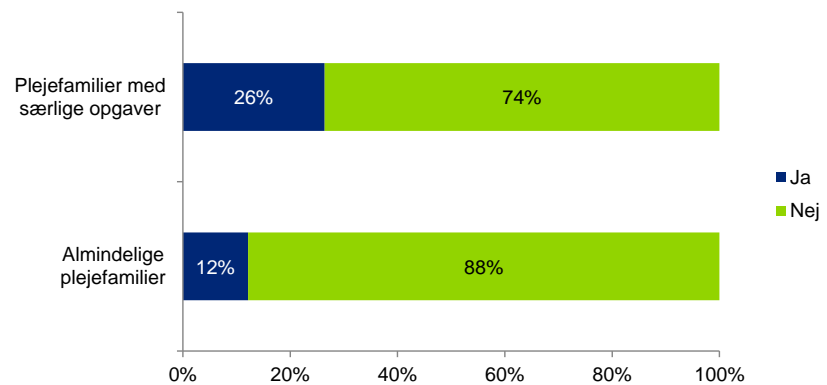

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

For de plejebørn, der modtager et behandlingstilbud, angiver lidt mere end halvdelen (55 procent) af plejeforældrene med særlige opgaver, at de oplever, at behandlingstilbuddet i høj grad eller i nogen grad er relevant, mens 22 procent vurderer, at tilbuddet i mindre grad eller slet ikke er relevant, og 23 procent ved det ikke.

Godt en fjerdedel (26 procent) af de 159 børn, der er anbragt i fuldtidspleje, modtager herudover aflastning, jf. Figur 23.

Figur 23. Modtager du/l aflastning for plejebarnet?

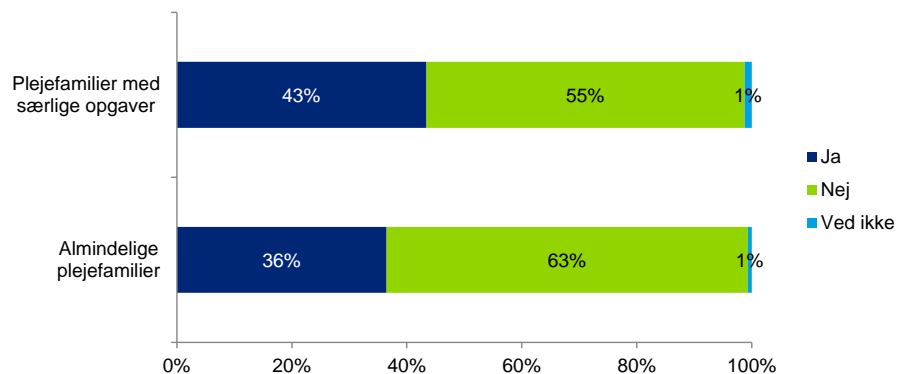
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

I knap halvdelen af disse sager er der tale om aflastning cirka én gang om måneden og i omkring 30 procent to gange om måneden eller hyppigere. Dette kan pege på, at en del af plejebørnene stiller så store krav til den daglige støtte i deres primære plejefamilie, at disse med jævne mellemrum har behov for aflastning. For plejebørnene i de almindelige plejefamilier er det til sammenligning 12 procent af familierne, der modtager aflastning.

Skole og dagtilbud

Langt størstedelen af børn anbragt i plejefamilier med særlige opgaver går i skole eller dagtilbud (150 ud af 159 børn), og 43 procent af dem modtager specialdagtilbud eller går i specialklasse, jf. Figur 24. Andelen er lidt mindre for plejebørnene i de almindelige plejefamilier.

Figur 24. Andel anbragte børn, der modtager specialdagtilbud eller går i specialklasse

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Adspurgt, om specialdagtilbuddet eller specialklassen bidrager til barnets trivsel og udvikling, svarer godt 80 procent af både plejefamilierne med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier i høj grad eller i nogen grad.

3.3. Konklusioner og anbefalinger – plejefamilier og plejebørn

Plejefamilier med særlige opgaver

Plejefamilier med særlige opgaver er på en lang række parametre ikke forskellige fra de almindelige plejefamilier i projektkommunerne.

Den typiske plejefamilie med særlige opgaver er således et gift par i slutningen af 40'erne eller starten af 50'erne, der har været plejefamilie i omkring ti år. Mindst en af plejeforældrene har ingen anden beskæftigelse end opgaven som plejeforælder, som oftest er det kvinden, men i en del tilfælde også begge plejeforældre. Plejemor har som oftest et højere uddannelsesniveaue end plejefar. Herudover har mindst en af plejeforældrene relevant erfaring i forhold til at arbejde med behandlingskrævende børn. For en del af plejefamilierne har det at indgå i projektforløbet ikke betydet store ændringer i den plejeopgave, de varetager for kommunen, idet de allerede fungerede som plejefamilie med særlige opgaver.

Der er forholdsvis stor variation mellem projektkommunerne i forhold til den faglige/professionelle erfaring hos plejefamilier med særlige opgaver og deres erfaring som plejefamilie. I nogle kommuner har det været et krav, at plejefamilierne med særlige opgaver skulle have en relevant uddannelse og relevant erfaring, mens denne type plejefamilier i andre kommuner ikke adskiller sig nævneværdigt fra de almindelige plejefamilier.

Samlet set kan det tyde på, at plejefamilierne med særlige opgaver i nogle kommuner har været egentlige alternativer til en institutionsanbringelse, mens de i andre kommuner i højere grad er karakteriseret ved at være almindelige plejefamilier, der har varetager forholdsvis komplekse plejeopgaver. Det er dog vigtigt at understrege, at alle kommunerne har identificeret plejefamilier, som de vurderer varetager specialiserede opgaver.

I det videre arbejde med plejefamilier med særlige opgaver i kommunerne vil det være hensigtsmæssigt at definere mere konkrete krav til de familier, der skal kunne fungere som alternativ til institutionsanbringelse, og som skal kunne håndtere børn med særlige behov. Dette kan blandt andet gøres med udgangspunkt i en mere klar målgruppebeskrivelse af de børn og unge, der kan profitere af en anbringelse i en plejefamilie med særlige opgaver.

Plejebørnene

Det typiske plejebarn anbragt i en plejefamilie med særlige opgaver er mellem fem og ti år, er anbragt i fuldtidspleje og har for omkring halvdelen vedkommende tidligere været anbragt enten på døgninstitution eller i en anden plejefamilie.

Det typiske plejebarn i en plejefamilie med særlige opgaver er i en stor del af sagerne anbragt på grund af grove omsorgssvigt i hjemmet, alkohol- eller stofmisbrug hos forældrene m.m. For en del er der (også) tale om vold eller trusler om vold mod barnet/den unge og om anden kriminel adfærd i hjemmet.

Ligeledes har det typiske plejebarn i plejefamilier med særlige opgaver i mange tilfælde problematikker omkring skolen, venskaber/netværk og udadreagerende, indadreagerende eller selvskadende adfærd. Omkring halvdelen af børnene har en behandlingskrævende diagnose eller er under udredning, og lidt over halvdelen går i specialdagtilbud eller specialklasse. Plejefamilien med særlige opgaver modtager oftest ikke aflastning for barnet, men dog i større omfang end de almindelige plejefamilier.

Generelt er der kun en forholdsvis begrænset forskel mellem børnene anbragt i plejefamilierne med særlige opgaver og børnene anbragt i de almindelige plejefamilier, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen.

En årsag hertil er, at der i opgørelsen indgår den forholdsvis store gruppe af plejefamilier med særlige opgaver, der har mere end ét plejebarn, og hvor kun det ene plejebarn er anbragt i familien på grund af særlig komplekse støtte- og plejebehov. Samtidig betyder det dog, at mange plejefamilier har flere børn anbragt – godt 40 procent har to plejebørn, og en femtedel har tre

plejebørn – og dermed vurderes at kunne varetage pleje af flere børn. Dette kan indikere, at plejebørnenes behov i en del tilfælde ikke er meget komplekse.

I det videre arbejde med anbringelse i plejefamilie med særlige opgaver i kommunerne vil det være hensigtsmæssigt at anvende en nuanceret målgruppedefinition og gerne også et funktionsniveau i udredningen. Dette kan blandt andet tage udgangspunkt i den måling af funktionsniveau og målgruppebegreber, der er udviklet i forbindelse med resultatdokumentation på børne- og ungeområdet⁸ og funktionsvurdering for børn og unge med funktionsnedsættelser⁹. Anvendelse af målgruppebegreber og funktionsniveau kan sikre, at det over tid bliver muligt at definere mere tydelige profiler på børn og unge, der profiterer af anbringelse i plejefamilie med særlige opgaver både for at kunne styrke matchningen og med henblik på at kunne følge børnene og de unge over tid og dermed identificere effekterne af anbringelserne i plejefamilierne med særlige opgaver.

⁸ Socialstyrelsen, 2013.

⁹ Socialstyrelsen, 2013: <http://www.socialstyrelsen.dk/born-og-unge/sagsbehandling/vaerktojer-til-udredning-og-handleplan-pa-bornehandicapområdet/vaerktojer>.

4. Rekruttering og godkendelse

De plejefamilier, der kan modtage børn og unge med særlige støtte- og plejebenhov, har i projektet primært vist sig at være plejefamilier med en del års erfaring som plejefamilie og ofte også med en professionel baggrund relateret til arbejdet med behandlingskrævende børn eller unge. På baggrund af de indsamlede data gennemgås i dette kapitel projektkommunernes erfaringer og resultater med anvendelsen af forskellige redskaber, metoder og tilgange til arbejdet med rekruttering og godkendelse.

“I en normal plejefamilie indlemmer man barnet som en del af familien. Alle børn sættes på linje med hinanden. Med disse plejebørn arbejder vi efter nogle mål. Når målet er nået, kommer de hjem. Det handler ikke kun om omsorg.”

Plejefamilie med særlige opgaver

Dette og de tre følgende kapitler retter fokus mod de fire gennemgående temaer i det samlede udviklingsprojekt. I kapitel 4 spørges der således ind til:

- I hvilket omfang har projektet styrket projektkommunernes rekruttering og godkendelse af plejefamilier, der kan rumme plejebørn med tungere problemer end de problemer, børn i plejefamilier normalt har?
- Hvilke faktorer har på tværs af projektkommunerne vist sig at fremme eller hæmme en effektiv rekruttering og godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver?

Rekruttering og godkendelse har meget naturligt været et centralt tema igennem hele projektet. Hovedparten af projektkommunerne har opsat konkrete mål for rekruttering og godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver. Eksempler på typiske målsætninger fremgår af Figur 25.

Figur 25. Eksempler på målsætninger for temaet rekruttering og godkendelse

Tema	Mål
 Rekruttering og godkendelse	<ul style="list-style-type: none">• Rekruttering og godkendelse af 15-20 plejefamilier med særlige opgaver.• Udvikling af systematisk metode til rekruttering af plejefamilier med særlige opgaver.

“Det har vist sig at være vanskeligt at rekruttere nye plejefamilier til projektet, specielt at finde nye [plejefamilier] med de nødvendige faglige forudsætninger.”

Familieplejekonsulent

For flere af projektkommunerne er det netop rekrutteringen af plejefamilier med særlige opgaver, der har været en af hovedudfordringerne igennem projektforløbet.

I dette kapitel beskrives indledningsvis projekternes resultater og erfaringer i forhold til rekruttering af plejefamilier til projektet samt de rekrutteringstilgange, de har benyttet. Derefter stilles skarpt på godkendelse, herunder projekternes brug af den kommunale og den almindelige godkendelsestype, samt projekternes resultater og læring fra anvendelsen af systematiske godkendelsesværktøjer. Efterfølgende gives en karakteristik af de plejefamilier, der er rekrutteret og godkendt som plejefamilie med særlige opgaver og dermed til at modtage børn og unge med særlige behov.

4.1. Rekruttering af plejefamilier

Rekruttering af plejefamilier har været sværere end forventet for flere af projektkommunerne. I det følgende beskrives først de rekrutteringsveje og -redskaber, som projekterne har benyttet sig af, og erfaringerne med disse, og efterfølgende gives en kort præsentation af fremdriften igennem projektperioden i forhold til rekruttering.

En del af rekrutteringsudfordringerne handler om, hvad der opleves som en begrænset målgruppe og en begrænset interesse for at arbejde som plejefamilie med særlige opgaver. Således er erfaringen fra mange af projekterne, at der er forholdsvis få interesserede (pleje)familier med de fornødne kompetencer til at varetage de højt specialiserede plejeopgaver, samtidig med at kommunerne konkurrerer om de plejefamilier, der har særlige kompetencer. Under drøftelser på evalueringsseminaret blev der desuden peget på manglende anerkendelse og status omkring det at være plejefamilie som en af årsagerne til rekrutteringsudfordringerne samt den medieopmærksomhed, der har været om området det seneste år, blandt andet med enkeltstager om svigt i plejefamilier.

I interviewene med plejefamilierne med særlige opgaver kommer der forskellige perspektiver frem i forhold til rekruttering. En stor del af de interviewede plejefamilier hæfter sig netop ved vigtigheden af, at deres arbejde og faglighed anerkendes, hvilket ikke opleves som en selvfølge.

For en del af de interviewede familier ændrede deltagelse i projektet ikke noget i forhold til deres nuværende plejeopgave, hvorfor deltagelsen heller ikke oplevedes som en stor beslutning. Det er familier, der i forvejen havde forholdsvis tunge plejeopgaver, og hvor projektdeltagelsen primært betød et udvidet tilbud om kurser og supervision. Andre af de interviewede plejefamilier ansøgte specifikt om at blive kommunal plejefamilie og deltage i projektet efter at have hørt om muligheden for eksempel via netværk eller kommunikation fra kommunen. For dem var der tale om en meget stor og vanskelig beslutning ikke kun i forhold til dem som familie, men også i forhold til beskæfti-

“Vi tænkte, at det kunne være spændende. Vi kunne jo se på det første plejebarn, at der var en positiv udvikling ... at det ikke var helt galt, det vi gjorde. Rart, at kommunen også anerkendte det arbejde, vi gjorde. Nu har vi to plejebørn: en traditionel og en kommunal anbringelse. Og min mand har skiftet erhverv og går nu hjemme.”

Projektplejeforælder

gelse, idet den primære af plejeforældrene skulle være parat til at sige sit nuværende job op.

Rekrutteringskanaler og -redskaber

Det har været en central rekrutteringsudfordring for kommunerne at finde effektive kanaler til at skabe interesse og rekruttere potentielle familier. Som udgangspunkt havde kommunerne fokus på at rekruttere plejefamilier med særlige opgaver enten blandt eksisterende plejefamilier eller blandt helt nye og dermed uerfarne familier.

Projektkommunerne har igennem projektet bragt forskellige tilgange og redskaber til rekruttering i anvendelse. Kampagner og bred markedsføring, informationsmøder og marketing målrettet særligt udvalgte kanaler samt informationsmateriale, jf. Figur 26. Disse gennemgås nedenfor.

Figur 26. Oversigt over rekrutteringskanaler og -redskaber

Rekrutteringskanaler	Redskaber
Kampagner og bred markedsføring	<ul style="list-style-type: none">• Markedsføring i form af bannere, pjecer, stande/flyers m.m. i forbindelse med offentlige arrangementer som dyreskuer, sundhedsmesser m.m.• Annoncering i lokalavis og jobsider på nettet.• Opslag i lokale daginstitutioner.
Informationsmøder og målrettet markedsføring	<ul style="list-style-type: none">• Informationsmøder/åbent hus-arrangementer og direkte kontakt til eksisterende plejefamilier.• Annoncering via fagligt netværk.• Kontakt til omkringliggende kommuner.
Informationsmateriale	<ul style="list-style-type: none">• Hjemmeside blandt andet målrettet rekruttering/information til interesserede familier.• Folder/pjece om det at være plejefamilie med særlige opgaver.• Håndbog til aflastnings- og plejefamilier.

Kampagner og bred markedsføring

Flere projektkommuner har gjort sig erfaringer med bred markedsføring og kampagnevirksomhed som dagbladsannoncering, stande i forbindelse med offentlige arrangementer og åbent hus-arrangementer. Således har blandt andet Odense Kommune forsøgt sig med en stort anlagt kampagne (se boksen nedenfor). Andre projekter har for eksempel hængt opslag op i dagsinstitutioner eller indrykket jobannoncer i lokalaviser.

Rekrutteringskampagne i Odense Kommune

I Odense har man som i landets øvrige storbyer generelt udfordringer med at finde plejefamilier. Som del af projektet blev det derfor besluttet at lancere kampagnen *Gør Forskel*, der havde fokus på at hverve nye kommunale plejefamilier. I kampagnen henvendte Odense Kommune sig til en bred målgruppe blandt andet på Det Fynske Dyrskue og til Eventyrløbet.

Ved begge arrangementer var kommunen til stede med en stand, bannere, flyers m.m. Som opfølgning blev der arrangeret informationsmøder for interesserede familier. Derudover henvendte kommunen sig til interesserede via hjemmesiden med personlige historier fra eksisterende plejefamilier og anden information.

Kommunen oplevede dog resultaterne som sparsomme især set i forhold til de mange ressourcer, der blev brugt på kampagnen. Det afspejledes særligt til informationsmøder, hvor kun enkelte interesserede familier dukkede op.

Generelt er det erfaringen, at der ikke er blevet rekrutteret mange relevante familier gennem de brede kampagner især taget i betragtning de forholdsvis store ressourcer, det kræver at gennemføre en kampagne, behandle mindre relevante ansøgninger om godkendelse efter en jobannonce m.m.

Flere kommuner gik derfor i løbet af projektet bort fra at bruge denne type rekrutteringskanaler. Undtagelsen er samarbejdsprojektet i Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner. Her har især brugen af jobannoncer vist sig at give stor ansøgningsaktivitet.

Informationsmøder og målrettet markedsføring

Alle projektkommunerne har i større eller mindre omfang henvendt direkte til eksisterende plejefamilier både i egen kommune og i omkringliggende kommuner. Det kan for eksempel være informationsmøder for eksisterende plejefamilier eller orientering om projektet i netværksgrupper og lignende.

Rekruttering i Hjørring Kommune

I Hjørring Kommune havde man allerede inden projektets start haft fokus på rekruttering af plejefamilier med særlige opgaver. Her har opskriften været at rekruttere blandt de etablerede og erfarne fungerende plejefamilier, hvilket kommunen oplever som en effektiv rekrutteringsstrategi.

Det betyder samtidig, at familiernes robusthed og evne til at løfte en omfattende plejeopgave allerede er blevet afprøvet, og samtidig ved familierne, hvad de kan forvente sig som plejefamilie med særlige opgaver. Begge dele fremhæver Hjørring Kommune som essentielt for at hindre uplanlagte sammenbrud i plejefamilierne.

I nogle tilfælde er der tale om, at projektkommunerne har henvendt sig til plejefamilier, der i forvejen har haft krævende plejeopgaver, og spurgt, om plejefamilien ville være specialiseret/kommunal plejefamilie. Rekruttering af plejefamilier har derfor ikke nødvendigvis været koblet sammen med varetagelse af nye plejeopgaver, men har også handlet om opkvalificering og støtte til eksisterende plejefamilier med krævende opgaver.

Blandt andet Hjørring Kommune har haft fokus på opkvalificering af og støtte til de eksisterende plejefamilier med særlige opgaver. Blandt projektets vigtigste aktiviteter og tiltag var derfor en undersøgelse vedrørende fastholdelse af de eksisterende plejefamilier med særlige opgaver og videreudvikling af dem blandt andet ved et udvidet tilbud om supervision og øget mulighed for vejledning og rådgivning, når behovet opstår. Denne strategi ses blandt andet ved, at plejefamilier med særlige opgaver i Hjørring Kommune har lang erfaring – hovedparten af plejefædrene og halvdelen af plejemødrene har således mere end ti års erfaring, hvilket er noget over gennemsnittet på tværs af kommunerne. Dette tyder på en god evne til at fastholde plejefamilier, men kan dog også være et udtryk for, at man i rekrutteringsfasen går målrettet efter erfarne plejeforældre. Dette perspektiveres af det faktum, at Hjørring Kommunes plejefamilier med særlige opgaver relativt til de andre kommuner også har meget erfaring af faglig og professionel karakter. Herudover mener langt hovedparten (90 procent) af plejefamilierne, at der er et godt match mellem dem og plejebarnet, ligesom en større andel end i de øvrige kommuner mener, at de får den supervision, de har behov for, og at det er attraktivt at arbejde som plejefamilie. Samlet set tyder dette på, at det kan være en fordel at rekruttere erfarne plejefamilier til de mere komplicerede plejeopgaver.

Flere projektkommuner har taget kontakt til omkringliggende kommuner med henblik på at rekruttere egnede familier. En enkelt projektkommune (Ringsted) oplever et godt og konstruktivt samarbejde med de omkringliggende kommuner, mens flere af de øvrige projektkommuner peger på udfordringen

ved at samarbejde, når kommunerne samtidig konkurrerer om de samme plejefamilier.

Informationsmateriale

Flere af projektkommunerne har som del af projektet udbygget deres hjemmesider til i langt højere grad at kunne indgå som et vigtigt redskab til at promovere og informere omkring arbejdet som plejefamilie med særlige opgaver. Her er oplevelsen – særligt i samarbejdsprojektet i Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner – at hjemmesiden har spillet en vigtig rolle i at tiltrække potentielle plejefamilier med særlige opgaver.

De fem kommuners informationsmateriale

I samarbejdsprojektet i Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner er der lavet både en fælles hjemmeside, der blandt andet henvender sig til interesserede familier, og en folder om kommunale plejefamilier.

Folderen præsenterer kortfattet, hvad en kommunal plejefamilie er, hvad opgaven indebærer, hvordan interesserede familier kan ansøge om at blive kommunal plejefamilie, og hvordan godkendelsesprocessen foregår. Folderen fortæller også om serviceniveauet i forhold til supplerende økonomiske tilskudsordninger.

De fem kommuner oplever især hjemmesiden som en meget effektiv informationskanal. Desuden fremhæves vigtigheden af at kommunikere klart og tydeligt omkring opgavens indhold og vilkår.

Herudover har flere projektkommuner udarbejdet pjecer eller håndbøger til plejefamilier med særlige opgaver. Netop klarhed om opgavens indhold fremhæves på tværs af projekterne som en vigtig faktor, herunder blandt andet hvilke vilkår en plejefamilie med særlige opgaver arbejder under.

Rekruttering blandt familier, der ikke allerede er plejefamilie, eller forholdsvis uerfarne plejefamilier har dog vist sig at have mindre gode resultater. Enkelte kommuner har derfor også skiftet rekrutteringsstrategi, fordi det ikke ad den vej er lykkedes at rekruttere egnede plejefamilier. Dette gælder for eksempel Odense Kommune, der i den første del af projektet fokuserede på at rekruttere plejefamilier uden erfaring, men som på baggrund af de spinkle resultater gik over til at fokusere på rekruttering og opkvalificering af eksisterende plejefamilier.

Rekrutterede plejefamilier med særlige opgaver

I det følgende præsenteres projekternes resultater i forhold til rekruttering af plejefamilier med særlige opgaver. Som det også fremgår af KORAs kortlægning af anvendelsen af kommunale plejefamilier¹⁰, benyttes den kommunale godkendelsestype ikke af alle kommuner. Nogle af de plejefamilier, der har været tilknyttet udviklingsprojektet, har været godkendt som kommunal plejefamilie, mens andre har haft en almindelig godkendelse.

Den kvartalsvise opgørelse viser, at der har været i alt 162 plejefamilier tilknyttet projektet som plejefamilier med særlige opgaver, jf. Tabel 3.

Tabel 3. Antal plejefamilier med særlige opgaver tilknyttet projektet siden projektets start

Kommune	Målinger i 2012				Målinger i 2013			
	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.
Gladsaxe m.fl.	9	10	16	15	17	20	27	30
Hjørring	22	22	23	23	23	23	23	24
Ikast-Brande	4	5	5	5	8	7*	7	7
Odense	1	1	1	18**	18	18	19	19
Ringkøbing-Skjern	6	6	8	9	9	8*	10	10
Ringsted	4	4	4	4	5	5	5	5
Roskilde	0	1	1	1	2	2	12***	12
Svendborg	14	15	22	28	40	42	47	48
Aarhus	2	3	4	5	5	7	7	7
I alt	62	67	84	108	127	132	157	162

Kilde: Kvartalsvise opgørelser 2012-2013.

* Tilbagegangen i Ikast-Brande og Ringkøbing-Skjern kommuner skyldes, at en tidligere godkendt plejefamilie i en revurdering har mistet godkendelsen.

** Den markante fremgang i antallet af plejefamilier i Odense Kommune hænger sammen med, at kommunen per juli 2012 både rekrutterer nye plejefamilier og udvikler erfarne plejefamilier.

*** Den markante fremgang i Roskilde Kommunes antal anbragte børn og unge i plejefamilie skyldes udover rekrutteringen af to nye plejefamilier, at Roskilde Kommune oprindeligt kun registrerede kommunale plejefamilier, men fra juni 2013 også medtog specialiserede plejefamilier.

Som forventet er der sket en stigning i antallet af plejefamilier med særlige opgaver igennem projektforløbet. Den jævne stigning igennem projektperioden dækker dog over stor variation mellem projektkommunerne, hvilket blandt andet hænger sammen med forskelle i projekternes fokus og arbejdsform. For eksempel har Svendborg Kommune haft mange tilknyttede pleje-

¹⁰ KORA 2013: Plejefamilier med særlige opgaver. En kortlægning af kommunale og specialiserede plejefamilier i landets kommuner.

familier, hvilket skyldes, at kommunen i projektet har arbejdet med udvalgte plejefamilier i en begrænset periode (oftest seks måneder), hvorefter de udskrives af projektet til fordel for nye plejefamilier med særlige opgaver. I Hjørring Kommune har antallet derimod været stort set uændret, idet kommunen allerede ved projektets start havde en gruppe udvalgte plejefamilier med særlige opgaver. Aarhus Kommune har i projektet haft fokus på at afsøge grænser for, hvilke behandlingskrævende børn der kan rummes i familiepleje, og har derfor arbejdet med et meget højt specialiseringsniveau hos de tilknyttede plejefamilier. På den baggrund har kommunen afvist et meget stort antal familier (primært eksisterende plejefamilier), der har ansøgt om at blive plejefamilie med særlige opgaver.

På grund af projekternes forskellige tilgang til rekruttering og godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver giver oversigten i Tabel 4 over plejefamilier med anbragte børn et mere retvisende billede af de enkelte projekters anvendelse af plejefamilier med særlige opgaver igennem projektet. Frem til starten af 2013 steg antallet jævnt af plejefamilier med særlige opgaver, der havde anbragte børn, hvorefter det har ligget nogenlunde stabilt på omkring 100 plejefamilier med anbragte børn.

Tabel 4. Antal plejefamilier med anbragte børn

Kommune	Målinger i 2012				Målinger i 2013			
	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.
Gladsaxe m.fl.	3	3	4	9	14	12	12	15
Hjørring	17	17	16	15	14	15	14	13
Ikast-Brande	5	5	5	5	7	7	7	7
Odense	1	1	1	18*	18	18	18	18
Ringkøbing-Skjern	3	3	5	5	9	8	8	9
Ringsted	4	6	8	8	9	9	9	10
Roskilde	0	2	1	1	2	2	12**	12
Svendborg	14	15	22	20	16	17	14	13
Aarhus	2	3	5	5	6	7	6	10
I alt	49	55	67	86	95	95	100	107

Kilde: Kvartalsvise opgørelser, 2012 - 2013.

* Den markante fremgang i antallet af plejefamilier med særlige opgaver i Odense Kommune hænger sammen med, at kommunen per juli 2012 også rekrutterer blandt sine erfarne plejefamilier.

** Stigningen i Roskilde Kommunes antal anbragte børn og unge i plejefamilie med særlige opgaver skyldes, at kommunen fra juni 2013 også har medtaget børn anbragt i erfarne plejefamilier, der løfter en tungere og mere krævende opgave.

Af Tabel 4 fremgår det, at antallet af anbringelser i plejefamilie med særlige opgaver delvis stabiliserede sig hen mod slutningen af projektet. Odense Kommune og samarbejdsprojektet i Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner havde ved projektets afslutning flest plejefamilier med særlige opgaver, der havde anbragte børn (henholdsvis 18 og 15), og Ikast-Brande Kommune havde færrest.

Af tabellen fremgår det også, at Hjørring Kommune allerede fra projektets start havde et forholdsvis højt antal plejefamilier med særlige opgaver, der blev en del af projektet, og at Svendborg Kommune også var meget hurtig til at rekruttere plejefamilier til projektet. For flere af de øvrige projekter er der sket en gradvis stigning, efterhånden som projektet har skabt resultater på denne front, hvilket afspejler en kontinuerlig fremdrift igennem projektperioden.

Konkret eller generel rekruttering

Der er forskel mellem projektkommunerne, i forhold til om rekruttering foregår med udgangspunkt i en konkret anbringelsessag, eller om der i projekterne er arbejdet med at rekruttere (og godkende) plejefamilier med særlige opgaver uden en konkret anbringelse for øje. Nogle af projekterne har lagt vægt på den generelle rekruttering for netop at have plejefamilier, der står klar, når behovet opstår. Andre projekter har på grund af den specialiserede karakter i disse anbringelsessager primært valgt at rekruttere plejefamilier med særlige opgaver på baggrund af en konkret anbringelse af et barn og dermed også på baggrund af de specifikke støtte- og plejebenhov hos dette barn. Det gælder i særlig grad for Roskilde og Aarhus kommuner.

4.2. Godkendelse

Som beskrevet i indledningen var en del af baggrunden for det samlede udviklingsprojekt indførelse af muligheden for at godkende plejefamilier som kommunale plejefamilier. For både kommunale og almindelige plejefamilier er der i henhold til servicelovens § 142 mulighed for at give enten en generel eller en konkret godkendelse (se boksen nedenfor for yderligere forklaring af godkendelsestyperne).¹¹

¹¹ § 142 er senere ophævet. Det er nu relevant i stedet at læse bekendtgørelse af lov om social service, kapitel 11, § 66 nr. 1 og 2 samt Lov om Social tilsyn.

Almindelig plejefamilie

En plejefamilie er kendetegnet ved at være en almindelig familie, der har overskud til og ønske om at være plejefamilie for et eller flere børn. En eller begge forældre vil typisk have et arbejde ved siden af, men i nogle tilfælde arbejder begge på fuld tid med opgaven som plejefamilie.

Kommunal plejefamilie

Kommunale plejefamilier er plejefamilier, der i kraft af deres særlige kompetencer og kvalifikationer er godkendt til at have børn i pleje, der har tungere problemer, end børn i plejefamilier normalt har. Der vil typisk være tale om familier med lang erfaring med familieplejehvervet og særlige uddannelsesmæssige kvalifikationer. Derudover vil der typisk være tale om plejefamilier, der har en aftale om hel eller delvis erhvervsbegrænsning, som følger af at der er behov for at anvende mere tid på det anbragte barn, end der almindeligvis kræves.

Generel og konkret godkendelse

Socialtilsynet skal godkende plejefamilier og kommunale plejefamilier som generelt egnede, medmindre særlige forhold gør sig gældende. En generel godkendelse gives på baggrund af en undersøgelse af plejefamiliens eller den kommunale plejefamilies samlede forhold, jf. lov om socialtilsyn § 6, og angiver, hvilke vilkår der gælder for godkendelsen.

Den kommunalbestyrelse, der træffer afgørelse om anbringelse, kan i særlige tilfælde godkende en plejefamilie eller en kommunal plejefamilie som konkret egnet til et eller flere nærmere angivne børn og unge, jf. lov om social service.

Kilde: Håndbog om Barnets Reform, Servicestyrelsen 2011 og bekendtgørelse om plejefamilier af 20. december 2013

En stor del af plejefamilierne med særlige opgaver var, før deres deltagelse i udviklingsprojektet, godkendt som almindelig plejefamilie. I nogle tilfælde havde kommunen arbejdet med plejefamilier, som kommunen havde vurderet kunne varetage særlig krævende opgaver for eksempel som akutplejefamilie, forstærket plejefamilie eller lignende. Det at blive rekrutteret til at være plejefamilie med særlige opgaver har altså for en del af plejefamilierne ikke været ensbetydende med, at plejefamilien også har gennemgået en (ny) formel godkendelsesprocedure.

Et vigtigt fokus i hovedparten af projekterne har været at sikre godkendelse af det nødvendige antal plejefamilier med særlige opgaver og samtidig at styrke godkendelsesprocessen for plejefamilier med særlige opgaver gennem udvikling af systematiske godkendelsværktøjer. I det følgende sættes der først fokus på de konkrete godkendelsestyper for plejefamilierne med særlige opgaver og derefter på projekternes resultater i forhold til at styrke selve godkendelsesprocessen.

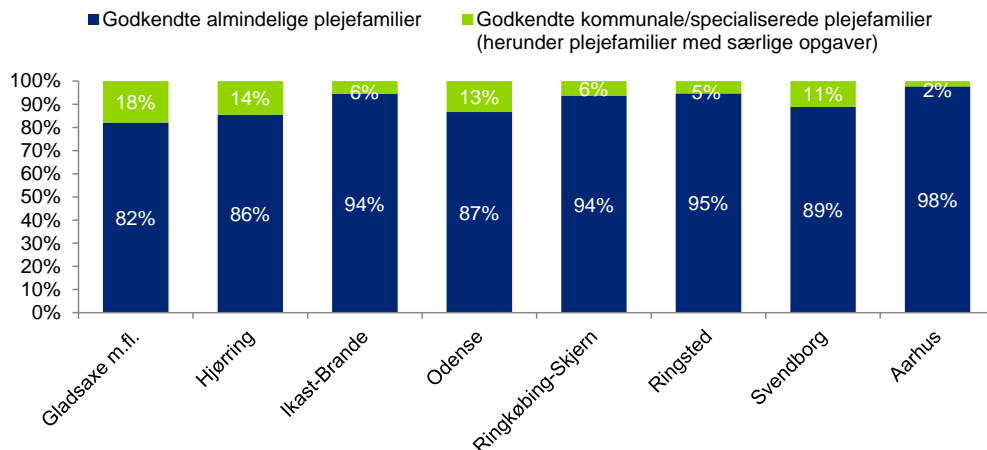
Almindelig eller kommunal godkendelse

I starten af projektet var hensigten i en stor del af projektkommunerne, at godkendelse til plejefamilie med særlige opgaver skulle indebære en godkendelse som kommunal plejefamilie. Enkelte projekter (blandt andet i Aarhus og Roskilde kommuner) holdt som udgangspunkt fast i denne tilgang, mens øvrige projekter for at sikre en tilstrækkelig mængde plejefamilier til projektets aktiviteter også tilknyttede plejefamilier, der er godkendt som almindelig plejefamilie.

En central udfordring – blandt andet for Roskilde og Aarhus kommuner, men også på tværs af projekter – har desuden været, at projektkommunerne i nogle tilfælde har ønsket at godkende en plejefamilie fra en anden kommune som kommunal plejefamilie, hvilket hjemkommunen ikke har samarbejdet om. I blandt andet Aarhus Kommune er denne problematik blevet løst ved at skrive ind i familieplejekontrakten, at der samarbejdes med familien "under vilkår som kommunale plejefamilier".

Projektkommunerne har indberettet nøgletal for anbringelsesområdet for henholdsvis 2010 og 2012. Heraf fremgår det, at den samlede andel plejefamilier med særlige opgaver (kommunale og specialiserede plejefamilier) i de 13 tilknyttede kommuner ved slutningen af 2012 var steget. Der var dog stadig i de fleste kommuner en mindre andel af kommunale/specialiserede plejefamilier, jf. figuren nedenfor.

Figur 27. Fordeling af almindelige plejefamilier og kommunale/specialiserede plejefamilier i 2012

Kilde: Nøgletal fra projektkommunerne indsamlet i 2013. Data fra Roskilde Kommune mangler.

Samlet set er langt størstedelen (133) af de 162 plejefamilier med særlige opgaver, der har været tilknyttet projektet, således godkendt som almindelig plejefamilie, jf. Tabel 5. Kun 20 plejefamilier er godkendt som kommunal

plejefamilie, hvilket svarer til 14 procent af alle de tilknyttede plejefamilier. Dette er dog også et udtryk for, at en del kommuner som nævnt har haft udfordringer med at få plejefamilier, der har bopæl i andre kommuner, godkendt som kommunal plejefamilie, og skal således ikke ses som et udtryk for kommunernes vurdering af behovet for plejefamilier med særlige opgaver.

Tabel 5. Antal plejefamilier tilknyttet projektet efter godkendelsestype

Godkendelsestype		Kommune									
		Gladsaxe m.fl.	Hjørring	Ikast-Brande	Odense	Ringkøbing-Skjern	Ringsted	Roskilde	Svendborg	Aarhus	I alt
Kommunale plejefamilier	Generel godkendelse	1	0	4	1	7	0	5	0	0	18
	Konkret godkendelse	3	0	0	1	0	0	0	0	1	5
Almindelige plejefamilier	Generel godkendelse	26	24	3	17	3	5	7	47	6	133
	Konkret godkendelse	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
I alt		30	24	7	19	10	5	12	48	7	162

Kilde: Kvartalsvise opgørelser, 2012 - 2013.

I Tabel 6 fremgår antallet af børn anbragt i plejefamilier med særlige opgaver og godkendelsestypen for disse plejefamilier. Af de 139 børn, som projekterne havde anbragt i plejefamilier med særlige opgaver ved den afsluttende måling, var 31 anbragt i plejefamilier med en kommunal godkendelse, hvilket svarer til 22 procent af alle projektkommunernes anbringelser i plejefamilie med særlige opgaver.

Tabel 6. Antal anbragte børn i plejefamilie med særlige opgaver fordelt efter godkendelsestype, september 2013*

Godkendelsestype		Kommune									
		Gladsaxe m.fl.	Hjørring	Ikast-Brande	Odense	Ringkøbing-Skjern	Ringsted	Roskilde	Svendborg	Aarhus	I alt
Kommunale plejefamilier		5	0	6	1	7	0	7	0	5	31
Almindelige plejefamilier		12	17	4	26	3	19	9	13	5	108
I alt		17	17	10	27	10	19	16	13	10	139

* Flere plejefamilier med særlige opgaver har også børn fra andre kommuner anbragt, hvorfor tallene i Tabel 6 ikke dækker alle de børn, der er anbragt i plejefamilierne.

Modsat forventningen ved projektets start har størstedelen af de tilknyttede plejefamilier været godkendt som almindelig plejefamilie. Som allerede nævnt hænger det sammen med, at projektkommunerne anvendte deres eksisterende plejefamilier, eller at familiernes eventuelle anden hjemkommune i mange tilfælde ikke har samarbejdet om en kommunal godkendelse. Både i selvevalueringer og i drøftelserne på evalueringseminaret peges der desuden på manglende klarhed om de vilkår og rammer, der gælder for en plejefamilie med særlige opgaver, som en af de væsentligste faktorer for den manglende brug af godkendelsestypen i projektet.

En stor del af forklaringen har også været, at kommunerne har brugt deres eksisterende plejefamilier og derfor ikke har gennemført en ny godkendelse.

Godkendelsesredskaber og -praksis

Når en kommune skal vurdere, om en familie kan godkendes som plejefamilie med særlige opgaver, er det væsentligt at foretage en helhedsorienteret undersøgelse af familien. Undersøgelsen skal dække flere aspekter, herunder familiens kompetencer, rammebetingelser, værdier og holdninger samt familielivet. Med andre ord skal undersøgelsen kunne give et billede af familiens samlede forudsætninger for at kunne løfte opgaven som plejefamilie med særlige opgaver.

Godkendelsesgrundlag

På tværs af projekterne tager retningslinjer for godkendelse udgangspunkt i en række forskellige forhold omkring familiens kompetencer, rammerne for anbringelsen, familielivet samt plejefamiliens værdier og holdninger:

- **Kompetencer:** Uddannelse/arbejde, professionel erfaring, sproglige kompetencer, viden om barnets problematikker, refleksionsevner, tilknytningssevner og mentaliseringsevner.
- **Rammer:** Alkohol, rygning og stoffer, kost og motion, daginstitution/skole, fysiske rammer og økonomi.
- **Familieliv:** Parforhold, reaktionsmønstre, familiedynamik/roller, egne børn, fritid og rutiner.
- **Værdier/holdninger:** Børneopdragelse, samarbejde med professionelle, forældresamarbejde, tro og religion samt motivation.

Mange af projektkommunerne har i særlig grad arbejdet med teori omkring tilknytningsmønstre og mentaliseringsevner som centrale elementer i godkendelsen.

Anvendelse af nye retningslinjer og redskaber til godkendelse

Størstedelen af projektkommunerne har haft det som et særskilt mål at udvikle nye retningslinjer og metoder til godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver. Dette gælder således for seks ud af ni kommuner (Gladsaxe m.fl., Ikast-Brande, Odense, Ringkøbing-Skjern, Ringsted og Aarhus). Der er for eksempel tale om udvikling af nye godkendelsesmanualer og et uddannelsesmodul, der også indgår som del af godkendelsen, hvilket beskrives nedenfor.

De projektkommuner, der har udviklet nye retningslinjer og metoder til godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver, har stort set allesammen også implementeret dem i deres godkendelsespraksis, jf. Tabel 7. Således er der igennem projektperioden godkendt 55 plejefamilier med særlige opgaver efter nye retningslinjer og metoder. Heraf er langt hovedparten godkendt i samarbejdsprojektet i Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner. Det er således dette projekt, der har gjort sig langt de fleste erfaringer i forhold til godkendelse efter nye retningslinjer. Ikast-Brande Kommune har endnu ikke bragt de nye metoder i anvendelse i forbindelse med sin godkendelsesproces.

Tabel 7. Antal plejefamilier, der er godkendt som plejefamilie med særlige opgaver efter nye retningslinjer og metoder i hele projektperioden

Kommune	Målinger i 2012				Målinger i 2013			
	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.
Gladsaxe m.fl.	9	10	16	15	17	20	27	30
Hjørring	-*	-	-	-	-	-	-	-
Ikast-Brande	0	0	0	0	0	0	0	0
Odense	1	1	1	2	2	2	2	2
Ringkøbing-Skjern	0	2	0	9	9	8***	10	10
Ringsted	3	4	4	4	5	5	5	6
Roskilde	0	1	2	3	4	5	6	6
Svendborg**	-	-	-	-	-	-	-	-
Aarhus	1	2	6	6	7	7	7	7
I alt	14	19	27	36	40	42	51	55

Kilde: Kvartalsvis opgørelse, oktober 2013.

* - Kommunen har ikke opstillet mål om at udvikle nye retningslinjer og metoder til godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver.

** Svendborg Kommune har ikke opstillet mål om at udvikle nye retningslinjer og metoder til godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver. Kommunen har dog udviklet nye retningslinjer, men der mangler data vedrørende anvendelsen.

*** Tilbagegangen i Ringkøbing-Skjern Kommune skyldes, at en enkelt plejefamilie alligevel ikke blev endeligt godkendt.

Projekternes godkendelsesredskaber

Projektkommunerne har igennem projektet bragt forskellige tilgange og redskaber til rekruttering af plejefamilier med særlige opgaver i anvendelse, jf. Figur 28. I de fleste tilfælde er der tale om, at kommunerne konkret har udviklet redskaber til godkendelse af kommunale plejefamilier, hvilket dog i praksis er blevet brugt til godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver med en almindelig plejefamiliegodkendelse.

Figur 28. Oversigt over godkendelsesværktøjer

Godkendelsesværktøjer	Redskaber
Godkendelsesmanual/ screeningmodel	<ul style="list-style-type: none">• Procedurebeskrivelse.• Vejledning/retningslinjer til vurdering af kompetencer hos plejefamilier (flere kommuner har indarbejdet fokus på tilknytningsmønstre, følelsesmæssig tilgængelighed og mentaliseringsevne).• Sparringværktøj til konsulenter ved godkendelse.• Oplysningsskema og spørgeguides/tjekliste til interview.• Rapportskabelon til godkendelse.
Kursus/temadag	<ul style="list-style-type: none">• Kursustilbud, der samtidig er en del af godkendelsen som plejefamilie med særlige opgaver.

Der er tale om mere eller mindre udførlige godkendelsesmanualer eller screeningmodeller med forskellige former for redskaber, herunder procedurebeskrivelser, retningslinjer vedrørende screening af kompetencer samt forskellige værktøjer eller huskelister til at sikre tilvejebringelse af de nødvendige oplysninger om familien til at foretage vurderingen. Enkelte værktøjer indeholder også en fast rapportskabelon til den endelige vurdering.

Flere projektkommuner fremhæver vigtigheden af en systematisk godkendelsesproces understøttet af konkrete redskaber som interviewguides og spørgeteknikker, der giver familieplejekonsulenterne en ensartet metode til godkendelse af plejefamilierne samt klare retningslinjer for kriterierne for godkendelse. Godkendelsesprocessen skal sikre afdækning af alle aspekter omkring plejefamiliernes ressourcer og forudsætninger for at løfte plejeopgaven.

Udover godkendelsesmanualer har Ringkøbing-Skjern og Aarhus kommuner også brugt et udvidet kursus til eksisterende plejefamilier som del af godkendelsesproceduren. Erfaringen fra Ringkøbing-Skjern Kommune er, at det har sikret et meget indgående kendskab til plejefamilierne.

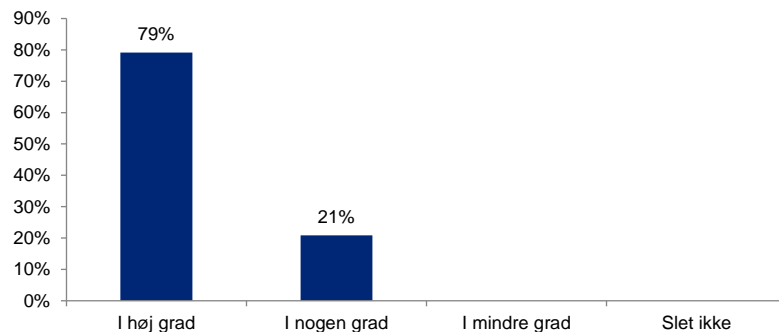
Der er forskel på, hvordan kommunerne godkender plejefamilier med særlige opgaver. Nogle tager udgangspunkt i samme procedurer som ved almindelige plejefamilier, mens andre som sagt har udviklet nyt materiale. Hjørring Kommune har valgt ikke at udvikle nyt godkendelsesmateriale, men anvender den samme systematiske godkendelsesprocedure som ved almindelige plejefamilier. Samarbejdsprojektet i Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner har udarbejdet en omfattende screeningmodel for godkendelse af kommunale plejefamilier. Modellen præsenteres i boksen nedenfor.

	<p>VÆRKTØJ</p> <h2>Screeningmodel til brug ved forundersøgelse af kommunale plejefamilier</h2>
<p>KOMMUNE</p> <p>Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner</p> <p>TEMA</p> <p>Rekruttering og godkendelse</p> <p>(Matching)</p>	<p>KORT BESKRIVELSE AF VÆRKTØJET</p> <p>Screeningsmodellen indeholder følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oplysningskema: Afkræver familierne nogle særlige oplysninger om dem som plejefamilie både rent faktuelle (dyr i hjemmet, beskæftigelse m.m.), men også omkring kost- og motionsvaner, religion m.m. • Procedurebeskrivelse: Beskriver den samlede procedure med tre besøg i hjemmet, formålet med besøgene og det forberedende arbejde. Besøgene forestås af to familieplejekonsulenter fra to af projektets fem kommuner. • Skalaspørgsmål: Omhandler familiens værdier blandt andet i forhold til opdragelse, for eksempel: "Hvor vigtigt er det at tage del i hjemmets opgaver?" Skalaspørgsmålene besvares separat af plejefar og plejemor, hvilket medfører forskellighed i svarene og endnu bedre mulighed for en spændende samtale. • Rapportskabelon: Hjælper konsulenterne med at dokumentere, samle op på og vurdere de mange oplysninger om den pågældende familie. <p>Screeningmodellen er blandt andet inspireret af tilknytningsteori.</p>
	<p>AKTIVITETER</p> <p>Screeningmodellen er blevet evalueret og efterfølgende revideret. I alt er 30 plejefamilier blevet godkendt ved brug af screeningmodellen, men den er benyttet i væsentlig flere godkendelsesprocesser. Erfaringerne med screeningmodellen er gode, og der er stor tilfredshed med modellen blandt familieplejekonsulenterne i de fem kommuner. Det vurderes ligeledes, at screeningmodellens tilgang til dels også har smittet af på godkendelsesprocessen i forhold til almindelige plejefamilier.</p>
	<p>STYRKER/SVAGHEDER</p> <ul style="list-style-type: none"> + Screeningmodellen giver klarhed for både familieplejekonsulenten og for familien i forhold til procedure og godkendelseskriterier. ÷ Screeningmodellen omfatter ikke mere objektive screeningkriterier, der kan benyttes i en indledende vurdering.

Den grundige og systematiske godkendelse betyder blandt andet, at plejefamilierne med særlige opgaver blandt de fem kommuner i samarbejdsprojektet er relativt højt specialiserede. Dette ses for eksempel ved, at plejeforældrene i mindre grad har anden beskæftigelse sammenlignet med plejeforældrene i de øvrige kommuner. Herudover har plejeforældrene i vidt omfang erfaring med behandlingskrævende børn fra tidligere beskæftigelse. Endelig er det interessant, at samarbejdet med kommunen i høj grad vurderes at være til gavn for anbringelsen, og at alle plejefamilierne oplever, at det er attraktivt at arbejde som plejefamilie med særlige opgaver. Alt dette tyder på, at en grundig godkendelsesproces kan bidrage til at sikre et efterfølgende godt samarbejde. På trods af familiernes relativt høje specialisering er familieplejekonsulenternes vurdering af plejefamiliernes evne til at rumme mere behandlingskrævende børn end andre plejefamilietyper dog ikke entydigt positiv. Ni ud af ti familieplejekonsulenter vurderer således, at dette i nogen grad er rigtigt, mens én mener, at det i mindre grad er tilfældet.

Familieplejekonsulenterne i projektkommunerne er i spørgeskemaundersøgelsen blevet bedt om at vurdere de nye retningslinjer og godkendelsesmetoder. Langt hovedparten af de familieplejekonsulenter, der har besvaret spørgsmålet, mener, at de nye retningslinjer og metoder i høj grad bidrager til en bedre undersøgelse af familierne. Hver femte familieplejekonsulent mener dog, at dette i nogen grad er tilfældet, jf. Figur 29.

Figur 29. Andel familieplejekonsulenter, der oplever, at de nye retningslinjer eller metoder til godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver bidrager til en bedre undersøgelse

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt familieplejekonsulenter, oktober 2013.

Både i selvevalueringerne og under drøftelserne på evalueringsseminaret er oplevelsen, at godkendelsesproceduren er meget ressourcekrævende. Der er mange interesserede familier, der ender med ikke at blive godkendt på grund af manglende kompetencer. For eksempel har Aarhus Kommune igennem projektforløbet modtaget henvendelse fra over 150 interesserede familier. Derfor peger flere af kommunerne på behovet for at kunne foretage

en effektiv indledende sortering af de familier, som det er relevant at gå videre med, for eksempel ud fra mere objektive godkendelseskriterier.

Andre projektkommuner har i højere grad brugt informationsmøder for interesserede familier til at forventningsafstemme og dermed også som en slags indledende sortering af de interesserede plejefamilier.

Ser man nærmere på Aarhus Kommune og det fokus, som kommunen har haft på at finde kompetente plejefamilier med særlige opgaver, ses resultatet af dette blandt andet ved, at Aarhus Kommune er den eneste kommune, hvor 100 procent af plejeforældrene angiver, at de har faglig/professionel erfaring med behandlingskrævende børn fra tidligere beskæftigelse. Herudover er de plejefamilier med særlige opgaver i Aarhus Kommune mere erfarne end plejefamilierne i de øvrige kommuner og har i gennemsnit over 17 års erfaring som plejefamilie. Der er dog ikke umiddelbart nogen sammenhæng mellem de mere kompetente plejefamilier og plejebørnernes profil. For eksempel angiver plejefamilierne med særlige opgaver i Aarhus Kommune, at kun 8 procent af plejebørnene har en behandlingskrævende diagnose, hvilket er noget under gennemsnittet (30 procent) for samtlige projekter¹². Omvendt har langt hovedparten (83 procent) af børnene anbragt i plejefamilier med særlige opgaver i Aarhus Kommune været anbragt forud for den nuværende anbringelse, hvilket kan indikere, at de har særlige behov. Det samme gælder for knap halvdelen af plejebørnene på tværs af plejefamilier med særlige opgaver i projektkommunerne og for 43 procent af kommunens almindelige plejefamilier.

Også Odense Kommune har arbejdet målrettet med at styrke godkendelsen og har blandt andet udviklet et godkendelsesværktøj, der anvender genogrammer, guidelines til vurdering af tilknytningsmønstre samt en skala til at måle følelsesmæssig tilgængelighed. Sigtet med disse tiltag er at sikre, at plejefamilierne med særlige opgaver er i stand til at varetage mere specialiserede plejefamilieopgaver. Ser man på de plejebørn, der anbringes i plejefamilierne med særlige opgaver, har de også i højere grad en behandlingskrævende diagnose, end det er tilfældet for plejebørn i kommunens almindelige plejefamilier. Plejefamilierne med særlige opgaver vurderer, at der er en god relation mellem plejebørn og plejeforældre, og der er ingen uplanlagte skift i forløbet. Interessant nok har familieplejekonsulenterne dog samtidig lidt varierende holdninger i forhold til, om plejefamilierne med særlige opgaver kan rumme mere behandlingskrævende børn end andre plejefamilietyper.

¹² Her illustreres plejefamiliernes angivelse. Kommunen angiver dog, at alle børn i plejefamilier med særlige opgaver skal have en diagnose.

Sammenfattende på tværs af de to kommuner – Aarhus og Odense – ses det, at det er en fordel at arbejde systematisk med godkendelsesprocessen og opstille faste kriterier for eksempelvis kompetencer og erfaring, anvende screeningredskaber m.m. Dette betyder, at de to kommuner i højere grad kan anvende de plejefamilier med særlige opgaver, som de har godkendt i projektforløbet, til pleje af børn og unge med komplekse problemer. Dette kan dog ikke stå alene – samarbejdet skal efterfølgende understøttes af kompetenceudvikling, supervision m.m.

4.3. Konklusioner og anbefalinger – rekruttering og godkendelse

Kapitlet har haft fokus på projekternes erfaringer og resultater i forhold til rekruttering og godkendelse og har derigennem søgt at finde svar på spørgsmålene:

- Har projektet styrket de udvalgte kommuners rekruttering og godkendelse af plejefamilier, der kan rumme plejebørn med tungere problemer end de problemer, børn i plejefamilier normalt har?
- Kan der på tværs af projektkommunerne peges på særlige faktorer, herunder redskaber og metoder, der har vist sig at fremme/hæmme en effektiv rekruttering og godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver?

Samlet set viser evalueringen, at projektet har styrket projektkommunernes rekruttering og godkendelse af plejefamilier, der kan rumme plejebørn med tungere problemer end de problemer, børn i plejefamilier normalt har. Enkelte kommuner er dog fortsat udfordret af, at de har vanskeligt ved at rekruttere egnede plejefamilier med særlige opgaver.

Herudover er det karakteristisk, at langt hovedparten af plejefamilierne med særlige opgaver godkendes som almindelige plejefamilier fremfor kommunale plejefamilier. Dette skyldes blandt andet, at flere kommuner har haft udfordringer med at få godkendt plejefamilier bosiddende i andre kommuner som kommunale plejefamilier. Det skyldes dog også, at nogle kommuner har haft som strategi at rekruttere familier, der allerede fungerede som plejefamilie og ikke har fået en ny godkendelse i forbindelse med projektet.

Rekruttering

Alle kommuner, der har opsat mål om at udvikle nye metoder til rekruttering og godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver, har indfriet disse, og hovedparten har implementeret metoderne i deres godkendelsespraksis.

Hovedparten af projekterne oplevede store udfordringer særligt i første halvdel af projektet med at rekruttere egnede plejefamilier. Evalueringen viser, at målrettet rekruttering med fokus på eksisterende plejefamilier er den rekrutteringskanal, som kommunerne samlet set har haft bedst erfaringer med. Afhængigt af hvordan rekrutteringen håndteres, kan denne tilgang dog betyde en udvanding af begrebet kommunale plejefamilier, så disse ikke som forventet med lovgivningen skal kunne varetage meget specialiserede plejeopgaver.

Plejefamilierne med særlige opgaver er altså primært rekrutteret fra puljen af eksisterende og forholdsvis erfarne plejefamilier i kommunerne. Opsøgende arbejde med markedsføring af muligheden for at blive plejefamilie med særlige opgaver opleves primært som virkningsfuld, når arbejdet målrettes denne gruppe, mens opsøgende arbejde i en bredere gruppe ikke har givet resultater.

Kommunerne peger særligt på, at det er vigtigt, at der er klarhed om, hvad opgaven indeholder, og hvilke vilkår plejefamilier med særlige opgaver arbejder under. Kommunerne har haft gode erfaringer med at kommunikere via hjemmesider, informationsmøder og informationspjecer.

Når målgruppen for rekruttering primært er de eksisterende plejefamilier, sætter det fastholdelse og løbende opkvalificering i fokus. Blandt andet har flere kommuner med succes rekrutteret plejefamilier med særlige opgaver gennem tilbud om kompetenceudvikling og i det hele taget ved at have fokus på at skabe gode vilkår og rammer for alle plejefamilier (aflønning, støtte m.m.).

Kommunerne adskiller sig i forhold til, om rekruttering finder sted på baggrund af en konkret anbringelsessag, eller om en mere generel og løbende rekruttering opleves som mere effektiv. Arbejdes der med generel rekruttering betyder det, at plejefamilien står klar, når behovet opstår, men på grund af den specialiserede karakter i disse anbringelsessager giver det ifølge andre kommuner kun mening at tilrettelægge rekruttering og godkendelse i forhold til en konkret sag.

Kommunerne fremhæver også, at rekruttering af plejefamilier med særlige opgaver forudsætter et godt kendskab til de eksisterende plejefamilier, herunder viden om deres erfaringer og kompetencer.

Flere kommuner fremhæver samarbejdet med de omkringliggende kommuner som særlig vigtigt i forhold til rekruttering. Bringer kommunerne hinandens netværk i spil, opnås en bredere og mere fleksibel rekrutteringsbase.

Det forudsætter dog en fælles forståelse omkring godkendelseskriterier – en forståelse, der ikke altid er til stede i dag.

Hvis kommunerne for alvor skal have nytte af lovgivningens muligheder, bør de have fokus på, hvilke konkrete krav plejefamilier med særlige opgaver (henholdsvis specialiserede plejefamilier/kommunale plejefamilier) skal opfylde.

Herudover er det en stor fordel at have en systematisk tilgang til rekruttering, der sikrer, at plejefamilier med særlige opgaver har de rette kompetencer og den rette erfaring til at kunne påtage sig opgaven. Erfaringen fra udviklingsprojektet viser, at plejefamilierne med særlige opgaver i varierende grad har den nødvendige uddannelse og erfaring til at varetage omsorgen for børn og unge med meget komplekse problemer og dermed være et reelt alternativ til en døgninstitution. Her anbefales det at udarbejde en tydelig kompetence- og erfaringsprofil for plejefamilier med særlige opgaver, der tilgodeser en segmentering i forhold til kompleksiteten i de opgaver, plejefamilierne skal varetage.

For at sikre effektiv anvendelse af ressourcerne anbefales det endvidere, at der gennemføres en indledende screening af potentielle plejefamilier med henblik på at sikre en hurtig proces, hvor de familier, der ikke har de rette kompetencer, hurtigt kan få besked og dermed ikke skal gennem en lang og ressourcekrævende proces.

Godkendelse

På tværs af kommunerne er der positive erfaringer med opstilling af en klar godkendelsesprocedure med tilhørende procesbeskrivelser, spørgeguides til at sikre indhentning af de relevante oplysninger m.m. Det handler om at få det nødvendige kendskab til plejefamilien samt et klart godkendelsesgrundlag med retningslinjer for den endelige vurdering.

Nogle kommuner har haft gode erfaringer med at bruge et særskilt kursus for interesserede eksisterende plejefamilier som et nøgleelement i godkendelsesproceduren.

Erfaringerne fra projektet, hvor langt størstedelen af de tilknyttede plejefamilier med særlige opgaver har haft en almindelig godkendelse, viser dog også, at der er en række barrierer for anvendelse af den kommunale godkendelse, herunder godkendelse på tværs af kommuner.

Den kommunale godkendelse handler blandt andet om at sikre et løft af en udvalgt gruppe plejefamilier, en større professionalisering og faglighed m.m.

De fleste plejefamilier med særlige opgaver har ikke været godkendt som kommunal plejefamilie, men har i forbindelse med projektet i vidt omfang fået mere støtte i rollen, og kommunerne har i vidt omfang arbejdet ud fra den forudsætning, at disse familier fungerede på samme vilkår som kommunale plejefamilier.

Man kan således argumentere, at projektet kun i begrænset omfang har bidraget til at udbrede anvendelsen af kommunale plejefamilier konkret, men har bidraget til at styrke plejefamilieområdet og anvendelsen af plejefamilier til mere komplekse opgaver, udviklingen af værktøjer til at understøtte kommunernes opgaver på området m.m.

Der er behov for at tydeliggøre lovgivningens muligheder og krav i forhold til kommunale plejefamilier for på den måde at gøre det lettere for kommunerne at anvende kommunale plejefamilier og herunder plejefamilier med bopæl i andre kommuner. Dette kan givetvis blive lettere med indførelsen af de regionale tilsynsenheder, men det kræver en fælles forståelse af kravene til specialiserede/kommunale plejefamilier.

Herudover anbefales det, at der anvendes en systematisk tilgang og faste kriterier i godkendelsesprocessen, så det er klart, hvilke roller familieplejekonsulenter og sagsbehandlere har i processen, og så grundlaget for en godkendelse er tydeligt, hvad angår for eksempel krav til kompetencer og erfaring hos plejefamilierne.

5. Matchning mellem barn og plejefamilie

At sikre det rette match mellem barn og specialiseret plejefamilie har været et centralt fokuspunkt i det samlede projekt. Matchningen er den proces, hvor det vurderes, om en plejefamilie kan løfte de konkrete plejeopgaver og de særlige støtte- og plejebehov, som det pågældende barn måtte have, og om familien og barnet passer sammen på et personligt plan.

Matchning hænger særlig tæt sammen med rekruttering og godkendelse enten som del af den samme proces, hvor der i forbindelse med en anbringelse rekrutteres efter en plejefamilie, der passer til det pågældende barn, eller fordi matchningen i høj grad bygger på den information om plejefamiliens kompetencer, der tilvejebringes gennem godkendelsesprocessen.

“Det er blevet tydeligt i familieplejeteamet, at vi ikke kan matche alene. Et tæt samarbejde med myndighedsrådgiverne og inddragelse af familierne tidligt i forløbet er centralt for det gode match.”

Selvevaluering fra projektkommune

For eksempel har Aarhus og Roskilde kommuner i projektet valgt, at godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver finder sted med udgangspunkt i en konkret sag. I andre projektkommuner har matchningen fundet sted efter godkendelsen, og nogle af de godkendte plejefamilier har fået at vide, at der kan gå tid, før der rent faktisk kommer en passende plejeopgave. Som allerede nævnt er der også plejefamilier med særlige opgaver, hvor det at blive plejefamilie med særlige opgaver ikke har medført ændring i den eksisterende plejeopgave, og hvor der derfor ikke i forbindelse med projektet har fundet matchning sted.

Matchning har som nævnt været et centralt tema igennem hele projektet. På tværs af projektkommunerne har der i forhold til matchning primært været arbejdet med at systematisere processen og definere opgaver og ansvar omkring samarbejdet mellem myndighedsrådgiverne og familieplejen. Hovedparten af projektkommunerne har opsat konkrete mål for matchning. Målene handler her typisk om at anbringe flere børn og unge hos plejefamilier med særlige opgaver, at undgå sammenbrud og uplanlagte skift i anbringelserne og at udvikle nye matchningsprocedurer. Eksempler på typiske målsætninger fremgår af Figur 30.

Figur 30. Typiske mål på tværs af projektkommunerne

Tema	Typiske mål
 Matchning	<ul style="list-style-type: none">• Der undgås sammenbrud i anbringelserne i plejefamilierne med særlige opgaver.• Der udvikles en ny forbedret matchningsprocedure.

I dette kapitel beskrives projekternes erfaringer i forhold til arbejdet med at styrke matchningsprocessen og deres erfaringer. I kapitlet gives også en beskrivelse af, hvad der kendetegner de plejebørn, der i projektet er/har været anbragt i plejefamilier med særlige opgaver. I dette kapitel spørges der således ind til:

- I hvilket omfang har projektet styrket de udvalgte kommuners matchning af plejebørn og plejefamilier med særlige opgaver samt de udvalgte kommuners generelle matchning af plejebørn og plejefamilier?
- Kan der på tværs af projektkommunerne peges på særlige faktorer, herunder redskaber og metoder, der har vist sig at fremme/hæmme den gode matchning?

Disse spørgsmål belyses nedenfor.

5.1. Matchning i projektet

Som beskrevet i kapitlet om rekruttering og godkendelse har der igennem hele projektperioden på tværs af de deltagende kommuner været tilknyttet 162 plejefamilier med særlige opgaver, og ved projektets afslutning i oktober 2013 var 139 børn anbragt i plejefamilie med særlige opgaver, jf. Tabel 8.

Tabel 8. Antal anbragte børn og unge i plejefamilie med særlige opgaver

Kommune	Målinger i 2012				Målinger i 2013			
	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.
Gladsaxe m.fl.	4	4	5	9	16	14	17	17
Hjørring	21	19	21	19	18	19	18	17
Ikast-Brande	5	6	6	6	9	9	9	10
Odense	2	2	2	25	25	23	27	27
Ringkøbing-Skjern	4	4	5	6	6	9	9	10
Ringsted	8	9	11	12	17	17	18	19
Roskilde	0	2	2	2	3	3	16	16
Svendborg	15	17	25	24	20	18	15	13
Aarhus	3	3	5	5	6	7	6	10
I alt	62	66	82	108	120	119	135	139

Kilde: Kvartalsvise opgørelser, 2012-2013.

Tallene i Tabel 8 skal holdes op mod, at der i starten af 2012 var 49 plejefamilier med særlige opgaver med anbragte børn, mens der ved afslutningen af projektet i oktober 2013 var 107 plejefamilier med særlige opgaver, der havde anbragte børn. For nogle af plejefamilierne med særlige opgaver er der dog også tale om familier, der allerede havde børn i pleje, før de blev en del af projektet, og hvor der således ikke er foretaget en ny matchning.

I alt har fem kommuner (Ikast-Brande, Ringkøbing-Skjern, Ringsted, Svendborg og Aarhus) som del af projektet udviklet og implementeret nye retningslinjer og metoder til matchning af børn i plejefamilier med særlige opgaver. De nye redskaber til matchning er blevet bragt i anvendelse i forhold til i alt 33 børn i den samlede projektperiode, jf. Tabel 9. De nye redskaber er således benyttet i forholdsvis få sager. I de øvrige kommuner er der også foretaget matchning til plejefamilier med særlige opgaver i projektperioden, men der er ikke arbejdet med nye redskaber.

Tabel 9. Antal anbringelser i plejefamilie med særlige opgaver, hvor nye retningslinjer og metoder til matchning er udviklet og har været anvendt

Kommune	Målinger i 2012				Målinger i 2013			
	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.
Gladsaxe m.fl.	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjørring	-	-	-	-	-	-	-	-
Ikast-Brande	0	0	0	0	1	1	1	1
Odense	-	-	-	-	-	-	-	-

Kommune	Målinger i 2012				Målinger i 2013			
Ringkøbing-Skjern	0	0	0	2	2	7	9	9
Ringsted	4	5	5	7	9	9	10	11
Roskilde	-	-	-	-	-	-	-	-
Svendborg	3	3	4	4	4	4	4	6
Aarhus	0	3	3	4	5	6	6	6
I alt	7	11	12	17	21	27	29	33

Kilde: Kvartalsvise opgørelser, 2012-2013.

Note: - angiver, at kommunen ikke har opstillet mål om at udvikle nye retningslinjer og metoder til godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver.

5.2. Redskaber, metoder og tilgange til matchning

Projektkommunerne har arbejdet med forskellige tilgange til at styrke matchningsprocessen i forhold til anbringelser i plejefamilie med særlige opgaver. Således er der udviklet en matchmodel med opgave- og ansvarsbeskrivelser, procedurebeskrivelser, vejledning til præsentation af barn og plejefamilie m.m. De forskellige redskaber præsenteres i Figur 31.

Figur 31. Oversigt over fokusområder og redskaber i matchningen

Fokusområder i matchningen	Redskaber
Viden om barn og plejefamilie	<ul style="list-style-type: none"> • Flere kommuner angiver, at godkendelsesværktøjerne indgår som et vigtigt element i matchningen, idet de skaber forudsætning for fælles forståelse af en plejefamilies kompetencer og ressourcer. • Udredning af barnet og dets særlige behov.
Samarbejde og procedurer	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbejdsmodel til matchning med beskrivelse af opgave- og ansvarsområder. • Procedurebeskrivelse (kan blandt andet indbefatte tidslinje for matchningen, rækkefølge for møder med barnet og dets forældre, plejeforældre m.m.).
Inddragelse af barnet og dets familie	<ul style="list-style-type: none"> • Møder med barn og forældre. • Præsentation af plejefamilien (tilbud til plejebarn og forældre ved første besøg i plejefamilien).

I selvevalueringerne har projektkommunerne beskrevet de redskaber, der er arbejdet med, samt projektets resultater og læring i forhold til matchning. Sammenlignet med eksempelvis kommunernes beskrivelser af godkendelsesredskaber virker matchningsprocessen som et vanskeligere felt at få greb om. Således indgår udredning af barnet (børnefaglig undersøgelse), godken-

“De anbringelser, vi arbejder med i dette projekt, er ikke almindelige anbringelser. Man skal nok tænke familieplejen mere som en døgninstitution og familieplejekonsulenterne som staben på en døgninstitution.”

Leder

“Vores supervisor og koordinator kender os rigtig godt. Det betød rigtig meget for matchningsprocessen. De kender hele familien.”

Plejefamilie med særlige opgaver

“Det er ikke nok, at vi undersøger plejeforældrene. De børn, der visiteres til anbringelse, SKAL være udredt og grundigt beskrevet, for at vi kan lave et godt match.”

Projektkommune i selvevalueringen

delse af plejefamilien, screening af potentielle familier, møder, præsentation af plejefamilien for barnet og dets forældre m.m. alt sammen som elementer i matchningsprocessen, og arbejdet med at styrke matchningen har primært koncentreret sig om at systematisere processen.

Samlet set peger kommunerne i selvevalueringerne på, at matchning – udover tilgængelige plejefamilier med de rette kompetencer – handler om at have det nødvendige kendskab vedrørende barnet og plejefamilien, et effektivt samarbejde mellem myndighedsrådgivere og familieplejekonsulenter samt en god inddragelse i processen af både barn, forældre og plejefamilie. For at sikre dette fremhæver flere af projektkommunerne, at der er behov for en systematisk tilgang med en klart defineret opgave- og ansvarsfordeling mellem familieplejekonsulenter og myndighedsrådgivere.

Ifølge projektkommunerne er det en særlig udfordring i forhold til matchningen, at det i mange tilfælde skal gå hurtigt, når et barn skal anbringes. Matchningen skal ske akut, hvorfor der kan være en tendens til at gå på kompromis med en systematisk procedure, der sikrer den grundighed, der er nødvendig for et godt match. Flere kommuner taler således om, at projektet har været med til at styrke opmærksomheden på grundighed i matchningen ved at skynde sig langsomt og undgå såkaldte akutanbringelser.

Kendskab til barnet og plejefamilien

Udredningen af barnet og visitationen beskrives i selvevalueringerne som en integreret del af matchningsprocessen i anbringelser af behandlingskrævende børn, blandt andet fordi visitationen afhænger af, om der findes en plejefamilie med særlige opgaver, der kan rumme barnet og håndtere dets særlige behov.

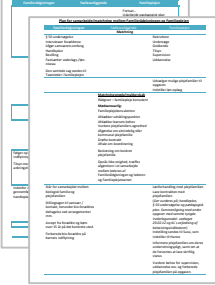
Ifølge projekterne er grundig udredning et helt centralt grundlag for det gode match mellem plejefamilie og plejebarn og for at sikre, at handleplan og tilhørende behandlingsplan målrettes barnets problematikker. Således er der nemlig klarhed om anbringelsens formål og de særlige støtte- og plejebehov, der ligger i opgaven.

I selvevalueringerne fremhæver projekterne også, at et godt match kræver indgående kendskab til de potentielle plejefamiliers kompetencer og ressourcer. For det første tilvejebringes dette kendskab gennem en systematisk godkendelsesproces eller gennem nogle af de samme metoder, som bruges i godkendelsen, for eksempel i forhold til tilknytningmønstre og mentaliseringsveje. For det andet har familieplejekonsulenterne indgående kendskab til det eksisterende korps af plejefamilier.

Blandt andet Ringkøbing-Skjern Kommune og samarbejdsprojektet i de fem kommuner fremhæver vigtigheden af denne viden om plejefamilierne. I de fem kommuner, hvor det var intentionen at opbygge et korps af plejefamilier med særlige opgaver, var det en af projektlederens roller at sikre overblik over de tilknyttede plejefamilier med særlige opgaver og deres kompetencer for dermed at bidrage til matchningsprocessen.

En procedure, der sikrer samarbejde og inddragelse af relevant viden

De konkrete redskaber eller metoder, som kommunerne har udviklet til at understøtte matchningen, har primært karakter af samarbejdsbeskrivelser. De fastlægger opgave- og kompetencefordelingen mellem sagsbehandler og familieplejekonsulent i forhold til det samlede sagsforløb omkring en anbringelse samt de områder, der forudsætter fælles møder og vurderinger. Ikast-Brande Kommune har udviklet en såkaldt matchmodel/samarbejdsmodel, der præsenteres på næste side. I tilknytning hertil vises også et uddrag af matchmodellen.

	<p>VÆRKTØJ</p> <h2>Matchmodel/samarbejdsmodel</h2>
<p>KOMMUNE</p> <p> Ikast-Brande Kommune</p> <p>TEMA</p> <p> Matchning</p> <p> Rekruttering og godkendelse</p> <p>(Se uddrag af matchmodellen på næste side)</p>	<p>KORT BESKRIVELSE AF VÆRKTØJET</p> <p>Matchmodellen/samarbejdsmodellen oplister de forskellige opgaver i en anbringelse, og hvem der har ansvaret for dem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Familierådgivningens ansvar er udredning, handleplan, stillingtagen til samvær, fastsættelse af vederlagsniveau, forberedelse af biologiske forældre, tilsyn med barnet under anbringelsen osv. • Familieplejens ansvar er rekruttering, godkendelse, lønforhandling og kontraktudarbejdelse, vurdering af behov for supervision, pædagogisk plan, invitation af barnet og dets familie på besøg i plejefamilien, forberedelse af besøget, plan for indkøring, opfølgning m.m. • Fællesanliggende er matchningsmødet, hvor der blandt andet træffes beslutning om konkret plejefamilie, besøg hos plejefamilien, barnets indflytningsdag og opfølgningsmøder. <p>Som supplement til matchmodellen gives en personlig og neutral præsentation af plejefamilien til barnet og dets forældre.</p> <p>VÆRKTØJETS ANVENDELSE</p> <p>Matchmodellen/samarbejdsmodellen anvendes i alle sager, hvor et barn skal matches med en plejefamilie. Arbejdet med matchmodellen er med til at sikre, at arbejdsgangen følges, også selvom der er tidspres. Ifølge lederen af familieplejen handler samarbejdsmodellen om rollefordeling, og hvem der har kompetence til hvad.</p> <p>Matchmodellen/samarbejdsmodellen vurderes at have løftet matchningen og sikret klarhed om ansvarsfordelingen og forståelse for, at anbringelser er en fælles opgave.</p> <p>STYRKER/SVAGHEDER</p> <ul style="list-style-type: none"> ÷ Matchmodellen/samarbejdsmodellen sikrer klarhed om ansvar og systematisk procedure for matchningen. ÷ Særligt på grund af stor udskiftning blandt familierådgiverne er der behov for kontinuerligt fokus på anvendelse af modellen.

Figur 32. Ikast-Brande Kommunes matchmodel/samarbejdsmodel

Familierådgivningen	Fællesanliggende	Familieplejen
Matchning		
§ 50 undersøgelse Interviewer forældrene Afgør samværets omfang Handleplan Bevilling Fastsætter vederlags-/løn-niveau Den samlede sag sendes til Teamleder i familieplejen		Rekruttere Undersøge Godkende Tilsyn Supervision Uddannelse
		Udvælger mulige plejefamilier til opgaven Indstiller løn-oplæg
Matchningsmøde/makkerskab		
Rådgiver – familiepleje konsulent		
Mødeansvarlig: Familieplejekonsulenten		
Afdækker udviklingspunkter Afdækker barnets behov Vurdere plejefamiliers egnethed Afgørelse om almindelig eller kommunal plejefamilie Drøfte kontrakt Aftale om koordinering Beslutning om konkret plejefamilie Opnås ikke enighed, træffes afgørelsen i et samarbejde mellem lederen af Familierådgivningen og lederen af Familieplejeteamet		
Står for samarbejdet mellem biologisk familie og plejefamilien Stillingtagen til samvær / kontakt, herunder bio-forældres deltagelse ved arrangementer mm. Accept fra forældre og børn over 15 år på det konkrete sted. Forberede bio-forældre på barnets indflytning		Lønforhandling med plejefamilien Lave kontrakten med plejefamilien <i>(Der vurderes på; handleplan, § 50 undersøgelse og pædagogisk plan. Sammenligning med andre opgaver med samme tyngde. Vederlagsmodel- vedtaget 29.02.12 og KL's vejledning af belastningsindikatorer)</i> Indstilling sendes til Sussi, som indstiller til Hanne Informere plejefamilien om deres underretningspligt, samt om at de forventes at lave skriftlig status Vurdere behov for supervision, uddannelse osv. og forberede plejefamilien på opgaven.
Opfølgning herefter hver 6. mdr.		

Ikast-Brande Kommunes matchmodel/samarbejdsmodel er et godt eksempel på den måde, flere projektkommuner har arbejdet med at styrke matchningsprocessen på. I projektet i Ringsted Kommune har der også været stort fokus på matchningen, og ligesom i Ikast-Brande Kommune er der opstillet en pro-

cedure for en anbringelse, der blandt andet definerer familieplejens rolle. Proceduren indbefatter blandt andet, at familieplejekonsulenten deltager i faglig sparring med rådgiveren og i møder med barnets familie, ligesom der er udarbejdet en klar kompetenceplan og særskilt beskrivelse for opstarten på en anbringelse.

Et vigtigt element i proceduren i flere af projektkommunerne er et indledende møde med barnet og dets forældre, hvor familieplejekonsulenten deltager. I Svendborg Kommune er det for eksempel oplevelsen, at et sådant møde giver en langt bedre forudsætning for familieplejekonsulenten til at foretage den indledende identificering af mulige plejefamilier til det pågældende barn.

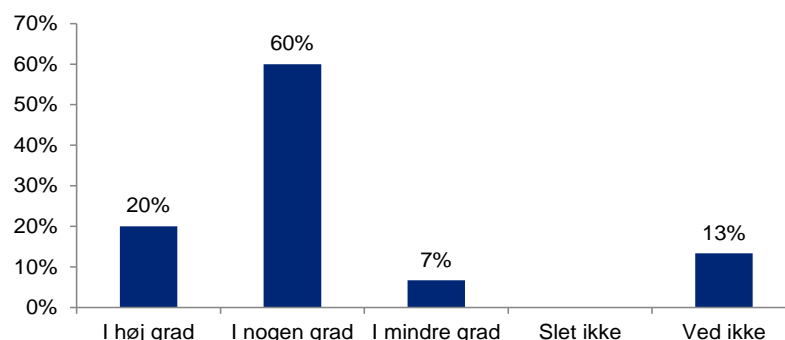
Inddragelse af barnet, dets forældre og plejefamilien

Flere af projektkommunerne har haft gode erfaringer med at opprioritere inddragelsen af både barnet og dets forældre undervejs i matchningsprocessen, for eksempel gennem særlige skriftlige præsentationer af plejefamilien og indledende møder med familien. Det har ført til øget bevidsthed om vigtigheden af at inddrage alle parter allerede i matchningen og sikre, at alle parter føler sig hørt, inklusive barnet selv. For eksempel er der blevet arbejdet med en skabelon til en præsentation af plejefamilien målrettet barnet.

Vurdering af de nye matchningsredskaber

De fleste af familieplejekonsulenterne fra de fem kommuner, hvor de nye metoder og retningslinjer anvendes i matchningsprocessen, tilkendegiver i spørgeskemaundersøgelsen, at redskaberne bidrager til et bedre match, jf. Figur 33. Således vurderer 80 procent af de adspurgte familieplejekonsulenter, at metoderne i høj grad eller i nogen grad højner kvaliteten af matchningen mellem plejefamilie og plejebarn.

Figur 33. Antal familieplejekonsulenter, der oplever, at de nye metoder og retningslinjer til matchning bidrager til et bedre match mellem plejefamilie og plejebarn i plejefamilierne med særlige opgaver

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt familieplejekonsulenter, oktober 2013.

Samlet set peger erfaringerne på, at det er lykkedes at styrke matchningsprocessen. Projekternes initiativer i forhold til matchning har ført til klarere retningslinjer omkring procedure og ansvarsfordeling samt forståelse af vigtigheden af at samarbejde og inddrage viden fra både rådgivere og familieplejekonsulenter og finde måder til at inddrage både barnet og dets forældre i processen.

5.3. Et godt match

For at vurdere, om der er tale om et godt match mellem plejebarn og plejefamilie i en anbringelse, er der blevet fulgt løbende op på antallet af ophør og uplanlagte skift i plejefamilier med særlige opgaver. Plejeforældrene er også spurgt om deres vurdering af barnets trivsel og udvikling. Uplanlagte skift og barnets trivsel og udvikling er med til at give en indikation på, om der er tale om et godt match. Desuden er der spurgt ind til plejefamiliernes egen vurdering af matchet mellem barnet og dem som plejefamilie.

Ophør i anbringelserne

Ophør i anbringelser sker, fordi det vurderes, at barnet ikke længere vil profitere af et ophold i en plejefamilie, for eksempel hvis det vurderes, at barnet vil have mere gavn af et andet tilbud, hvis barnet vokser op og flytter ud af plejefamilien, eller hvis plejefamilien ikke længere kan rumme barnet. Ophør kan ske planlagt på baggrund af en faglig vurdering eller som et uplanlagt skift i anbringelsen, for eksempel fordi plejefamilien ikke kan rumme plejebarnet.

Samlet set viser de kvartalsvise opgørelser, at der har været i alt 30 ophørte anbringelser på tværs af plejefamilier med særlige opgaver i projektkommunerne i hele projektperioden, jf. Tabel 10.

Tabel 10. Antal planlagte ophørte anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver i hele projektperioden

Kommune	Målinger i 2012				Målinger i 2013			
	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.
Gladsaxe m.fl.	0	0	3	3	3	3	3	3
Hjørring	1	2	9	12	13	13	14	17
Ikast-Brande	0	0	0	0	0	0	0	0
Odense*	0	2	2	2	2	2	2	2
Ringkøbing-Skjern	1	2	2	2	2	2	2	2
Ringsted	1	2	6	6	6	6	6	6
Roskilde	0	0	0	0	0	0	0	0
Svendborg	0	0	0	0	0	0	0	3
Aarhus	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	3	8	22	25	26	26	27	30

Kilde: Kvartalsvise opgørelser, 2012-2013.

* Odense Kommune har en plejefamilie, der udelukkende anvendes som akutplejefamilie til børn, der anbringes midlertidigt i maksimalt en måned. Disse ophør er ikke talt med.

Udover de 30 planlagte ophør har der samlet set været 17 uplanlagte skift i anbringelserne på tværs af kommunerne i hele projektperioden, jf. Tabel 11. Der har som allerede nævnt været tilknyttet 162 plejefamilier med særlige opgaver igennem hele projektperioden. Det betyder, at der er sket uplanlagte skift i godt 10 procent af de tilknyttede plejefamilier med særlige opgaver.¹³ Det betyder også, at der er sket et godt match i langt størstedelen af plejefamilieanbringelserne.

Tabel 11. Antal uplanlagte skift i anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver i hele projektperioden

Kommune	Målinger i 2012				Målinger i 2013			
	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.	Jan.	Mar.	Jun.	Sep.
Gladsaxe m.fl.	0	0	3	3	3	3	3	3
Hjørring	0	0	0	1	1	1	2	2
Ikast-Brande	0	0	0	0	0	0	0	0
Odense	0	0	0	0	0	0	0	0
Ringkøbing-Skjern	0	0	0	0	0	0	0	0
Ringsted	0	0	2	4	5	5	5	5
Roskilde	0	0	0	0	0	0	0	0

¹³ Her antages det, at der ikke er sket flere uplanlagte skift i den samme plejefamilie.

Kommune	Målinger i 2012				Målinger i 2013			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Svendborg	0	2	2	3	4	4	4	6
Aarhus	0	0	0	0	0	0	1	1
I alt	0	2	7	11	13	13	15	17

Kilde: Kvartalsvise opgørelser, 2012-2013.

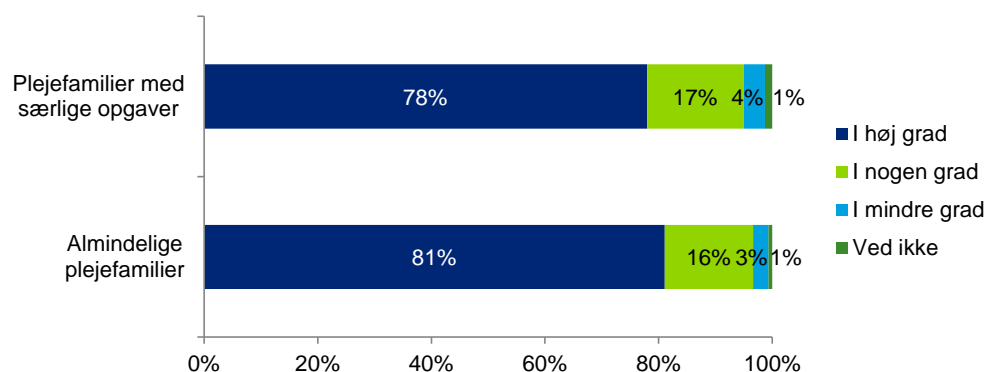
Opgørelsen over uplanlagte skift viser også, at der i løbet af projektet har været en positiv udvikling. Således har der kun været to uplanlagte skift i 2013 sammenlignet med 11 i 2012. Det taler for, at der er sket en styrkelse af matchningen og støtten til plejefamilierne med særlige opgaver undervejs i projektet. Denne konklusion fremhæves blandt andet i Ringsted Kommunes selvevaluering, hvor det opleves, at analyseredskabet i høj grad har været med til at styrke den samlede matchningsproces og dermed sikre et bæredygtigt match.

Fire kommuner har slet ikke haft uplanlagte skift. Forskellen kommunerne imellem i forhold til antal uplanlagte skift skal dog ses i lyset af forskellen i antal anbragte børn og unge i plejefamilier med særlige opgaver og i de forskellige projekters tilrettelæggelse.

Plejefamiliernes vurdering af matchet

Spørger man plejeforældrene med særlige opgaver om kvaliteten af matchet mellem det anbragte barn og plejefamilien, er svaret positivt (i høj grad eller i nogen grad) for stort set alle – både plejefamilier med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier, jf. Figur 34. Ligeledes vurderer stort set alle de adspurgte plejefamilier, at der i høj grad eller i nogen grad er en god relation/et positivt forhold mellem plejebarnet og dem som plejefamilie.

Figur 34. I hvilken grad oplever du/I, at der er godt match mellem dit/jeres plejebarn og din/jeres plejefamilie?

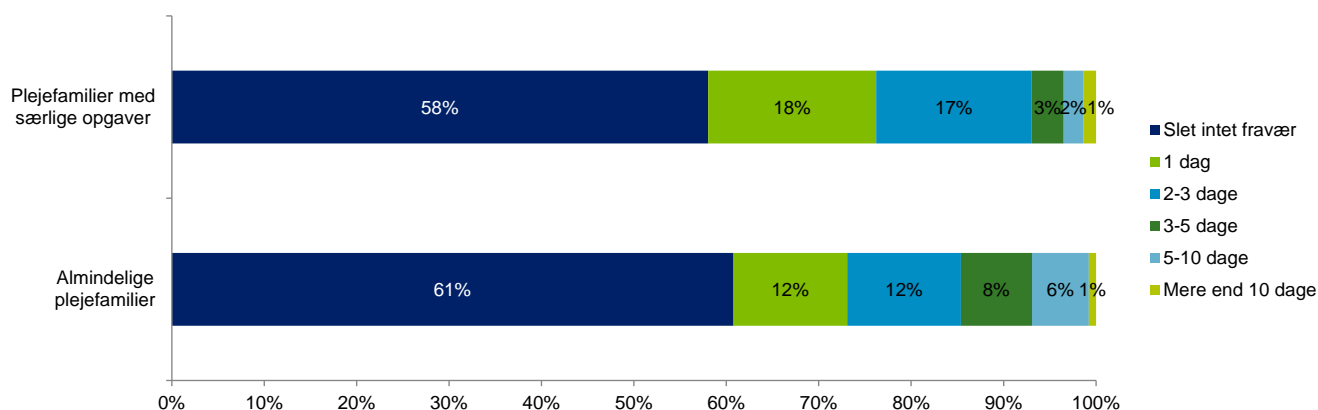
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

De anbragte børns trivsel og udvikling

En anden indikation på et godt match og dermed, om plejefamilien kan rumme det pågældende barn, er, om barnet trives og udvikles i anbringelsen. Både i spørgeskemaundersøgelserne og i de opsamlende interview med plejefamilier med særlige opgaver er der spurgt ind til børnenes trivsel og udvikling.

En ofte brugt indikator på et barns trivsel er deltagelse i skole eller dagtilbud. Ifølge plejeforældrene har 93 procent af børnene anbragt i plejefamilier med særlige opgaver tre eller færre dage om måneden, hvor de ikke kommer i skole eller dagtilbud. Det samme gør sig gældende for 85 procent af børn anbragt i de almindelige plejefamilier, jf. Figur 35.

Figur 35. Hvor meget fravær fra skole/dagtilbud har plejebarnet i gennemsnit i en typisk måned?

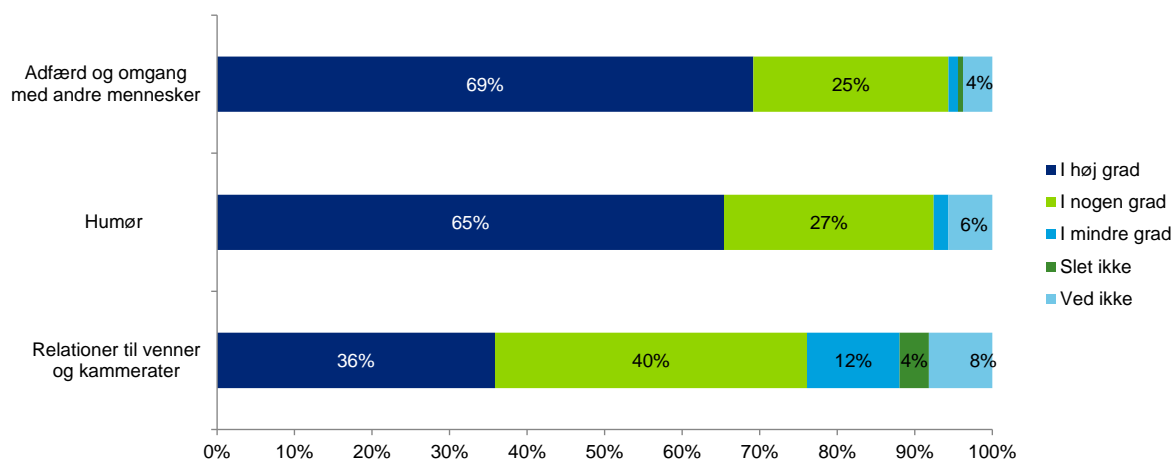
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Omend forskellen ikke er signifikant, så tyder det på, at børn anbragt i plejefamilier med særlige opgaver trives lige så godt eller måske endda bedre i skolen eller i dagtilbuddet end de børn, der er anbragt i almindelige plejefamilier. Det er bemærkelsesværdigt, idet der kunne have været en forventning om det omvendte forhold.

I Figur 36 fremgår svarene fra plejefamilierne med særlige opgaver på tre spørgsmål om børnenes trivsel og udvikling i forhold til adfærd og omgang med andre mennesker, humør og relationer til venner og kammerater. Der er ingen nævneværdig forskel mellem de almindelige plejefamiliers svar og svarene fra plejefamilierne med særlige opgaver, hvorfor svarene kun er medtaget for sidstnævnte. Generelt set vurderes børnenes trivsel og udvikling i forhold til disse tre parametre højt. I forhold til spørgsmålet om relationer til venner og kammerater er der dog tale om en mere blandet vurdering, hvor kun tre fjerdedele af plejefamilierne vurderer, at deres plejebarn i høj grad

eller i nogen grad har udviklet sig i en positiv retning i forhold til relationer til venner og kammerater.

Figur 36. Oplever du/I, at plejebarnet har udviklet sig i en positiv retning i løbet af anbringelsen i din/jeres plejefamilie i forhold til plejebarnets ...

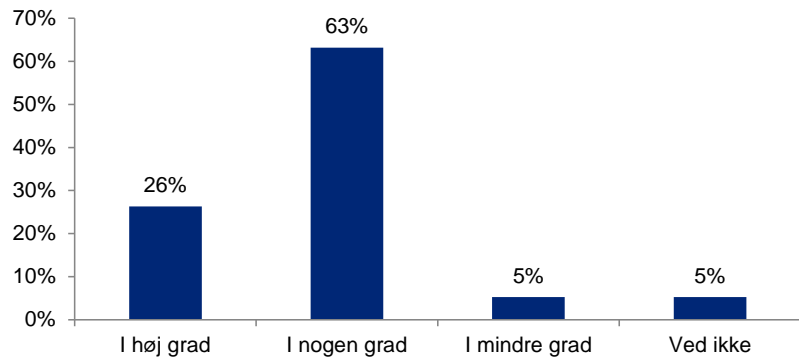

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier med særlige opgaver, oktober 2013.

De indsamlede data giver samlet set en indikation på, at der i langt de fleste anbringelser i de plejefamilier med særlige opgaver, som indgår i projektet, er tale om et godt match mellem barn og plejefamilie. Det vidner altså om god matchning, men også om at plejefamilierne med særlige opgaver formår at løfte de særlig komplekse plejeopgaver på en tilfredsstillende måde.

De tilknyttede familieplejekonsulenter er i spørgeskemaundersøgelsen blevet bedt om at sammenligne opgavevaretagelsen hos plejefamilierne med særlige opgaver med de almindelige plejefamiliers opgavevaretagelse. En fjerdedel vurderer, at plejefamilier med særlige opgaver i høj grad kan rumme mere behandlingskrævende børn sammenlignet med øvrige plejefamilier, mens størstedelen vurderer, at dette i nogen grad er tilfældet, jf. Figur 37.

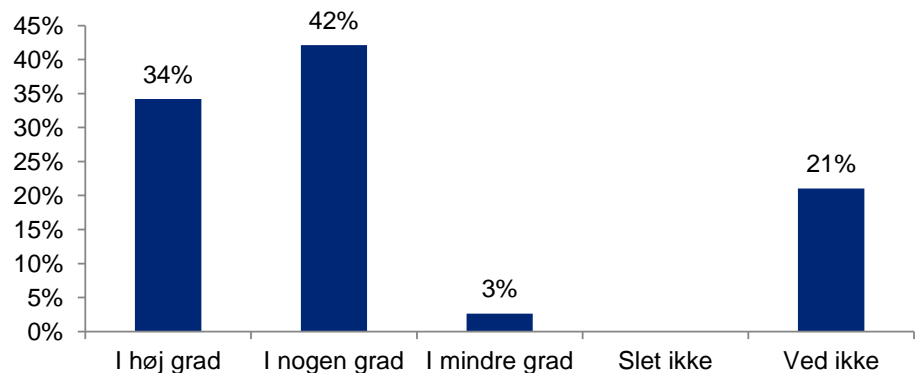
Figur 37. Oplever du, at plejefamilier med særlige opgaver kan rumme mere behandlingskrævende børn og unge sammenlignet med øvrige plejefamilietyper?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt familieplejekonsulenter, oktober 2013.

Ligeledes vurderer lige omkring en tredjedel af familieplejekonsulenterne, at anbringelse i en plejefamilie med særlige opgaver i høj grad bidrager til en bedre udvikling for barnet end anbringelse på en døgninstitution, jf. Figur 38. 42 procent svarer i nogen grad, og en femtedel ved det ikke.

Figur 38. Oplever du, at anbringelse i en plejefamilie med særlige opgaver bidrager til en bedre udvikling for børn/unge end for eksempel anbringelse på en døgninstitution?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt familieplejekonsulenter, oktober 2013.

I interviewene fremhævede flere plejeforældre med særlige opgaver, at de som specialiseret plejefamilie netop rummer det bedste fra døgninstitutionen i form af professionaliteten (det er et job for én eller begge plejeforældre) og det høje faglige niveau og det bedste fra plejefamilien i form af kontinuitet og nærhed i relationerne.

“Der er behov for alternative løsninger; en mellemting mellem opholdssted og specialiseret plejefamilie. Vi er lidt som et opholdssted, men med roen, rammerne og forudsigeligheden i hverdagen. Og et andet tilbud om tilknytning.”

Projektplejeforælder

5.4. Konklusioner og anbefalinger – matchning

At sikre det rette match mellem barn og plejefamilie har været et centralt fokuspunkt i det samlede projekt. På tværs af projekter fremhæves vigtigheden af et godt samarbejde og fælles praksis mellem familiepleje og sagsbehandlere, en systematisk proces og klarhed om rolle- og ansvarsfordelingen. Desuden peges der på vigtigheden af en ordentlig afklaring af barnets behov samt et indgående kendskab til plejefamiliernes kompetencer.

Evalueringen ønsker at besvare, om projektet har styrket de udvalgte kommuners matchning af plejebørn og plejefamilier med særlige opgaver samt de udvalgte kommuners generelle matchning af plejebørn og plejefamilier.

Matchning har været et gennemgående tema i projekterne, og der er blandt andet udviklet manualer og procedurebeskrivelser til at sikre det rette match, ligesom en del kommuner arbejder med specifikke redskaber – fx genogrammer – med henblik på at sikre et solidt kendskab til plejebarnets behov og familiens særlige profil og ressourcer med henblik på at styrke matchningen. Vurderingen fra kommunerne er generelt, at matchningen er styrket gennem de nye metoder og redskaber samt den kompetenceudvikling, der har fundet sted i forløbet.

Dette afspejles i antallet af uplanlagte skift, hvor der i projektperioden er sket et fald i antal anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver, der ophører uplanlagt – for eksempel på grund af at plejefamilien ikke kan varetage plejebarnets behov.

Herudover vurderer familieplejekonsulenterne, at plejefamilierne med særlige opgaver i højere grad end de almindelige plejefamilier kan tilgodese mere behandlingskrævende børn og unge. Ligesom plejefamilierne med særlige opgaver selv vurderer, at der generelt er et godt match mellem dem og plejebarnet, og at de i højere grad end en døgninstitution kan bidrage til barnets udvikling.

Et godt match skal blandt andet sikre, at plejebarnet trives, hvilket afspejles i skolefravær og barnets adfærd, humør og relationer til venner og kammerater. Evalueringen viser, at børn anbragt i plejefamilie med særlige opgaver har stort set samme fraværsniveau som børn anbragt i de almindelige plejefamilier. Herudover mener hovedparten af plejeforældrene med særlige opgaver, at anbringelsen har betydet en positiv udvikling for plejebørnene i forhold til adfærd og humør, mens udviklingen har været lidt mindre positiv i forhold til at styrke relationerne til venner og kammerater. Der ses samlet set en positiv tendens i forhold til plejebørnenes trivsel.

Matchningen skulle også styrke koblingen af børn og unge med særlig vanskelige behov til en plejefamilie med særlige kompetencer. Som vist i kapitlet om plejefamilier og plejebørn er der dog kun en forholdsvis begrænset forskel mellem de børn, der er anbragt i plejefamilier med særlige opgaver, og de børn, der er anbragt i de almindelige plejefamilier i projektkommunerne. En væsentlig årsag hertil er, at mange plejefamilier med særlige opgaver har mere end ét plejebarn, hvor det ene plejebarn er anbragt som en specialiseret anbringelse, mens de øvrige plejebørn ikke er anbragt i familien på grund af særlig komplekse støtte- og plejebehov.

Herudover indikerer den begrænsede forskel mellem plejebørn i plejefamilier med særlige opgaver og plejebørn i de almindelige plejefamilier, at en del af plejefamilierne med særlige opgaver er blevet rekrutteret til projektet uden at få nye plejeopgaver og uden at have en eksisterende plejeopgave, der kan karakteriseres som særlig kompleks.

Samlet set viser evalueringen, at matchningen er styrket som følge af nye metoder og processer, og at dette har indflydelse på, om anbringelsen er vellykket.

I den fremadrettede udvikling af området anbefales det, at der fortsat er fokus på at styrke matchningen, herunder blandt andet en systematisk afdækning af plejefamiliernes kompetencer og en grundig udredning af barnets behov. Dette kan blandt andet gøres ved at videreudvikle de manualer, der er udviklet i projektet, der i vidt omfang sikrer klarhed om roller og ansvar i processen og sikrer et grundigt kendskab til familierne.

Herudover kan der med fordel udvikles konkrete spørgeguides til anvendelse i matchningsprocessen, der bidrager til at sikre, at de relevante forhold i familierne afdækkes i relation til den konkrete anbringelse.

I forhold til udredningen af barnets behov kan der med fordel anvendes systematiske målgruppebegreber og et funktionsniveau, jf. anbefalingen i kapitel 3.

6. Kompetenceudvikling for medarbejdere og plejefamilier

Kompetenceudvikling for både medarbejdere og plejefamilier til at kunne varetage opgaverne i forhold til anbringelser af børn med særlig komplekse støtte- og plejebenhov har udgjort en stor del af projektkommunernes aktiviteter. På tværs af kommunerne fremhæves nødvendigheden af at klæde plejefamilierne på både fagligt og personligt til at varetage opgaven.

At have et barn med særlige støtte- og plejebenhov i familiepleje stiller krav om nogle særlige faglige og personlige kompetencer hos plejefamilien. Dette kan tilgodeses af relevante grunduddannelser, men også af løbende kompetenceudvikling. Det er blandt andet vigtigt, at plejefamilien har indsigt i barnets problematikker og dets forventede adfærdsmønstre, og hvordan familien takler disse.

Også hos de medarbejdere i kommunen, der støtter op om plejefamilierne, er der behov for specialiserede kompetencer og dermed løbende kompetenceudvikling. Det gælder både i forhold til at foretage kvalificeret godkendelse og matchning og i forhold til at yde den nødvendige specialiserede vejledning og støtte til plejefamilierne.

Projektkommunerne har igennem forløbet gennemført en række kompetenceudviklingsaktiviteter med fokus på både uddannelse, netværk og supervision.

Kommunerne har opsat konkrete mål for kompetenceudviklingen. Målene handler typisk om efteruddannelse og tilbud om supervision til plejefamilier med særlige opgaver, deltagelse i netværksgrupper m.m. Eksempler på typiske målsætninger fremgår af Figur 39.

Figur 39. Typiske mål på tværs af projektkommunerne

Tema	Mål
 <p>Kompetenceudvikling</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alle plejefamilier med særlige opgaver bliver efteruddannet i KRITH-materialet. • Plejefamilier med særlige opgaver får tilbud om supervision to gange månedligt. • Der tilbydes deltagelse i netværksgrupper for alle plejefamilier med særlige opgaver.

Dette kapitel retter fokus mod projektkommunernes resultater og læring i forhold til at sikre, at både medarbejdere og plejefamilier med særlige opgaver besidder de nødvendige kompetencer til at kunne levere en specialiseret indsats i anbringelsen. Med data fra spørgeskemaundersøgelsen, selvevalueringerne og interview samles der op på, hvilke kompetenceudviklingstiltag der er gennemført og vurderingen af disse. På den baggrund besvares følgende spørgsmål i kapitlets afsluttende opsamling:

- Har projektet bidraget til at opbygge de nødvendige kompetencer blandt medarbejdere og specialiserede plejefamilier i de udvalgte kommuner?
- Kan der på tværs af projektkommunerne peges på særlige faktorer, herunder redskaber og metoder, der har vist sig at fremme/hæmme den nødvendige specialiserede kompetenceopbygning?

Projektkommunernes kompetenceudviklingsaktiviteter har rettet sig mod både medarbejderne (primært familieplejekonsulenterne) og plejefamilierne med særlige opgaver og har overordnet set omfattet mere traditionelle kursus- og efteruddannelsesaktiviteter, supervision, coaching samt etablering og facilitering af netværk. Figur 40 sammenfatter kompetenceudviklingstiltagene på tværs af de enkelte projekter.

Figur 40. Kompetenceudviklingstiltag og tilhørende tilgange og redskaber

Kompetenceudviklingstiltag	Tilgange og redskaber
Opkvalificering af medarbejdere	<ul style="list-style-type: none"> • Generelt opkvalificerende kursusforløb. Flere kommuner har taget udgangspunkt i KRITH-materialet. • Tematiske uddannelsestilbud for familieplejekonsulenter (fx Theraplay, KRAP, familierapeutisk uddannelse, tilknytningmønstre og mentalisering). • Facilitatoruddannelse (fx supervision, samarbejdssamtaleforløb og coachcertificering).
Kursus og efteruddannelse af plejefamilier med særlige opgaver	<ul style="list-style-type: none"> • Åbne kursustilbud (fx mentalisering, livshistorier, tilknytningsteori og miljøterapi). • Godkendelses- og obligatoriske efteruddannelseskurser tilrettelagt med bestemt antal kursusdage hen over året (kan for eksempel indeholde grundlæggende tilknytningsteori og forældresamarbejde). Flere projekter har taget udgangspunkt i Socialstyrelsens uddannelsesmateriale.
Individuel supervision og coaching af plejefamilier med særlige opgaver	<ul style="list-style-type: none"> • Individuel supervision, coaching og lignende, herunder også pædagogisk sparring, psykologisk supervision m.m. • Supervisionsdagsorden, effektivitet og feedbackmetode. • Netværkssupervision. • Redskaber til at understøtte netværkssupervision (fx kommissorium og metode til afholdelse af netværkssupervision, guidning til praksisbeskrivelse til netværksmøder og feedbackskabelon).
Netværkssupervision og netværksgrupper for plejefamilier med særlige opgaver	<ul style="list-style-type: none"> • Netværk for erfarne plejefamilier med skiftende faglig dagsorden (fx fokus på dokumentationssystemet SOS og konfliktmægling). • Redskaber til at understøtte facilitering af netværksmøder.

Nedenfor gennemgås først aktiviteter og resultater for kompetenceudviklingstiltag målrettet medarbejdere og derefter tiltag målrettet plejefamilier med særlige opgaver.

6.1. Uddannelse og supervision for familieplejekonsulenter

Det er afgørende, at familieplejekonsulenterne besidder de rette faglige kompetencer til at kunne støtte plejefamilierne med særlige opgaver særligt set i lyset af, at disse plejefamilier er tænkt at skulle løfte en tungere plejeopgave end de almindelige plejefamilier og dermed også må formodes at have behov for mere støtte.

Nogle projektkommuner har valgt en fælles tilgang til kompetenceudvikling,

hvor alle familieplejekonsulenterne som hovedregel har gennemgået de samme uddannelsesforløb. Andre har lagt mere vægt på den enkelte familieplejekonsulents særlige ønsker til kompetenceudvikling, for eksempel i forhold til en bestemt supervisorsuddannelse, et bestemt tema eller lignende.

I flere af projekterne har de generelt opkvalificerende kursusforløb taget udgangspunkt i KRITH-materialet. KRITH står for: Kompetencer, Ressourcer og relationer, Inddragelse, Tillid, trivsel og tilknytning samt Hverdagsliv. Materialet er udviklet i regi af Socialstyrelsen målrettet uddannelse af plejeforældre.

Derudover har stort set alle projektkommunerne haft forskellige tematiske uddannelsesstilbud for familieplejekonsulenterne (Theraplay, KRAP, miljøterapeutisk grundkursus, familieterapeutisk uddannelse, screening for tilknytningsmønstre, mentaliseringsevne, inddragelse af barnets perspektiv osv.). Endelig har mange af familieplejekonsulenterne tilknyttet projektet fået specifik uddannelse i facilitering af supervision, coaching, samarbejdssamtaleforløb eller netværksgrupper.

Der har løbende været knyttet omkring 50 familieplejekonsulenter til udviklingsprojektet, jf. Tabel 12. I Hjørring og Aarhus kommuner har det primært været en mindre udvalgt gruppe af kommunens familieplejekonsulenter, der har været tilknyttet projektet, mens det i de øvrige projektkommuner har været alle eller størstedelen af familieplejekonsulenterne.

Tabel 12. Antal familieplejekonsulenter, der arbejder med plejefamilier med særlige opgaver

	Kommune									
	Gladsaxe m.fl.	Hjørring	Ikast-Brande	Odense	Ringkøbing-Skjern	Ringsted	Roskilde	Svendborg	Aarhus	I alt
Antal familieplejekonsulenter, der helt eller delvis arbejder med plejefamilier med særlige opgaver	16	2	4	7	4	3	7	5	2	50

Kilde: Kvartalsvise opgørelser, 2012 - 2013.

Af de omkring 50 familieplejekonsulenter, der arbejder med plejefamilier med særlige opgaver på tværs af projektkommunerne, har stort set alle (49) gennemført et uddannelsesforløb vedrørende specialiserede plejefamilier, jf. Tabel 13. Rigtig mange har gennemført flere forskellige typer uddannelsesforløb, og generelt har der igennem projektperioden været stort fokus på faglig udvikling med blandt andet workshops, temadage m.m.

Tabel 13. Antal familieplejekonsulenter, der har gennemført et uddannelsesforløb målrettet plejefamilier med særlige opgaver

	Kommune									I alt
	Gladsaxe m.fl.	Hjørring	Ikast-Brande	Odense	Ringkøbing-Skjern	Ringsted	Roskilde	Svendborg	Aarhus	
Antal familieplejekonsulenter, der har gennemført uddannelsesforløb målrettet plejefamilier med særlige opgaver	16	2	4	7	4	2	7	5	2	49

Kilde: Kvartalsvise opgørelser, 2012 - 2013.

Størstedelen af de familieplejekonsulenter, der har gennemført et uddannelsesforløb, svarer i spørgeskemaundersøgelsen, at det i høj grad (70 procent) eller i nogen grad (30 procent) har klædt dem på til arbejdet med plejefamilier med særlige opgaver.

Blandt andet Ringsted Kommune har i projektforløbet haft fokus på fælles faglig udvikling for både familieplejekonsulenter og sagsbehandlere. Udover familieplejekonsulenternes positive vurdering af dette ses resultaterne også ved, at der i forløbet blandt andet er sket et fald i antallet af uplanlagte skift. Således er der ingen uplanlagte skift efter januar 2013, hvilket kan indikere, at matchningen er blevet styrket i forløbet. Omvendt har kompetenceudviklingen ikke umiddelbart haft betydning for plejefamiliernes oplevelse af at få den nødvendige støtte fra familieplejekonsulenterne. Godt halvdelen (56 procent) mener, at det i høj grad er tilfældet mod 59 procent på tværs af kommunerne. Her er det interessant, at sammenligne plejefamilierne med særlige opgaver med de almindelige plejefamilier i Ringsted Kommune. 58 procent af de almindelige plejefamilier mener således, at de i høj grad får den nødvendige støtte. Samme tendens gør sig gældende i forhold til spørgsmålet, om familierne oplever at få den nødvendige støtte fra sagsbehandlere.

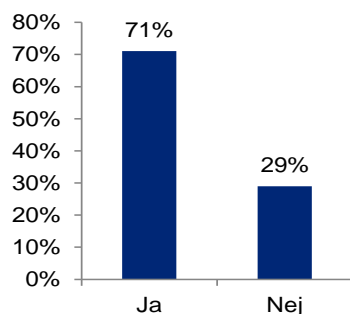
Flere af projektkommunerne har haft gode erfaringer med, at medarbejderne tilegner sig den relevante viden (for eksempel i forhold til KRITH-materialet) og selv står for undervisningen af plejeforældrene. Dermed får plejeforældre og familieplejekonsulenter et fælles sprog og en fælles forståelsesramme, der er meget værdifuld i den løbende supervision og støtte. Desuden giver det familieplejekonsulenterne et indgående kendskab til plejefamilierne, der også kan bringes i spil i matchningen og den øvrige støtte og vejledning. I samarbejdsprojektet i Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner har familieplejekonsulenterne for eksempel stået for undervisning af plejefamilier med særlige opgaver ud fra KRITH-materialet. De fem

kommuner har i selvevalueringen fremhævet denne proces som meget givtig, men de har også fremhævet, at materialet kræver meget bearbejdning for at blive direkte anvendeligt for plejefamilierne.

Flere af projektkommunerne har afholdt kurser for plejefamilier med særlige opgaver, hvor familieplejekonsulenterne også har deltaget. For eksempel har Ringkøbing-Skjern Kommune afholdt et 12-dages efteruddannelsesforløb for plejefamilier med særlige opgaver (se mere nedenfor), hvor to familieplejekonsulenter har deltaget på alle kursusdagene. Både i Ringkøbing-Skjern Kommune og i de andre projektkommuner, hvor familieplejekonsulenterne har deltaget i kursustilbud til plejefamilierne med særlige opgaver, er oplevelsen, at det giver en værdifuld fælles viden- og referenceramme samt et godt kendskab til plejefamilierne.

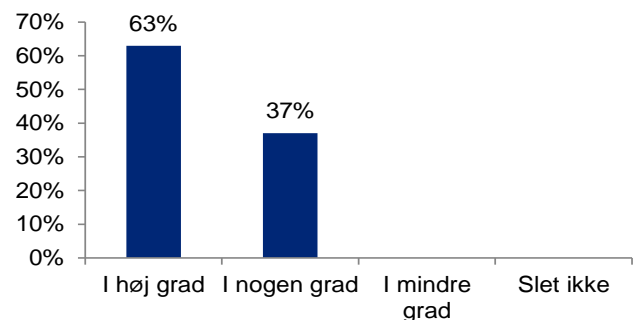
Supervision af familieplejekonsulenterne har også været en vigtig aktivitet i flere af projektkommunerne. Således har godt 70 procent af familieplejekonsulenterne modtaget supervision i forbindelse med deres arbejde med plejefamilier med særlige opgaver, jf. Figur 41. Heraf vurderer 63 procent i høj grad og 37 procent i nogen grad, at supervisionen har styrket deres arbejde med plejefamilier med særlige opgaver, jf. Figur 42.

Figur 41. Har du selv modtaget supervision med fokus på dit arbejde med plejefamilier med særlige opgaver?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt familieplejekonsulenter, oktober 2013.

Figur 42. Oplever du, at supervisionen har styrket dit arbejde med plejefamilierne med særlige opgaver?

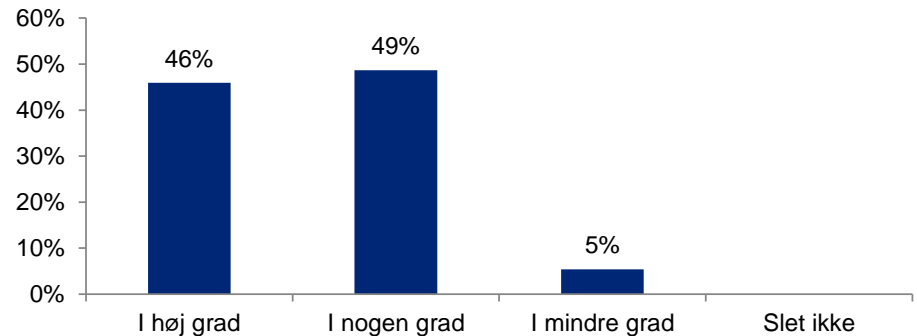
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt familieplejekonsulenter, oktober 2013.

Hovedparten af projektkommunerne peger på, at projektet har resulteret i et generelt fagligt løft i medarbejdergruppen, hvilket blandt andet skal ses i lyset af de temadage, kursus- og uddannelsesforløb m.m., som medarbejderne har deltaget i.

Knap halvdelen af familieplejekonsulenterne vurderer, at de i høj grad har den nødvendige uddannelse og erfaring til at løfte opgaverne i forhold til ple-

jefamilier med særlige opgaver, jf. Figur 43. Lidt flere svarer i nogen grad, mens kun enkelte svarer i mindre grad. Ved projektets første spørgeskemaundersøgelse i starten af 2012 svarede godt en tredjedel af familieplejekonsulenterne i høj grad til dette spørgsmål.

Figur 43. Oplever du, at du har den nødvendige uddannelse og erfaring til at løfte opgaver i forhold til plejefamilier med særlige opgaver?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt familieplejekonsulenter, oktober 2013

I selvevalueringerne peger mange af projektkommunerne på, at projektets ekstra ressourcer i form af økonomi til uddannelse og prioritering af kompetenceudvikling har været en vigtig forudsætning for at opnå et fagligt løft og dermed bedre mulighed for at kunne yde den nødvendige støtte til plejefamilierne. På trods af projektets udviklingsfokus oplever familieplejekonsulenterne det stadig som vanskeligt at finde tid og rum til kompetenceudvikling i en travl hver dag.

6.2. Uddannelse, supervision og netværk for plejefamilier med særlige opgaver

Som tidligere nævnt kan det forventes, at plejefamilierne med særlige opgaver har et særligt behov for støtte i forbindelse med den mere komplekse plejeopgave. Det er derfor vigtigt, at disse plejefamilier får den nødvendige faglige kompetenceudvikling, supervision m.m., så de er klædt på til at kunne yde en specialiseret indsats overfor plejebørnene og til at håndtere de personlige og familiære udfordringer, der også ofte vil være en del af at have et barn med særlige behov i pleje. Nødvendigheden af uddannelse og supervision er også skrevet ind i serviceloven, jf. boksen nedenfor.¹⁴

¹⁴ §142 er nu ophævet, men det er fortsat anbringende kommune, der har ansvar for supervision og efteruddannelse. Socialtilsynet har dog ansvar for grundkurset.

Ret og pligt til supervision og uddannelse

Med Barnets Reform blev det fastslået i serviceloven, at kommunen skal sikre, at plejefamilier får den fornødne introduktion og løbende efteruddannelse og supervision i overensstemmelse med plejeopgavens omfang. Det indebærer en ret og en pligt for plejefamilien til uddannelse, efteruddannelse og supervision. Ifølge servicelovens § 142, stk. 4 og stk. 5 skal den anbringende kommune således sikre:

- At plejefamilien under anbringelsen løbende gennemfører den fornødne efteruddannelse, herunder kurser, der samlet set svarer til mindst to hele kursusdage årligt.
- At plejefamilien får den fornødne supervision i overensstemmelse med plejeopgavens omfang.

Kilde: Håndbog om Barnets Reform, Servicestyrelsen 2011

Det har været en generel udfordring for langt de fleste af projektkommunerne at sikre plejefamiliernes deltagelse i de udbudte kompetenceudviklingstilbud. Plejefamilierne har travlt i hverdagen, og det kan være vanskeligt for dem at deltage i undervisning, netværksgrupper m.m., ikke mindst hvis en af plejeforældrene skal tage fri fra andet arbejde. Det gælder også, selvom flere kommuner tilbyder lønkomensation. Udgangspunktet for langt de fleste af projektkommunernes kompetenceudviklingstilbud har været, at begge plejeforældre deltager, hvilket dog ikke altid lykkes i praksis.

På baggrund af projektkommunernes drøftelser på evalueringsseminaret og deres selvevalueringer er oplevelsen, at kompetenceudviklingstilbud skal være målrettet plejefamiliernes konkrete kompetencebehov og tilpasset deres muligheder for at deltage.

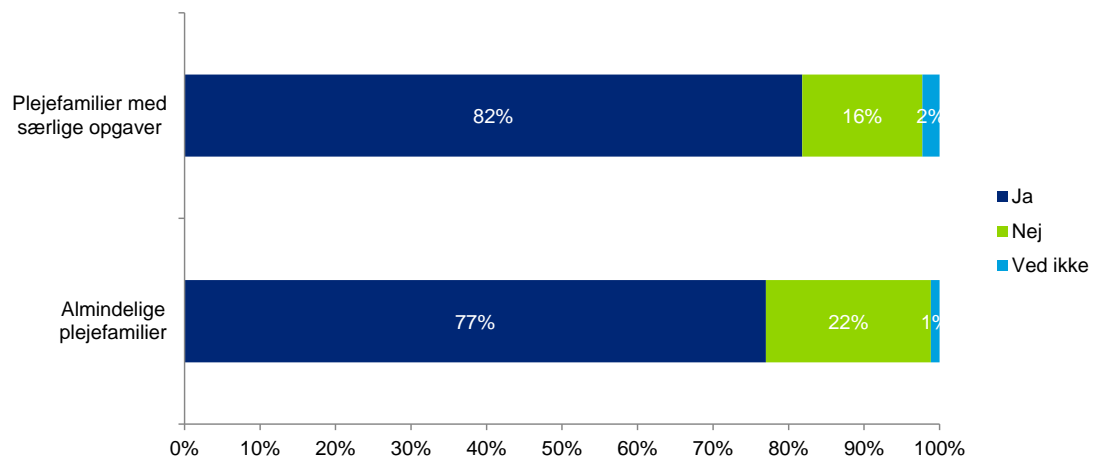
Kursus og efteruddannelse

På tværs af projektkommunerne er det vurderingen, at plejefamilier med særlige opgaver skal klædes på til at varetage opgaverne. Det handler om generel viden om rollen som plejefamilie og det at have behandlingskrævende børn i pleje (fx mentalisering, tilknytningsmønstre, livshistorier, viden om egne reaktioner og redskaber til at håndtere børnenes reaktioner). Derudover peger flere af projektkommunerne også på nødvendigheden af at tilbyde uddannelse omkring de konkrete problematikker, der knytter sig til det enkelte plejebarn.

Der er krav om, at alle plejefamilier skal have gennemført et grundkursus for plejefamilier. Projektkommunerne har ikke som del af projektet arbejdet særskilt med udvikling af grundkursus til plejefamilier med særlige opgaver.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at de fleste (84 procent) plejefamilier med særlige opgaver har gennemført eller er i gang med et grundkursus for plejefamilier, jf. Figur 44. For de almindelige plejefamilier er andelen lidt lavere (74 procent).

Figur 44. Har du/l gennemført eller er i gang med at gennemføre et grundkursus for plejefamilier?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Har plejefamilien mere end syv års erfaring som plejefamilie, bortfalder kravet om grunduddannelse. Der kan derfor godt være plejefamilier, der angiver, at de ikke har været på grunduddannelse, men heller ikke skal have grunduddannelse i henhold til loven.

Langt størstedelen af plejefamilierne med særlige opgaver har ifølge spørgeskemaundersøgelsen i høj grad (47 procent) eller i nogen grad (38 procent) fundet grundkurset relevant for opgaven som plejefamilie. Her er der ikke nogen nævneværdig forskel i forhold til de almindelige plejefamilier.

Alle projektkommuner har haft fokus på opkvalificering af plejefamilierne med særlige opgaver og har i løbet af projektet tilbudt forskellige kursus- og uddannelsesforløb udover grundkurset for plejefamilier.

Nogle af projektkommunernes kompetenceudviklingsaktiviteter har været samlede uddannelsesforløb fordelt over en given periode (typisk ét år), hvilket for eksempel i Ringkøbing-Skjern Kommune samtidig har udgjort en del af plejefamiliens godkendelse som plejefamilie med særlige opgaver. Ringkøbing-Skjern Kommunes 12-dages kursus for plejefamilier med særlige opgaver præsenteres nedenfor. Flere af de andre projektkommuner har også stillet krav om plejefamiliernes deltagelse i et efteruddannelsesforløb.

	<p>VÆRKTØJ</p> <h2>12-dages kursusforløb til kommunale plejeforældre</h2>
<p>KOMMUNE</p> Ringkøbing-Skjern	<p>KORT BESKRIVELSE AF VÆRKTØJET</p> <p>12-dages kurset er delt op i tre moduler a fire dage og afholdes for alle kommunale plejefamilier. Forløbet veksler mellem teoretisk undervisning, træning af metoder i praksis, supervision og selvrefleksion. De udvalgte kommunale plejefamilier er ikke blevet frikøbt eller lønkompeceret, og det har været et krav til deltagerne, at begge plejeforældre skulle deltage.</p> <p>12-dages kurset indeholder følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modul 1 indeholder blandt andet følgende temaer: tilknytningsteori, etablering og udvikling af den sikre base, Rogers teori og metode, adskilthed og containment samt behov i forhold til udvikling. • Modul 2 indeholder blandt andet følgende temaer: objektrelationer, udviklingsteori og forsvarsmekanismer samt afgiftning – en metode til at forstå problematisk adfærd som børnenes kommunikation, parallelprocesser og mentalisering. • Modul 3 indeholder blandt andet følgende temaer: jeg-funktioner, overblik over barnets ressourcer og svagheder, anvendelse af ressourcer og styrkelse af svagheder, samarbejde med de biologiske forældre samt konflikthåndtering.
<p>TEMA</p> Kompetenceudvikling	<p>VÆRKTØJETS ANVENDELSE</p> <p>12-dages kurset er en del af godkendelsesproceduren til at blive kommunal plejefamilie. Udover de syv plejefamilier med særlige opgaver har også familieplejekonsulenterne deltaget, hvilket har givet en meget værdifuld fælles faglig forståelsesramme.</p> <p>Deltagerne har overordnet været meget tilfredse med kurset, selvom de hverken er blevet frikøbt eller har modtaget lønkomensation. Anden del af kurset blev afholdt januar 2014.</p>
 Samarbejdsrelationer	<p>STYRKER/SVAGHEDER</p> <ul style="list-style-type: none"> + De kommunale plejefamilier og familieplejekonsulenterne har fået en fælles referenceramme at arbejde ud fra, hvilket også skaber et generelt højere fagligt niveau. ÷ Kurset er udelukkende defineret af projektmedarbejderne, hvilket betyder, at plejeforældrene ikke har kunnet påvirke indholdet i forhold til indhold og temaer.

(Se næste side)

Det mere intensive tilbud i Ringkøbing-Skjern Kommune (12 dage) har i praksis udmøntet sig ved, at mere end tre fjerdedele (78 procent) af plejefamilierne med særlige opgaver har angivet, at de indenfor de seneste 12 måneder har modtaget undervisning efter godkendelsen som plejefamilie med særlige opgaver og har haft mere end 10 undervisningsdage.

Ingen andre kommuner har så høj en andel plejefamilier, der har modtaget en tilsvarende mængde undervisning – næsthøjest ligger Ikast-Brandeborg Kommune, hvor 20 procent af plejefamilierne med særlige opgaver har modtaget

undervisning i mere end 10 dage. Til sammenligning har de almindelige plejefamilier i Ringkøbing-Skjern Kommune modtaget 3-4 dages undervisning i løbet af de seneste 12 måneder.

Plejefamilierne med særlige opgaver i Ringkøbing-Skjern Kommune har kvantitativt modtaget mere undervisning end plejefamilierne med særlige opgaver i andre kommuner og mere undervisning end de almindelige plejefamilier i kommunen. Spørgsmålet er dog, om den ekstra indsats nødvendigvis også slår igennem kvalitativt. Når det for eksempel kommer til spørgsmålet, om plejefamilierne oplever, at undervisningen er relevant for opgaven som plejefamilie med særlige opgaver, er der ikke noget, der indikerer, at dette skulle være tilfældet. Generelt synes alle plejefamilier med særlige opgaver i høj grad eller i nogen grad, at uddannelsesforløbet er relevant, men det samme er tilfældet på tværs af alle kommuner. For de almindelige plejefamilier i Ringkøbing-Skjern Kommunes vedkommende er der endda udelukkende blevet svaret i høj grad til dette spørgsmål, hvilket ikke er tilfældet for plejefamilier med særlige opgaver (75 procent).

Til gengæld kan den mere intensive undervisning af Ringkøbing-Skjern Kommunes plejefamilier med særlige opgaver være med til at forklare noget af forskellen på, om plejefamiliearbejdet opleves som attraktivt af henholdsvis plejefamilier med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier. Her svarer 56 procent af plejefamilierne med særlige opgaver, at det i høj grad opleves som attraktivt, mens ingen almindelige plejefamilier i kommunen gør det samme. Gennemsnittet for alle plejefamilier med særlige opgaver i kommunerne er til sammenligning 44 procent.

Det er for tidligt at sige noget meget sikkert om effekten af det længere uddannelsesforløb. De længere forløb har ikke umiddelbart sammenhæng med omfanget af uplanlagte skift – der er få uplanlagte skift i Ringkøbing-Skjern Kommune, men det er der også i de andre kommuner. Der er heller ikke umiddelbart sammenhæng mellem den længere uddannelse og familieplejekonsulenternes vurdering af, om plejefamilier med særlige opgaver i højere grad end andre plejefamilietyper kan varetage børn med mere komplekse behov. Her svarer vurderingen fra familieplejekonsulenterne i Ringkøbing-Skjern Kommune til vurderingen i de øvrige kommuner.

Figur 45. Uddrag af kursusbeskrivelse for Ringkøbing-Skjern Kommunes 12-dages kursusforløb til plejeforældre med særlige opgaver

<p>Formål:</p> <p>Det overordnede formål er, at anbringelsen lykkes, så barnet / den unge udvikler sig og bliver i stand til at leve sit liv på en tilfredsstillende måde.</p> <p>Dette kræver:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At plejeforældrene får indsigt i opgavens karakter og omfang. - At plejeforældrene får redskaber til at løse opgaven og skabe en positiv udvikling, også når det er rigtig svært. - At plejeforældrene udvikler sig personligt så de kan skabe kontakt, både når det går godt og når det er svært. <p>Referencer:</p> <p>Tilknytningsteorier set i lyset af den nye forskning om hjernens udvikling. Moderne psykodynamiske teorier om menneskets ubevidste. Forskellige former for relationsbehandling.</p> <p>Forløbet:</p> <p>3 moduler á 4 dage fra 8.30 – 15.00 den 18.2-21.2 2013, den 08.04-11.04 2013 og den 21.05-24.05 2013 Forløbet veksler mellem teoretisk undervisning, træning af metoder i praksis, supervision, selvrefleksion og mulighed for personligt arbejde. Sted: Hanning Kursuscenter, Rk. Møllevvej 1A, Hanning, 6900 Skjern</p> <p>Indhold:</p> <p>Modul 1</p> <p>Dag 1: Introduktion, præsentation, mål og forventninger Afhængighed, tilknytning, relationens betydning. Etablering og udvikling af "den sikre base".</p> <p>Dag 2: Tilknytningsteorier, grundlæggende psykologisk teori om børns udvikling og relationens betydning. Sammenhæng mellem udviklingspsykologi og hjernens udvikling samt følelsers betydning for vores trivsel. Refleksion i forhold til deltageres daglige arbejde.</p> <p>Dag 3: Rogers, teori og metode. Adskilthed og containment. Ubetinget accept, empati, ægthed. Spejling i forhold til børn. Træning i grupper samt opsamling.</p> <p>Dag 4: Behov i forhold til udvikling. Børnene siger ikke selv til. Arbejde med egne behov.</p>	<p>mer. re på et dybere</p> <p>om børnenes onstruktiv</p> <p>g, der foregår i</p> <p>t menneske, og</p> <p>dvikling</p> <p>hed for positiv</p> <p>vaghedeme. nenhæng med</p> <p>stakten mellem</p>
<p>børn og deres forældre understøttes positivt. Konfliktbehandling.</p> <p>Dag 4: Plejeforældre og samarbejdspartnere. Opsamling, evaluering og farvel.</p> <p>Litteratur:</p> <p>Susan Hart: Den følsomme hjerne. Tor Wennerberg: Vi er vores relationer.</p>	

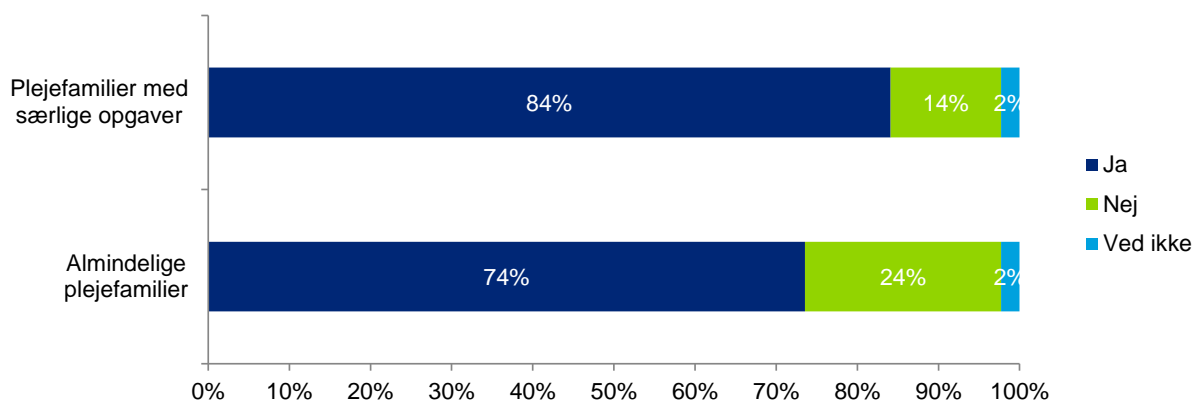
Projektkommunerne har også gennemført en række forskellige tematiske kursustilbud, der er blevet tilbudt enten til hele gruppen af plejefamilier med særlige opgaver eller til udvalgte familier afhængigt af indhold. Herunder har der blandt andet været uddannelsesstilbud i forhold til følgende temaer: mentalisering, livshistorier, borderline, børn med ADHD, tilknytningsteori og tilknytningsforstyrrelser, miljøterapi, forældresamarbejde, introduktion til doku-

mentationsmetode m.m. For eksempel udarbejder Odense Kommune et årligt kursusprogram for kommunens plejefamilier.

Plejefamilier med særlige opgaver har oftere end de almindelige plejefamilier gennemført eller er i gang med at gennemføre et uddannelsesforløb udover grundkurset. Det gælder således for 84 procent af plejefamilierne med særlige opgaver, jf. Figur 46, og for lidt færre (74 procent) af de almindelige plejefamilier.

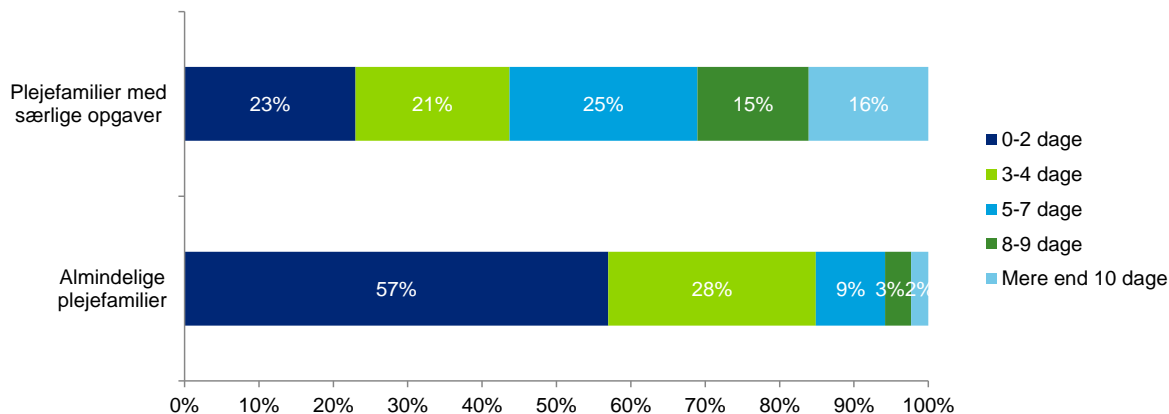
Figur 46. Har du/ I efter godkendelsen som plejefamilie gennemført, eller er du/ I i gang med at gennemføre et uddannelsesforløb (kurser, uddannelse eller lignende) udover grundkurset?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Når antallet af kursusdage (udover grundkurset) sammenlignes på tværs af plejefamilierne med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier, bliver projektets kompetenceudviklingsaktiviteter særlig tydelige. Mere end halvdelen (56 procent) af plejefamilierne med særlige opgaver har haft fem eller flere undervisningsdage det seneste år, hvilket kun gælder for 14 procent af de almindelige plejefamilier, jf. Figur 47.

Figur 47. Hvor mange undervisningsdage (kurser, efteruddannelse eller lignende, men ikke supervision) i forhold til det at være plejefamilie har du/i alt gennemført indenfor de seneste 12 måneder?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Spurgt ind til relevansen af uddannelsen/undervisningen for plejeopgaven svarer omkring tre fjerdedele af både plejefamilier med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier, at de i høj grad finder det relevant. De øvrige oplever, at forløbet i nogen grad er relevant for opgaven som plejefamilie med særlige opgaver.

Supervision og coaching

Supervision kan have både et fagligt og/eller et personligt fokus. Ved faglig supervision er fokus blandt andet på barnets særlige problematikker og støtte- og behandlingsbehov, hvilket i mange tilfælde også inddrager arbejdet med en behandlingsplan eller udviklingsplan. Personlig supervision tager blandt andet udgangspunkt i støtte og vejledning til, hvordan plejefamilien håndterer rollen og de personlige og familiære udfordringer, plejeopgaven kan give. I de fleste projektkommuner skelnes der ikke mellem disse forskellige supervisionsformer.

Den afsluttende opgørelse viser, at langt hovedparten (93 procent) af de 107 plejefamilier med særlige opgaver med anbragte børn har deltaget i et supervisionsforløb, jf. Tabel 14.

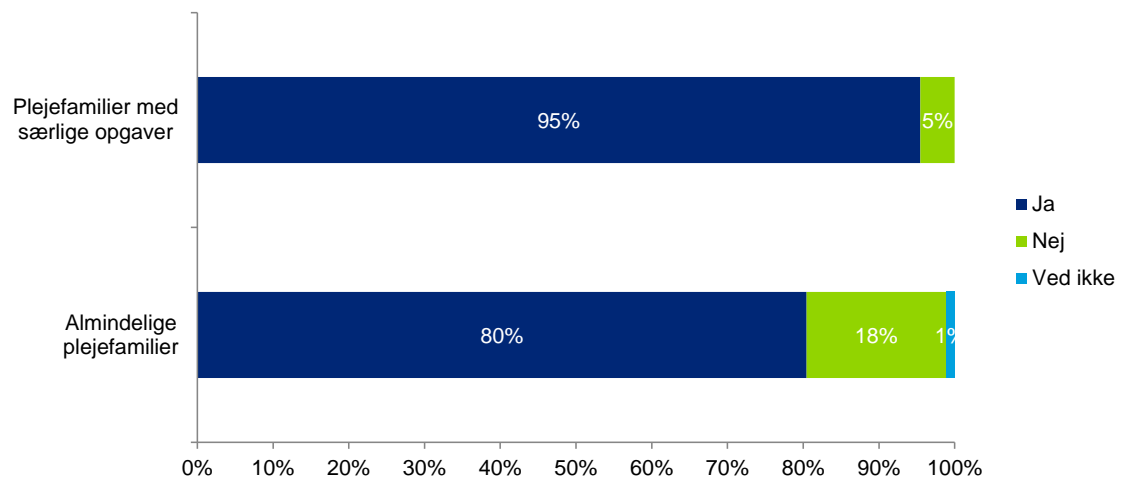
Tabel 14. Antal plejefamilier med særlige opgaver, der har anbragte børn og har deltaget i et supervisionsforløb

	Kommune									I alt
	Gladsaxe m.fl.	Hjørring	Ikast-Brande	Odense	Ringkøbing-Skjern	Ringsted	Roskilde	Svendborg	Aarhus	
Antal plejefamilier med særlige opgaver, der har anbragte børn og har gennemført et supervisionsforløb	16	13	7	17	10	16	7	13	7	99

Kilde: Kvartalsvis opgørelse, oktober 2013.

Plejefamilierne med særlige opgaver deltager i højere grad i supervision end de almindelige plejefamilier. Stort set alle plejefamilierne med særlige opgaver (95 procent) svarer således i spørgeskemaundersøgelsen, at de deltager i eller har deltaget i et supervisionsforløb, mens dette gælder for 80 procent af de almindelige plejefamilier, jf. Figur 48.

Figur 48. Har du/I deltaget i eller deltager du/I i et supervisionsforløb (internt/eksternt, individuel supervision, coaching og lignende)?

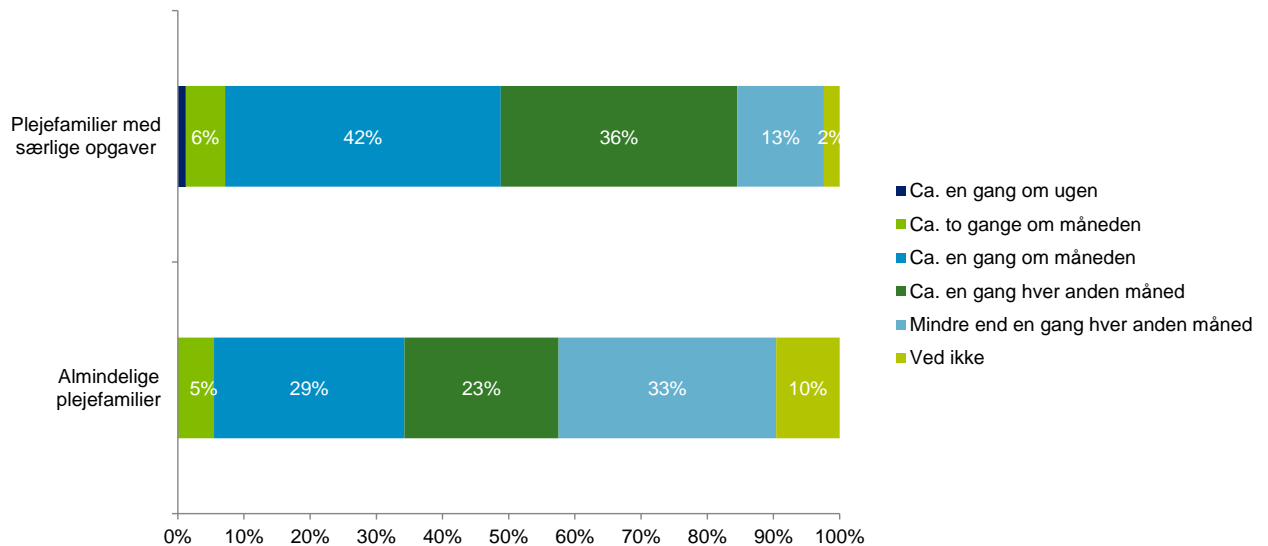

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Det fremgår således, at projektkommunerne prioriterer supervision i særlig grad for plejefamilier med særlige opgaver. Mange af projektkommunerne har i selvevalueringer fremhævet, at der som følge af projektet er sket en klar stigning i omfanget af tilbud om supervision og vejledning til plejefamilierne med særlige opgaver.

Plejefamilierne med særlige opgaver får også hyppigere supervision end de almindelige plejefamilier. Hvor godt halvdelen af plejefamilierne med særlige opgaver får supervision én gang om måneden eller oftere, gælder dette kun for lige omkring en tredjedel af de almindelige plejefamilier, jf. Figur 49.

Figur 49. Hvor ofte modtager du/l supervision?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Generelt er der stor tilfredshed med supervisionen blandt plejefamilierne. For både plejefamilier med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier gælder det, at omkring tre fjerdedele i høj grad finder supervisionsforløbet relevant for plejeopgaven, mens en fjerdedel i nogen grad finder det relevant. Flere projektkommuner har i selvevalueringen fremhævet, at der er sket et fagligt løft af supervisionen i forbindelse med projektet, og at dette løft samtidig har smittet af på det øvrige plejefamilieområde.

Der er i løbet af projektet udviklet forskellige redskaber, der har haft til formål at styrke supervisionen, blandt andet med en fast struktur. Ikast-Brande Kommune har for eksempel udviklet en fast dagsorden for supervisionsmødet, der blandt andet tager udgangspunkt i den pædagogiske plan, nogle enkle skalaspørgsmål inspireret af Scott-Miller og en feedbackmetode til at samle op på supervisionen efterfølgende. Skalaspørgsmål og feedbackmetode fremgår nedenfor. Tilbagemeldingerne fra projektkommunerne er, at en mere systematisk tilgang styrker supervisionen.

Figur 50. Ikast-Brande Kommunes supervisionsredskaber

Outcome Rating Scale ORS

Hvordan har du haft det siden sidste samtale?

Navn	
Sags nr	
Samtale nr	
Dato	

Du bedes vurdere, hvordan du har haft det siden sidste supervision på nedenstående fire områder. Du skal sætte dit mærke det sted på linjen, som bedst beskriver din personlige oplevelse.

Hvordan har du haft det med det at være plejefamilie?

Hvordan har du haft det med opgaven?
(relationen med plejebarnet)

Hvordan har du haft det med samarbejdet omkring plejebarnet?
(bio. forældre, søskende, off. netværk, andre)

Hvordan har du haft det alt i alt?
(opgaven og individuelt)

Session Rating Scale SRS

Vurdering af samtalen i dag.

Navn	
Sags nr	
Samtale nr	
Dato	

Du bedes vurdere dagens supervision, ved at sætte et mærke på hver af de fire linjer. Du skal placere din vurdering tættest på den beskrivelse, som passer bedst på din oplevelse.

Relation:

Jeg følte mig *ikke* hørt, forstået og respekteret. _____ Jeg følte mig hørt, forstået og respekteret.

Mål og emner:

Vi arbejdede *ikke* med eller talte *ikke* om det jeg gerne ville arbejde med om tale om _____ Vi arbejdede med og talte om det jeg gerne ville arbejde med og tale om

Tilgang eller metode:

Supervisorsens måde at arbejde på passer *ikke* til mig. _____ Supervisorsens måde at arbejde på passer til mig.

Generelt:

Der manglede noget i dagens session _____ Alt i alt var dagens session passende for mig.

Alle plejefamilier med særlige opgaver i Ikast-Brande Kommune modtager supervision – en enkelt familie superviseres cirka én gang om ugen, men typisk er frekvensen cirka én gang om måneden. 80 procent vurderer, at det i høj grad er relevant for opgaven som plejefamilie med særlige opgaver, mens de resterende 20 procent angiver, at det i nogen grad er relevant. Der er altså udbredt tilfredshed blandt plejefamilierne med de supervisionsforløb, de deltager i. En af årsagerne hertil kunne være ovennævnte redskab til vurdering af supervisionen. Familieplejekonsulenterne er dog ikke selv udele begejstrede for redskabet – kun en af fire adspurgte familieplejekonsulenter oplever, at redskabet i høj grad er et brugbart redskab til bedre supervision, mens to tilkendegiver, at det i nogen grad er et brugbart redskab til bedre supervision. Dette kan skyldes, at familieplejekonsulenterne stadig arbejder med at finde den bedste form i forhold til den praktiske anvendelse af redskabet.

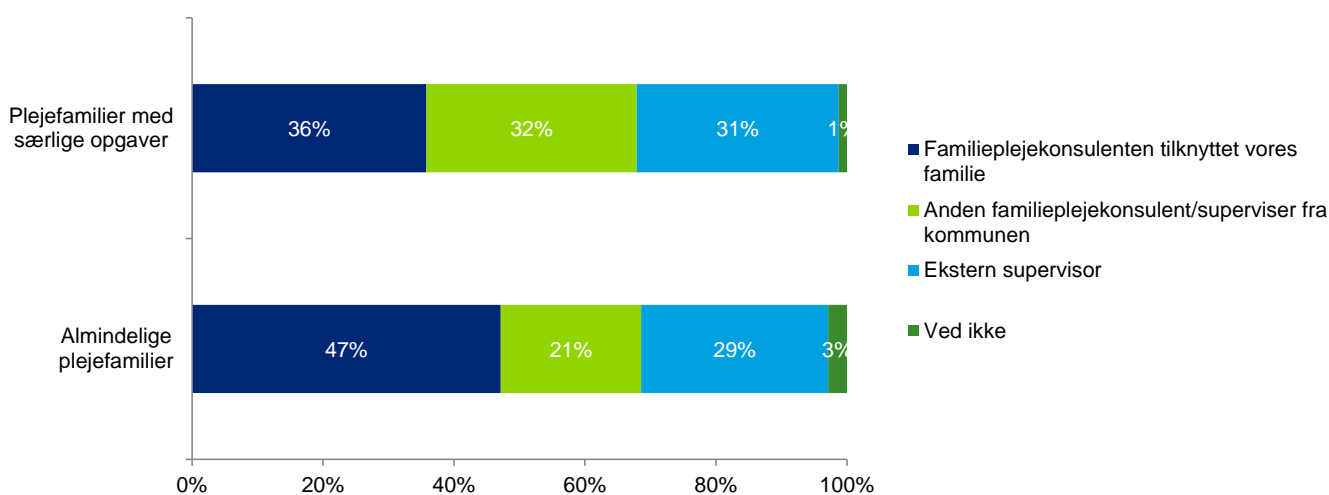
Intern versus ekstern supervisor

Det har betydning for udbyttet, hvem plejefamilien modtager supervision fra. I interviewene med plejefamilier med særlige opgaver fremhæver flere familier

udfordringerne ved, at det er deres egen familieplejekonsulent, der også står for supervisionen. For eksempel nævner en plejefamilie, at det kan være vanskeligt at tale om udfordringer i parforholdet med supervisoren, hvis den også er deres familieplejekonsulent.

Godt en tredjedel af plejefamilierne med særlige opgaver modtager supervision fra deres egen familieplejekonsulent, mens lige så mange modtager supervision fra en anden familieplejekonsulent i samme kommune eller fra en ekstern supervisor, jf. Figur 51. For de almindelige plejefamilier er det lidt flere (knap halvdelen), der modtager supervision fra deres egen familieplejekonsulent.

Figur 51. Hvem modtager du/l supervision fra?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Netværksgrupper¹⁵

Udover faglig og personlig supervision og løbende kompetenceudvikling peger erfaringerne fra projektet også på, at plejefamilierne med særlige opgaver kan have glæde af sparring og vejledning fra andre plejefamilier. Det kan gøres ved, at plejefamilierne tilknyttes et netværk af plejefamilier med særlige opgaver, eventuelt plejefamilier, der har børn i pleje med lignende problematikker eller adfærdsmønstre. I netværksgrupper kan den enkelte plejefamilie få både gode råd og kollegial sparring, men lige så vigtigt er det, at plejefamilierne får mulighed for at spejle deres egne erfaringer og frustrationer i de øvrige plejefamiliers. Som eksempel kan nævnes Roskilde Kommunes etab-

¹⁵ Projektkommunerne skelner ikke i praksis mellem netværkssupervision og netværksgrupper, hvorfor de beskrives samlet under betegnelsen netværksgrupper.

“Vi sidder i det samme ... nogle gange helt op til halsen. Netværksgruppen er et sted, hvor vi kan dele sorger og glæder ... Vi knokler jo godt nok for vores løn ... men her får vi også en faglig anerkendelse.”

Plejefamilie med særlige opgaver

“Vi har en [netværks]gruppe, vi har været i i en længere periode. Den faglighed, vi har haft i netværksgruppen, har været meget høj. Der opstår tillid, man tør vende vrangen ud på sig selv. Vi har haft en fælles supervisor, der står for det. Det, der har givet mest, er, at man kan komme med sine erfaringer.”

Plejefamilie med særlige opgaver

lering af et fagligt netværk for plejefamilier med særlige opgaver, jf. boksen nedenfor.

Tilbud om fagligt netværk i Roskilde Kommune

Alle plejefamilierne med særlige opgaver indgår i Roskilde Kommunes faglige netværk for erfarne plejefamilier, der blev startet op i begyndelsen af 2013 og samtidig er en del af kommunens uddannelsesprogram. Der er afholdt syv netværksmøder i 2013, og netværket ses som en samlet ramme for lærings- og erfaringsudveksling.

Netværksmøderne faciliteres af en ekstern netværksfacilitator og en erfaren familieplejekonsulent. Netværket tager afsæt i en række redskaber og værktøjer til netværksfacilitering og mødeinnovation i en faglig kontekst.

I netværket har plejefamilierne mulighed for at videndele og sparre med hinanden i et fortroligt rum. Det vurderes, at en stor positiv gevinst er, at de kan bruge hinanden og dele genkendelige udfordringer og positive oplevelser i rollen som plejefamilie til børn med særlige behov.

Det har vist sig vigtigt, at netværksgruppen har en vis størrelse (12 plejefamilier er tilknyttet netværket). Det betyder, at det på trods af fravær fra enkelte af deltagerne har været muligt at opretholde en god dynamik og aktivitet i netværket.

Den generelle oplevelse blandt projektkommunerne er, at netværksgrupper bidrager positivt med værdifuld erfaringsudveksling og videnformidling. De kommuner, der har arbejdet med facilitering af netværksgrupper, ser dem som et værdifuldt supplement til den individuelle supervision eller støtte. Også flere af de interviewede plejefamilier med særlige opgaver er meget positive omkring netværksgrupperne, særligt i de grupper, hvor der har været et ensartet fagligt niveau hos de tilknyttede plejefamilier. En måde til at sikre det faglige indhold i netværksgruppen, som flere af projektkommunerne har benyttet sig af, er at koble netværket til de øvrige kompetenceudviklingstiltag. For eksempel gennemgår netværksgrupperne for plejefamilier med særlige opgaver i Hjørring Kommune sammen et uddannelsesforløb. Fokus på det faglige indhold i netværksgrupperne – for eksempel i form af temaoplæg, workshops eller kursustilbud – fremhæves også af de interviewede plejefamilier som en styrke ved netværket.

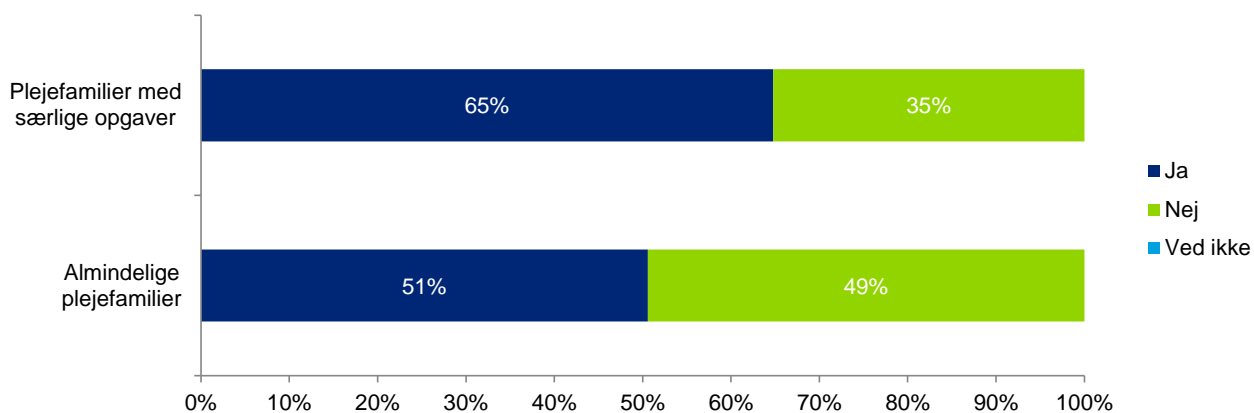
Der er forskellige måder at afholde netværksmøder på. I de projektkommuner, der har brugt netværksgrupper, er der som oftest en facilitator (en familieplejekonsulent). Grupperne mødes én gang hver eller hver anden måned, og der er ofte et bestemt tema for mødet, men samtidig er der mulighed for, at deltagerne hver især byder ind med deres problemer og udfordringer. I Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner er der udarbejdet et kommissorium for netværkssupervision, der har bidraget til at

sikre en systematisk tilgang til etablering og facilitering af netværket. Dette beskrives nedenfor.

	<p>VÆRKTØJ</p> <h2>Kommissorium for netværkssupervision</h2>
<p>KOMMUNE</p> <p>Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner</p> <p>TEMA</p> <p>Kompetenceudvikling</p> <p>Samarbejdsrelationer</p> 	<p>KORT BESKRIVELSE AF VÆRKTØJET</p> <p>De fem samarbejdskommuner i samarbejdsprojektet har udviklet et kommissorium til netværkssupervision. Kommissoriet giver en vejledning til form og indhold i forhold til at etablere og facilitere netværkssupervision for kommunale plejefamilier.</p> <p>Netværkssupervisionen skal overordnet bidrage til, at de anbragte børn er i langvarige og udviklende plejeforhold. Dette kan blandt andet gøres ved at sørge for, at der er et fagligt netværk for plejefamilien. Netværkssupervision giver mulighed for, at plejefamilierne kan reflektere over egen praksis og få en platform, hvor de kan finde ny energi i forhold til at forholde sig nysgerrigt til deres arbejde med plejebørn.</p> <p>Netværkssupervision kan anvendes af plejefamilier, der har en kontrakt med vilkår som kommunal plejefamilie. Begge parter i en kommunal plejefamilie skal som udgangspunkt deltage, da det er hensigten at styrke den samlede familie.</p>
	<p>VÆRKTØJETS ANVENDELSE</p> <p>Familieplejekonsulenterne i de fem forskellige kommuner har fungeret som facilitatorer for netværksgrupperne ét år ad gangen, hvorefter der er blevet tilknyttet nye facilitatorer. Som udgangspunkt er det forsøgt koordineret således, at de pågældende familier har været i en gruppe, hvor de ikke kendte supervisoren. I netværksgrupperne har der været fokus på at etablere en supervisionskultur sammen med familierne, så supervisionen har været et fælles ansvar.</p> <p>Alle supervisorer er mødtes løbende for at modtage supervision på supervisionen. I dette forum er der blevet arbejdet med udvikling af netværkssupervisionen og de anvendte metoder. Der har været netværkssupervision cirka én gang hver ottende uge i tre timer, og grupperne har indeholdt fem familier. Der er aktuelt tre netværkssupervisionshold.</p>
	<p>STYRKER/SVAGHEDER</p> <ul style="list-style-type: none"> + Netværkssupervision giver plejefamilierne sparring og feedback fra ligestillede, samtidig med at der sikres et fagligt grundlag for refleksion over egen praksis. Gennem supervisionen oplever plejefamilierne, at de er del af et fællesskab. ÷ Det har været en udfordring at arbejde med supervisionsgrupper, eftersom familierne har et meget svingende niveau i forhold til refleksion og erfaring med supervision. Denne udfordring underbygges yderligere af det løbende optag, da det tager tid at lære metode og tilgang at kende.

Det fremgår af spørgeskemaundersøgelsen blandt plejefamilierne med særlige opgaver, at godt to tredjedele af plejefamilierne har deltaget i netværksgrupper med andre plejefamilier med særlige opgaver, jf. Figur 52. For de almindelige plejefamilier er det godt halvdelen, der deltager i netværksgrupper.

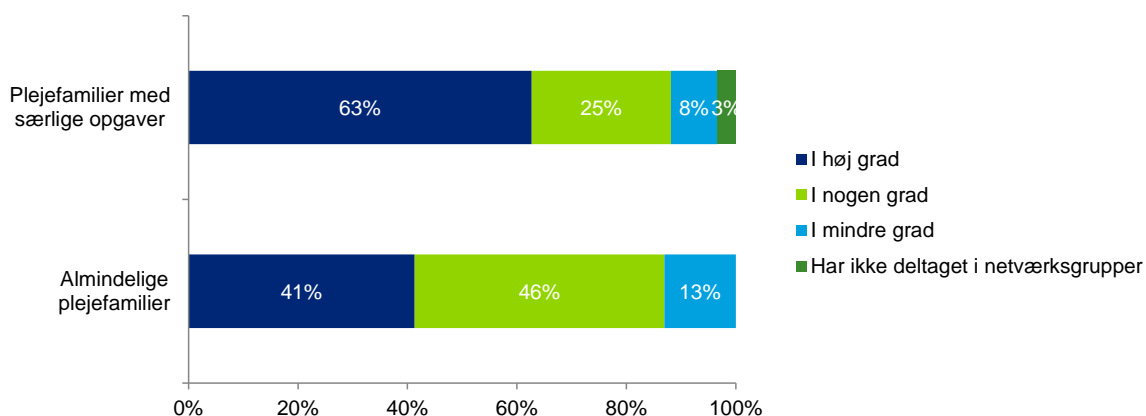
Figur 52. Andel plejefamilier, der deltager i netværksgrupper med andre plejefamilier

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Størstedelen af de plejefamilier med særlige opgaver, der har deltaget i netværksgrupper, oplever, at netværkene i høj grad (63 procent) eller i nogen grad (25 procent) er en brugbar støtte for opgaven som plejefamilie med særlige opgaver, jf. Figur 53. 8 procent finder ikke, at netværksgrupperne er en brugbar støtte. Undervejs i projektet er plejefamiliernes tilkendegivelse af netværksgruppernes relevans blevet stadig mere positiv, hvilket kan ses som indikator på, at projektkommunerne har udviklet bedre former at organisere og facilitere netværksgrupperne på.

Figur 53. I hvilken grad synes du/I, at netværksgrupperne er en brugbar støtte for opgaven som plejefamilie med særlige opgaver?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

De almindelige plejefamilier finder i lidt mindre grad netværksgrupperne brugbare. Her mener knap 60 procent, at de i nogen grad eller slet ikke er

brugbare. Dette kan tyde på, at projektkommunerne har fundet bedre løsninger i forhold til at etablere netværk.

Under projektkommunernes drøftelser på evalueringsdagen og i de opsamlende interview med plejefamilier med særlige opgaver er der således blevet lagt vægt på, at netværksgrupperne ikke bare skal være en kaffeklub, og at der kræves en professionel tilgang til forberedelse og facilitering af netværket. Som allerede nævnt opleves det som en stor styrke, når netværket kobles til kommunens uddannelsesstilbud. Oplevelsen blandt de familieplejekonsulenter, der har været tilknyttet netværksgrupper, er også, at netværksgruppernes drøftelser er med til at gøre plejefamilierne bevidste om den store implicite viden, de har i forhold til plejeopgaven.

“Plejefamilierne har brug for positiv opmærksomhed og omtale. De vokser af det.”

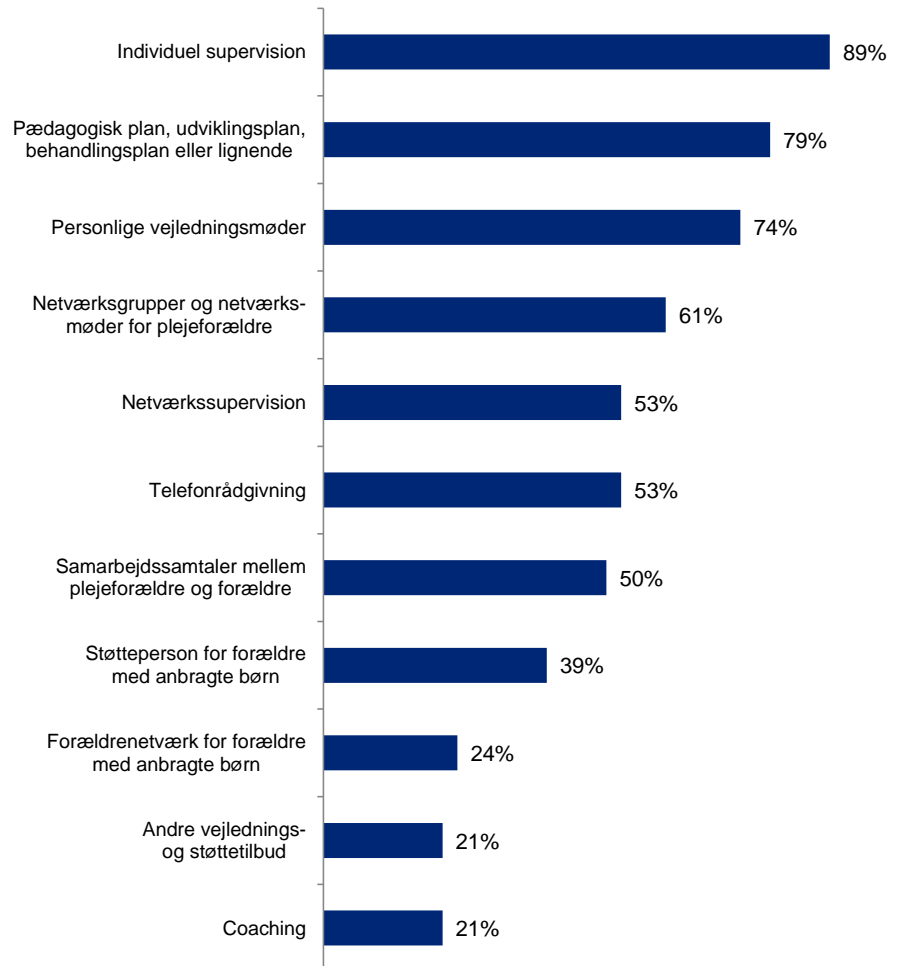
Noter fra evalueringsseminaret

Plejefamilierne med særlige opgaver er i spørgeskemaundersøgelsen blevet spurgt om, hvad de ser som netværksgruppernes vigtigste formål. Her fremhæver mange muligheden for at vende udfordringer og sparre med kolleger.

Erfaringerne fra projektet peger på en række tværgående udfordringer forbundet med etablering og afholdelse af netværksgrupper for plejefamilier med særlige opgaver. Projektkommunerne vurderer, at netværksgrupperne fungerer bedst, når deltagerne har et forholdsvis ensartet fagligt niveau, ligesom det er vigtigt, at der skabes et fortroligt rum mellem familierne. Denne vurdering bekræftes af flere af de interviewede plejefamilier med særlige opgaver. For eksempel nævner en plejeforælder i interviewet, at hun som erfaren plejeforælder med en relevant faglig baggrund ikke synes, der er meget at hente fra mange af de mere grønne plejefamilier i netværket.

De familieplejekonsulenter, der har været tilknyttet projekter, er i spørgeskemaundersøgelsen også blevet spurgt om, hvilke vejlednings- og støttetilbud de finder særlig virkningsfulde i forhold til at støtte op om en anbringelse i en plejefamilie med særlige opgaver. Langt størstedelen (89 procent) har svaret individuel supervision, jf. Figur 54. Også pædagogiske planer, udviklingsplaner og personlige vejledningsmøder vurderes at være særlig virkningsfulde. Besvarelserne skal ses i lyset af anvendelsen af de forskellige redskaber. Således er det kun enkelte projektkommuner, der har benyttet sig af forældre-netværk eller coaching i arbejdet med plejefamilier med særlige opgaver.

Figur 54. Hvilke typer vejlednings- og støttetilbud finder du særlig virkningsfulde til at støtte op om en anbringelse i en plejefamilie med særlige opgaver?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt familieplejekonsulenter, oktober 2013.

6.3. Konklusioner og anbefalinger – kompetencer

Evalueringen har blandt andet afdækket, i hvilket omfang projektet har bidraget til at opbygge de nødvendige kompetencer blandt medarbejdere og plejefamilier med særlige opgaver i de udvalgte kommuner.

Det er her karakteristisk, at det målrettede udviklingsarbejde med udbredelsen af plejefamilier med særlige opgaver smitter af på plejefamilieområdet som helhed og styrker samarbejdet og fagligheden blandt medarbejderne. Projekternes tiltag i forhold til kompetenceudvikling, styrkelse af supervision m.m. opleves således som havende en positiv effekt på resten af plejefami-

lieområdet, og aktiviteterne fastholdes i vidt omfang også efter projekternes afslutning.

Uddannelsesforløb

Samlet set har fire ud af fem familieplejekonsulenter i forløbet gennemført et uddannelsesforløb med fokus på plejefamilier med særlige opgaver, og langt de fleste tilkendegiver, at de derigennem har opnået gode forudsætninger for at kunne yde plejefamilierne den nødvendige støtte.

Tilsvarende mønster findes blandt plejefamilierne med særlige opgaver, der ligeledes i stort omfang har deltaget i kurser målrettet plejeopgaven – hvoraf nogle kurser har været på op til 12 dage – og generelt finder kurserne anvendelige i forhold til opgaven som plejefamilie. Kurserne har haft fokus på mentalisering, livshistorier, borderline, børn med ADHD, tilknytningsteori og tilknytningsforstyrrelser, miljøterapi, forældresamarbejde m.m.

Omfanget af kurserne har varieret betragteligt på tværs af kommunerne. Selvom antallet af undervisningsdage naturligvis har betydning for, hvor meget viden plejefamilierne kan tilegne sig, viser evalueringen dog, at de længere undervisningsforløb ikke umiddelbart har sammenhæng med omfanget af uplanlagte skift eller familieplejekonsulenternes vurdering af plejefamiliernes kompetencer. Omvendt oplever plejefamilierne med særlige opgaver i Ringkøbing-Skjern Kommune – der har modtaget mest undervisning – i højere grad plejefamiliearbejdet som attraktivt, end det er tilfældet i de øvrige kommuner.

Supervision og coaching

Hovedparten af plejefamilierne med særlige opgaver har deltaget i supervision og modtager generelt mere supervision end de almindelige plejefamilier. Supervisionen gennemføres enten af familiens egen familieplejekonsulent, en anden familieplejekonsulent eller en ekstern supervisor. Der er ingen entydig tendens i dette, men nogle plejefamilier påpeger, at det er vigtigt, at supervisor er en neutral part og derfor ikke er den familieplejekonsulent, der for eksempel også fører tilsyn. Generelt er der dog stor tilfredshed med supervisionen.

Lidt over halvdelen af plejefamilierne med særlige opgaver har deltaget i netværk med andre familier, og langt hovedparten af disse mener, at deltagelse i netværk er relevant for deres opgave som plejefamilie med særlige opgaver. Der er på tværs af projekterne arbejdet med at skabe de bedste rammer for netværksgrupperne og herunder sikring af, at deltagerne har noget til fælles, facilitering af møderne og mødernes indhold.

Hovedparten af plejefamilierne tilkendegiver, at de får den nødvendige støtte fra kommunen – særligt fra familieplejekonsulenterne – til at kunne løfte plejeopgaven. Der er dog en mindre andel af plejefamilierne med særlige opgaver, der oplever, at de kun i mindre grad eller slet ikke får den nødvendige støtte fra kommunen til at yde den nødvendige indsats overfor plejebarnet fra henholdsvis sagsbehandlerne (27 procent) eller familieplejekonsulenterne (15 procent).

Samlet set viser evalueringen, at der opnås gode resultater ved et styrket fokus på kompetencer hos både medarbejderne og de plejefamilier, der skal kunne varetage børn og unge med særlig komplekse behov. Samtidig viser erfaringerne fra projekterne, at tilrettelæggelsen og oplevelsen af relevans og udbytte er vigtigt, hvis plejeforældrene skal afse tid til uddannelse og netværk, men også at de gerne vil prioritere kompetenceudvikling.

Fremadrettet anbefales det at bygge videre på de koncepter til kompetenceudvikling, der er udviklet i projektet, med særskilt fokus på henholdsvis uddannelse, supervision og netværk, idet disse tre elementer på hver deres måde kan bidrage til at styrke plejefamilier med særlige opgaver.

Omkring uddannelse er det vigtigt, at forløbene tilrettelægges således, at de kan passes ind i plejeforældrenes hverdag i forhold til både omfang og form – især hvis det forventes, at begge plejeforældre deltager. Herudover er deltagelsen helt afhængig af, at plejeforældrene oplever, at indholdet er relevant, og det kan derfor overvejes i et vist omfang at tilpasse uddannelsesforløbene til de konkrete oplevede behov hos plejefamilierne.

Endvidere anbefales det, at familieplejekonsulenterne deltager i forløbene – enten som undervisere/facilitatorer eller som deltagere – dette både for at skabe et fælles fundament og for at familieplejekonsulenterne kan bruge anledningen til at få mere viden om plejeforældrenes særlige kompetencer og erfaringer med henblik på at kunne bruge denne viden i matchningen.

Tidligere kortlægninger har vist, at det kan være vanskeligt at etablere netværksgrupper, fordi plejeforældrene har travlt og har svært ved at prioritere deltagelsen. Udviklingsprojektet har dog vist, at det er muligt at etablere netværk både med plejefamilier og med forældre, hvis indholdet og formen målrettes deltagernes behov. Det vil sige, hvis der sættes struktur på møderne, og eventuelt er en facilitator, der understøtter processen. Deltagerne vurderer, at netværksmøderne giver et stort udbytte, og det anbefales derfor, at der etableres netværk målrettet de konkrete behov hos plejeforældre og forældre.

Både plejefamilierne og familieplejekonsulenterne fremhæver supervision som meget vigtigt for at kunne varetage opgaven som plejefamilie med særlige opgaver. Det anbefales, at supervisionen sættes i system, så der følges mere systematisk op på, om plejefamilierne oplever supervisionen nyttig, og så rammer og fokus er tydeligt. Organiseringen af supervisionen kan med fordel tage hensyn til, at den familieplejekonsulent, der fører tilsyn og afklarer praktiske forhold med familien, ikke også skal gennemføre supervision. Her kan der for eksempel samarbejdes på tværs af kommunerne. Det er her vigtigt at være opmærksom på, at socialtilsynet skal føre tilsyn med de generelt godkendte plejefamilier.

7. Samarbejdet mellem aktørerne i en plejefamilieanbringelse

Det anbragte barn, den biologiske familie, plejefamilien og kommunen er de centrale aktører i en anbringelse. Et godt samarbejde mellem de forskellige aktører er vigtigt for at sikre det bedst mulige anbringelsesforløb for det anbragte barn i en specialiseret plejefamilie.

Flertallet af projektkommunerne har arbejdet med at styrke samarbejdsrelationerne på plejefamilieområdet i forhold til at sikre både et velfungerende samarbejde med barnets forældre og et godt samarbejde mellem plejefamilien og kommunen.

”Det tværfaglige samarbejde tager udgangspunkt i barnets behov og ikke i organisatoriske skel.”

Svendborg Kommunes noter fra evalueringseminaret

Plejefamilierne med særlige opgaver har på grund af plejeopgavens kompleksitet særligt behov for støtte og et velfungerende samarbejde i forhold til kommunen. Der kan dog være stor forskel på, hvilken støtte de enkelte plejefamilier har brug for. Det afhænger blandt andet af plejeforældrenes faglige baggrund og erfaring, af det anbragte barns problematikker og af den aktuelle situation i familien.

Projektkommunerne har igennem projektperioden gennemført en række tiltag til at styrke samarbejdet omkring anbringelserne i plejefamilierne med særlige opgaver. Udover uddannelse, supervision og netværk, der blev beskrevet i det forrige kapitel, er der sat fokus på at styrke støtten og vejledningen af plejefamilien blandt andet gennem brug af udviklingsplaner, pædagogiske planer m.m. Herudover har flere projektkommuner haft særligt fokus på initiativer til at løfte samarbejdet med og støtten til barnets familie (primært forældre). Projektkommunerne har opstillet konkrete mål for at styrke samarbejdsrelationerne. Eksempler på typiske målsætninger fremgår af Figur 55.

Figur 55. Typiske mål på tværs af projektkommunerne

Tema	Mål
 Samarbejdsrelationer	<ul style="list-style-type: none"> • Bedre samarbejde med barnets forældre. • Udvikling af samarbejdsmodel. • Anvendelse af udviklingsplaner og behandlingsplaner i anbringelserne i plejefamilier med særlige opgaver.

“Anbringelse af behandlingskrævende børn i plejefamilier fordrer et effektivt system, der støtter op, træder til, tager over og finder hurtige løsninger på givne udfordringer.”

Familieplejekonsulent

7.1. Redskaber og metoder til at understøtte samarbejdet

Projektkommunerne har igennem projektet bragt forskellige tilgange og redskaber i spil til at styrke samarbejdet omkring anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver. De har blandt andet arbejdet med forskellige former for udviklingsplaner, der understøtter plejefamilien i at levere den rette indsats i dagligdagen med barnet samt dokumentationen af denne. Projektkommunerne har også haft særligt fokus på at udvikle og implementere metoder til at facilitere et godt samarbejde mellem barnets familie og plejefamilien og til at støtte barnets familie. Figur 56 viser en oversigt over de vigtigste tilgange og redskaber, som projektkommunerne har benyttet til at styrke samarbejdet omkring en anbringelse i plejefamilie med særlige opgaver.

Figur 56. Oversigt over redskaber til at understøtte samarbejdet i en anbringelse

Redskaber	Initiativer
Kommunens samarbejde med plejefamilien	<ul style="list-style-type: none"> • Udviklingsplan eller pædagogisk plan, hvor handleplanen omsættes til dagligdagen med barnet. • Behandlingsplan, der omfatter samtlige behandlingsinitiativer (også udenfor plejefamilien) for barnet. • Udvidet vejlednings- og støtteberedskab (mulighed for kontakt til rådgiver 24/7). • Oplæring i og anvendelse af dokumentations- og kommunikationssystem (SOFUS).
Plejefamiliens samarbejde med barnets familie	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbejdssamtaleforløb, der inddrager plejeforældre og barnets forældre, og samarbejdsaftaler som en del heraf. • Forældrenetværk.

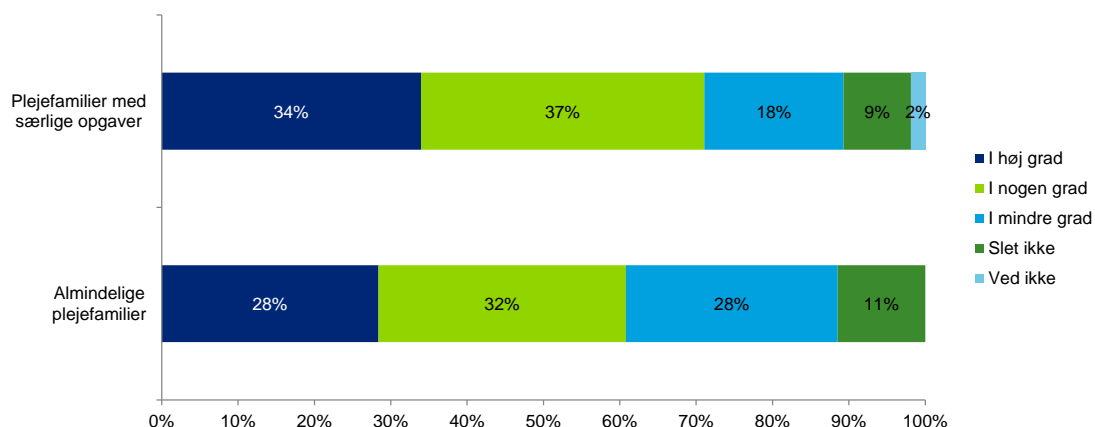
7.2. Kommunens samarbejde med plejefamilien

I selvevalueringerne og på det fælles evalueringseminar har projektkommunerne reflekteret over samarbejdet mellem plejefamilien og kommunen i forhold til en anbringelse.

Erfaringerne fra flere af projektkommunerne er, at plejefamilier med særlige opgaver skal have mulighed for hurtigt at kunne få råd og vejledning og svar på de problemstillinger, der viser sig. I flere af projektkommunerne kan plejefamilierne med særlige opgaver derfor få fat i en familieplejekonsulent døgnet rundt. Både familieplejekonsulenterne og plejefamilier peger på, at det især er visheden om dette beredskab, der er vigtigt. En del af det udvidede beredskab har også været tilbud om hyppigere besøg i plejefamilien. For eksempel har de fem kommuner i samarbejdsprojektet som udgangspunkt tilbudt besøg af en familieplejekonsulent hver 4.-6. uge.

Plejefamiliernes primære kontakt med den anbringende kommune er enten rådgiveren eller familieplejekonsulenten. Godt en tredjedel af plejefamilierne med særlige opgaver giver udtryk for, at de i høj grad får den nødvendige støtte af sagsbehandlerne til at levere indsatsen overfor plejebarnet, jf. Figur 57. Lidt mere end en tredjedel har svaret i nogen grad til dette spørgsmål, mens godt en fjerdedel mener, at de i mindre grad eller slet ikke har fået den nødvendige støtte af sagsbehandlerne. Der er ingen nævneværdige forskelle i forhold til de almindelige plejefamilier.

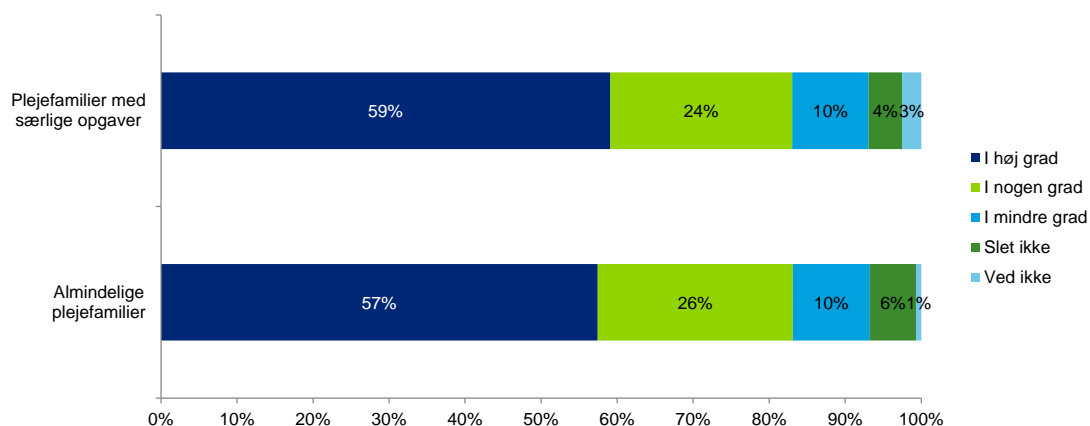
Figur 57. I hvilken grad oplever du/I, at du/I har fået den nødvendige støtte af sagsbehandlerne til at levere indsatsen overfor plejebarnet?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Knap 60 procent af både plejefamilierne med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier oplever, at de i høj grad får den nødvendige støtte af familieplejekonsulenterne til at levere indsatsen overfor plejebarnet, jf. Figur 58. 14 procent mener, at de i mindre grad eller slet ikke har fået den nødvendige støtte af familieplejekonsulenten.

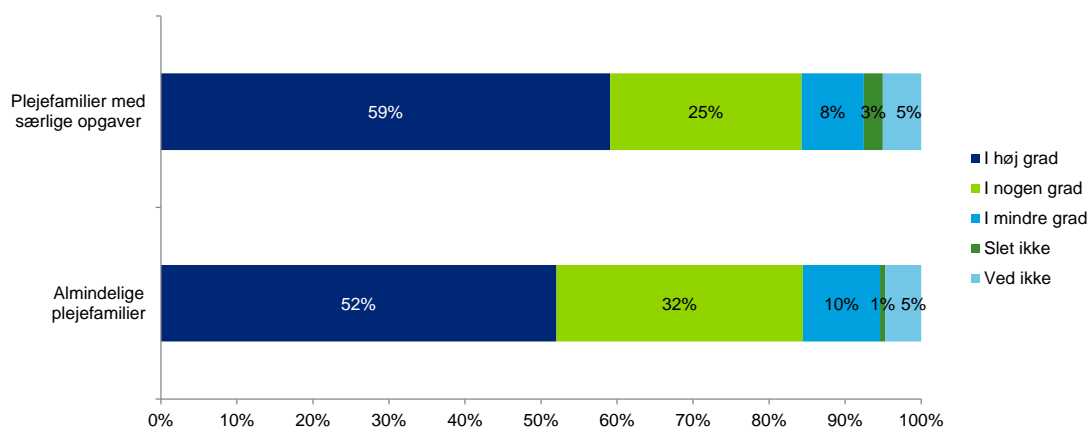
Figur 58. I hvilken grad oplever du/I, at du/I har fået den nødvendige støtte af familieplejekonsulenterne til at levere indsatsen overfor plejebarnet?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejek familier, oktober 2013.

Generelt vurderer hovedparten (84 procent) af plejek familierne med særlige opgaver, at samarbejdet med kommunen i høj grad eller i nogen grad er til gavn for anbringelsen, jf. Figur 59. I 11 procent af anbringelsessagerne mener plejek familierne med særlige opgaver, at samarbejdet med kommunen i mindre grad eller slet ikke gavner anbringelsen. Der er ingen nævneværdig forskel mellem plejek familier med særlige opgaver og de almindelige plejek familier i forhold til vurderingen af det generelle samarbejde med kommunen.

Figur 59. Andel plejek familier med særlige opgaver, der oplever, at samarbejdet med kommunen omkring plejebarnet er til gavn for anbringelsen

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejek familier, oktober 2013.

I selvevalueringerne fremhæver mange af projektkommunerne vigtigheden af, at de specialiserede plejek familier ses som ligeværdige samarbejdspartnere, også selvom der er en kontraktmæssig relation mellem plejek familien og

“Vi skal huske, at kommunale plejefamilier også er familier. De har også et familieliv, der skal leves. De har en dagligdag, hvor de har behov for at opretholde et minimum af kontakt til familie og venner.”

Familieplejekonsulent

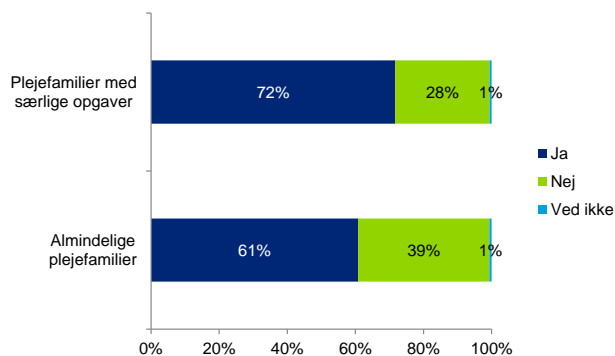
kommunen. De interviewede plejefamilier med særlige opgaver gør også meget ud af dette aspekt. Mange fortæller om vigtigheden af at blive hørt, og at deres arbejde som plejefamilie med særlige opgaver opleves som et løft i forhold til denne anerkendelse.

Handleplan

Barnets handleplan er et vigtigt redskab i samarbejdet mellem plejefamilien med særlige opgaver og kommunen, idet handleplanen (jf. servicelovens § 140) skal beskrive indsatsen og målet med anbringelsen for barnet.

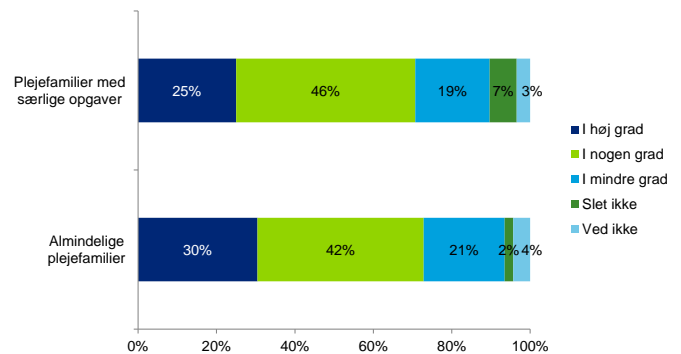
Knap tre fjerdedele af plejefamilierne med særlige opgaver har fået udleveret handleplanen eller dele heraf, jf. Figur 60, mens det for de almindelige plejefamilier gælder for godt 60 procent af anbringelserne, at plejefamilien har fået udleveret handleplanen.

Figur 60. Andel plejefamilier, der har fået udleveret barnets handleplan eller dele heraf

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Figur 61. Andel plejefamilier, der oplever, at handleplanen støtter dem i at levere indsatsen

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

“Der manglede afklaring fra kommunen om barnets problematikker. Først da de tunge psykologer kom på, blev det ordentligt afklaret.”

Plejefamilie med særlige opgaver

I hovedparten (71 procent) af anbringelserne, hvor plejefamilierne med særlige opgaver har fået udleveret handleplanen eller dele heraf, angiver de, at handleplanen i nogen grad eller i høj grad støtter dem i at levere indsatsen overfor barnet, jf. Figur 61. I godt en fjerdedel af anbringelsessagerne mener plejefamilierne med særlige opgaver, at handleplanen kun i mindre grad eller slet ikke støtter dem i at levere indsatsen.

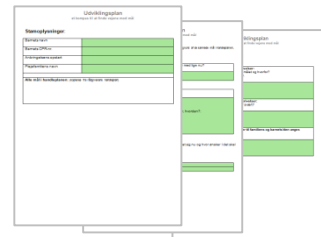
Behandlings- eller udviklingsplan

Ligesom handleplanen kan en behandlingsplan, en udviklingsplan eller en pædagogisk plan være et værktøj til at styrke samarbejdet mellem plejefamilien og kommunen og herigennem sikre en specialiseret indsats overfor barnet. Behandlings- eller udviklingsplanen er typisk en uddybning af handleplanen og beskriver mere konkret, hvilken støtte plejefamilien med særlige op-

gaver i det daglige skal give barnet for at sikre barnets udvikling. Behandlings- eller udviklingsplanen udarbejdes i samarbejde med plejefamilien. En udviklingsplan eller en behandlingsplan kan også fungere som en slags log-bog, hvor plejefamilien dokumenterer sit arbejde i forhold til barnet og dets adfærd m.m. Alle projektkommunerne har arbejdet med forskellige former for udviklingsplaner, behandlingsplaner eller pædagogiske planer. I boksen nedenfor præsenteres kort Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuners udviklingsplan.

De fem samarbejdskommuners udviklingsplan

I samarbejdsprojektet i Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner bruges en udviklingsplan til at sikre en målrettet og professionel pleje og behandling af børn i plejefamilier.

Tanken bag udviklingsplanen er, at plejeforældrene skal beskrive de udviklingsområder, hvor de ønsker særligt fokus på deres arbejde med plejebarnet. På den måde kan de i samspil med familieplejekonsulenten stræbe efter fremgang og sikre opfølgning på hvert eneste udviklingsmål.

De fem kommuner beskriver i selvevalueringen, at udviklingsplanen er et godt værktøj til at skabe fokus på og dokumentation af fremskridt og de tiltag, der lykkes, og fokus på plejefamiliernes arbejde med børnenes målsætninger.

Det er dog en udfordring, at mange plejefamilier har svært ved at arbejde med redskabet, idet det forudsætter (skriftlige) beskrivelser af meget komplekse problemstillinger. Derfor kræver arbejdet med udviklingsplanen meget vejledning fra familieplejekonsulenternes side.

Et andet eksempel er i Ikast-Brande Kommune, hvor der i et tæt samarbejde mellem plejefamilien og familieplejekonsulenten udarbejdes og løbende følges op på en pædagogisk plan. Den pædagogiske plan giver plejefamilien meget konkrete handlingsanvisninger i forhold til plejebarnet, jf. boksen nedenfor.

Fiktivt eksempel på pædagogisk plan fra Ikast-Brande Kommune

I Ikast-Brande Kommune er der gode erfaringer med at bruge en pædagogisk plan som et centralt redskab til at understøtte plejefamiliens daglige arbejde med det behandlingskrævende barn. Den pædagogiske plan udarbejdes i fællesskab med plejefamilien på regelmæssige individuelle supervisionsmøder. Det primære formål med den pædagogiske plan er at omsætte mål fra handleplanen til konkrete handlingsanvisninger for plejefamiliens dagligdag.

Det er vigtigt, at familien ikke efterlades alene med handleplanen. Nedenfor ses som eksempel et udsnit fra den pædagogiske plans målformulering.

Pædagogisk Plan, henviser til handleplan af Dato: _____

Dato:	Barnets navn:	Plejefamilie:	Familieplejekonsulent:
1. Udvikling og adfærd Arbejds punkt +opstarts dato	Hvordan arbejder plejefamilie pædagogisk med udviklingspunktet i hjemmet		
18.05.12 At der skabes forudsigelighed for Sofie.	Plejemor skal sætte ord på det der sker Fx "jeg går hen til køkkenbordet og henter et æble, bagefter kommer jeg hen til dig igen".		
18.05.12 Sofie har mange dage, hvor hun er urolig og har brug for at være tæt på plejemor og blive båret rundt hele tiden.	Plejemor har købt en bæresele og hun skal sætte Sofie i den de dage, hvor Sofie er urolig, således at Sofie kan putte sig ind til plejemor og finde ro.		
20.06.2012	Det fungerer godt med bæreselen og det giver Sofie ro		
13.09.12 afsluttet, plejemor bruger nu bæreselen, som et redskab til de dage, hvor Sofie har ekstra brug for ro			

I 80 af projektkommunernes 139 aktuelle anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver er der udarbejdet en behandlingsplan, jf. Tabel 15, hvilket svarer til knap 60 procent. Til sammenligning viser spørgeskemaundersøgelsen blandt de almindelige plejefamilier, at der i 20 procent af anbringelserne er udarbejdet en behandlings- eller en udviklingsplan.

Tabel 15. Antal aktuelle anbringelser per oktober 2013, hvor der er udarbejdet en behandlingsplan

	Kommune									
	Gladsaxe m.fl.	Hjørring	Ikast-Brande	Odense	Ringkøbing-Skjern	Ringsted	Roskilde	Svendborg	Aarhus	I alt
Antal anbringelser, hvor der er udarbejdet en behandlingsplan	17	17	10	0	0	11	12	13	0	80

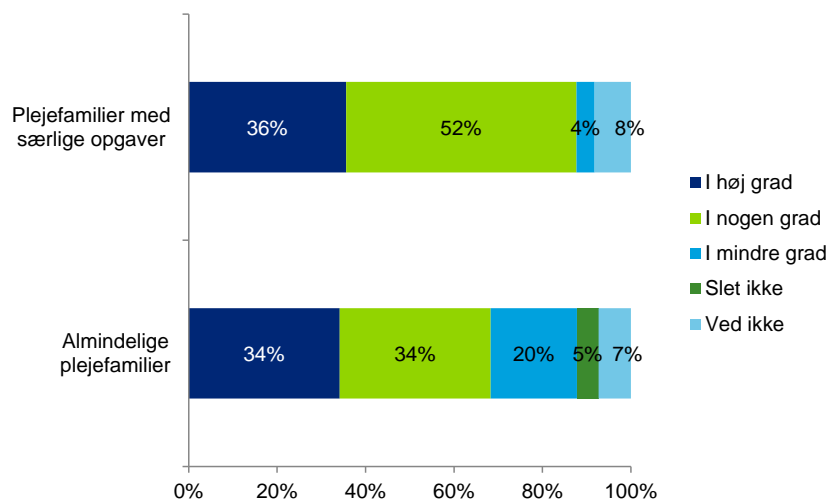
Kilde: Kvartalsvis opgørelse, oktober 2013.

I de fleste af disse anbringelser er behandlingsplanen blevet udleveret til plejefamilierne med særlige opgaver og indgår som et konkret samarbejdsværktøj mellem kommune og plejefamilie med særlige opgaver.

I godt en tredjedel (36 procent) af anbringelserne, hvor der er udarbejdet en behandlings- eller en udviklingsplan, angiver plejefamilierne med særlige opgaver, at planen i høj grad støtter dem i at levere indsatsen overfor plejebarnet, jf. Figur 62. Godt halvdelen har svaret, at dette i nogen grad er tilfæl-

det. Plejefamilierne med særlige opgaver er her lidt mere positive end de almindelige plejefamilier.

Figur 62. Andel anbringelser, hvor plejefamilierne oplever, at behandlings- eller udviklingsplanen støtter dem i at levere indsatsen overfor plejebarnet

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

I selvevalueringerne peger projektkommunerne på, at en pædagogisk plan eller en udviklingsplan indgår som et vigtigt redskab til at sikre et godt samarbejde omkring anbringelsen. Med planen bliver anbringelsens mål konkrete, og der kan i tæt sparring med plejefamilien udarbejdes særskilte mål og tilhørende aktiviteter, der hjælper plejefamilien i arbejdet med plejebarnet.

Dokumentation og kommunikation

Når en plejefamilie med særlige opgaver har et plejebarn med særlig komplekse støtte- og plejebenhov, opstår der øget behov for dokumentation af arbejdet med barnet og kommunikation med kommunen herom. På tværs af projektkommunerne er oplevelsen, at behovet for skriftlig dokumentation, opfølgning på mål og beskrivelse af pædagogisk praksis m.m. er større i anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver end i de almindelige plejefamilier. Det kan være en udfordring for plejefamilierne med særlige opgaver, der i mange tilfælde ikke er stærke i at formulere sig skriftligt og arbejde systematisk med pædagogiske mål, dokumentation m.m.

En del af denne dokumentation og kommunikation foregår gennem ovenfor præsenterede udviklingsplaner, behandlingsplaner m.m. Aarhus Kommune har derudover anvendt et it-understøttet dagbogssystem (SOFUS) til at understøtte plejefamiliernes dokumentationsarbejde og lette kommunikationen med kommunen omkring barnet, jf. boksen nedenfor.

Kommunikationssystemet SOFUS i Aarhus Kommune

I projektet i Aarhus Kommune har man arbejdet med kommunikationssystemet SOFUS for at opkvalificere plejefamiliernes skriftlige dokumentation.

Kommunen beskriver, at redskabet er yderst brugbart i forhold til at skabe et sikkert digitalt rum til mailkorrespondance, handleplaner og andre fortrolige dokumenter, så familieplejekonsulenterne nemmere kan holde sig opdaterede og få overblik over dagbogsnotater, dokumenter, samværsbesøg, dokumentation, målsætninger mv.

Kommunen oplever dog, at det er svært at skabe ejerskabsfølelse og opbakning omkring redskabet, da de fleste plejeforældre hellere vil dokumentere, som de plejer, fremfor at benytte sig af en ny skabelon.

Aarhus Kommunes erfaringer med anvendelsen af det elektroniske dagbogssystem har været delte. På den ene side er erfaringen, at den elektroniske dagbog giver en god løsning på udfordringen med at udveksle fortrolige oplysninger på en nem og sikker måde. På den anden side har det krævet forholdsvis mange ressourcer at lære plejefamilierne op i systemet, og erfaringen er, at de kun i begrænset omfang tager det til sig og bruger systemet kontinuerligt til dokumentation.

Vederlag

Selvom det ikke har været en eksplicit målsætning og et tema i projektet, har flere projektkommuner haft fokus på de rammer og vilkår, som plejefamilierne med særlige opgaver arbejder under. Forventningsafstemning, tydelige kontrakter og vilkår og stabilitet i forhold til anbringelsens økonomiske vilkår fremhæves af flere projektkommuner som et meget centralt element i at sikre et godt samarbejde med plejefamilien. Det handler primært om plejefamiliernes løn (vederlag), ansættelsesforhold (og herunder hvilke bevillinger der gives til barnet/familien i forbindelse med eksempelvis ferie og forbrugsgoder) og hvilke eventuelle støtteordninger der følger med en anbringelse.

Plejefamilier får ikke udbetalt løn, men vederlag. Vederlagets størrelse afhænger af plejebarnets udfordringer og særlige behov. Vederlagene er skattepligtige.

Figur 63 viser en oversigt over KL's vejledende takster for vederlag til plejefamilier alt efter plejebarnets støttebehov. Vederlag fastsættes individuelt i kommunerne ud fra plejeopgavens omfang. Der kan som udgangspunkt gives op til 10 vederlag per barn.

“Jeg tror, man skal tænke personalepleje ind i forhold til plejefamilierne. Lige nu er de et sted imellem at være lønmodtagere og være selvstændige. Det er en udfordring.”

Leder af familieplejen
i en projektkommune

Figur 63. Oversigt over KL's vejledning til vederlag til plejefamilier

Barnets støttebehov	Krav til plejefamilien	Vejledende honorering
Som børn er flest på samme alder. Behov for omsorg, forsørgelse og opdragelse. Uproblematisk kontakt til biologiske forældre.	Ingen specielle krav udover at barnet skal indgå på linje med egne børn. Ikke nødvendigt at lægge familiens dagligdag om, hverken erhvervmæssigt eller socialt.	1 x vederlag
Har behov for ekstra støtte og stimulering. Skal opretholde jævnlig kontakt med forældre, eller kontakten er problematisk.	Kræver større indsats end ovenfor enten i forhold til barnets behov eller i forhold til samarbejdet med barnets forældre.	2 x vederlag
En eller få almindelige belastningsindikatorer.	Krav om en pædagogisk indsats i et omfang, der vil kunne udfordre plejefamilien både familiemæssigt og socialt.	3 x vederlag
Flere almindelige belastningsindikatorer, der medfører omfattende omsorgs- og/eller opdragelsesbehov.	Opgavens art gør det nødvendigt at indrette plejeforældrenes arbejde udenfor hjemmet efter barnets behov.	4 x vederlag
Mange af de almindeligt forekommende belastningsindikatorer, der fordrer socialpædagogisk indsats af adfærdsregulerende karakter.	Opgavens art kræver socialpædagogisk indsats, der kræver dels en vis erfaring, dels at plejeforældrenes samlede anden beskæftigelse højst må udgøre 1½ fuldtidsstilling.	5 x vederlag
En eller få alvorlige belastningsindikatorer.	Opgavens art kræver behandling og nødvendiggør, at en af plejeforældrene skal have opgaven som hovedbeskæftigelse. Der kan stilles krav om erfaring på området og/eller en faglig relevant baggrund.	6 x vederlag
Flere alvorlige belastningsindikatorer eller af større sværhedsgrad. Der er tale om svære følelsesmæssige, adfærdsmæssige og/eller sociale problemer, der kræver behandling.	Opgaven kræver relevant faglig baggrund og er så omfattende, at plejeforældrenes samlede beskæftigelse udover plejearbejdet højst må udgøre én fuldtidsstilling.	7 x vederlag

Kilde: KL's takster for vederlag til plejefamilier, 2009.

“Lige nu er der tale om omvendt resultatlø. Det er ikke rimeligt, at jo bedre de løser opgaverne, jo mindre får de i løn.”

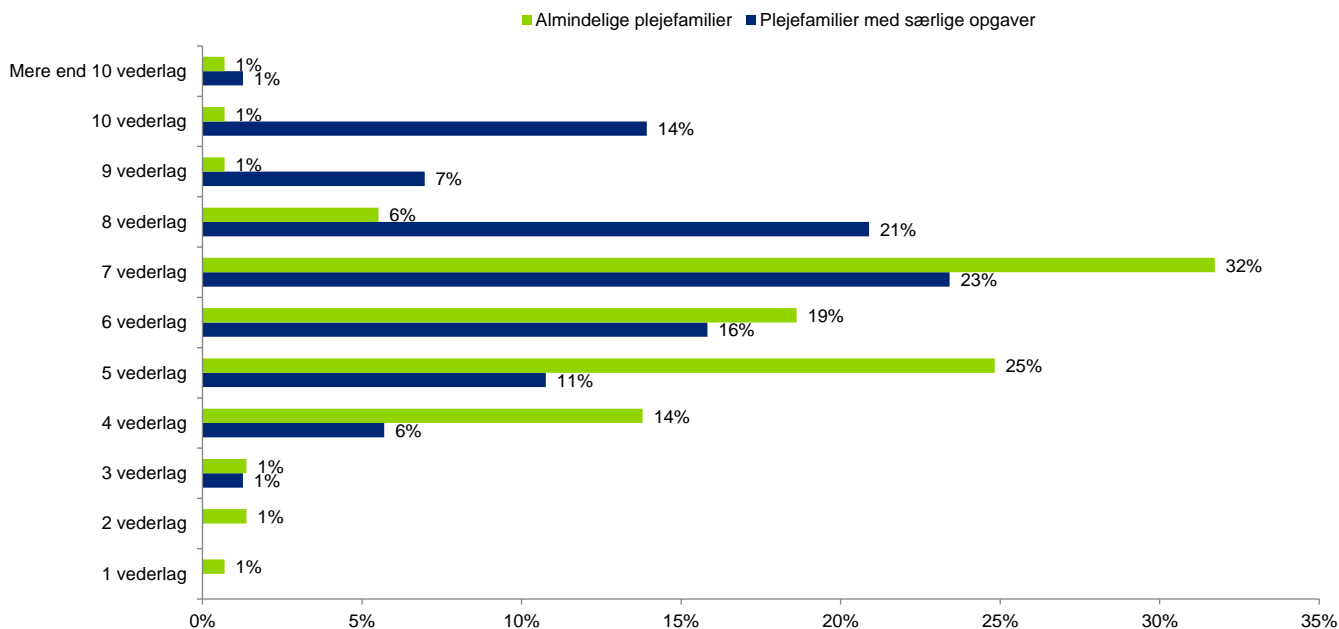
Familieplejekonsulent

Af spørgeskemaundersøgelsen blandt plejefamilier med særlige opgaver fremgår det, at plejefamilierne med særlige opgaver typisk modtager syv eller otte vederlag (44 procent får dette) per anbragt barn, jf. Figur 64. Et vederlag er 3.863 kr. i henhold til KL's vejledning (2013-takst). Det vil sige, at syv vederlag svarer til 27.041 kr. per måned.

I 22 procent af anbringelserne i plejefamilier med særlige opgaver modtager familien flere end otte vederlag, mens den resterende tredjedel af plejefamilierne modtager færre end syv vederlag.

De almindelige plejefamilier modtager typisk færre vederlag. Her modtager knap en tredjedel af plejefamilierne syv vederlag per barn, mens godt 60 procent modtager mellem fire og seks vederlag.

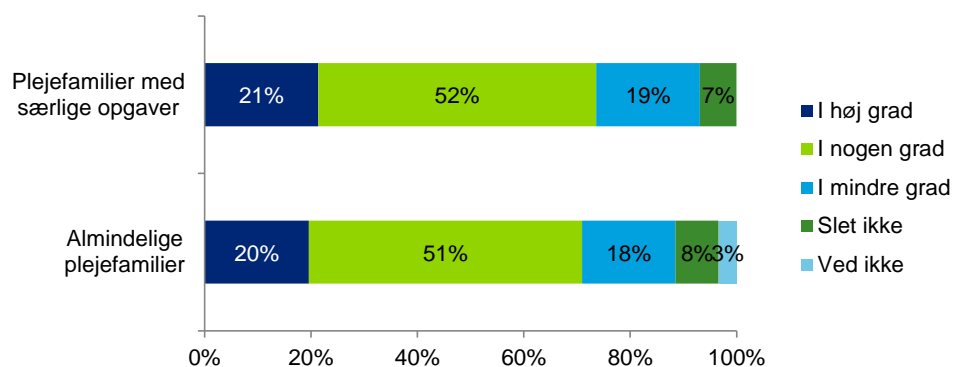
Figur 64. Plejefamilier med særlige opgaver – vederlag per barn

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Hver femte almindelige plejefamilie og plejefamilie med særlige opgaver angiver, at de i høj grad er tilfredse med vederlaget, jf. Figur 65. Omkring halvdelen angiver, at de i nogen grad er tilfredse, mens omkring en fjerdedel i mindre grad eller slet ikke er tilfredse. Der er således på dette punkt ingen forskel i vurderingen fra plejefamilier med særlige opgaver og de almindelige plejefamilier.

Figur 65. Plejefamiliernes tilfredshed med vederlaget

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

”Vi ved godt, at når man tager et barn ind på 13 år, så er det en, der vil være i vores familie resten af livet. Ikke noget, vi gør for en toårig periode. Det er også derfor, det er så sårbart, at man ikke kan forhandle løn. Fordi vi ikke kan sige, at så gider vi ikke mere.”

Plejefamilie med særlige opgaver

Flere projektkommuner har i projektet lagt vægt på at have forholdsvis faste lønmæssige vilkår for plejefamilierne med særlige opgaver. Oplevelsen blandt familieplejekonsulenterne er, at det giver ro, når der ikke løbende skal diskuteres vederlag med plejefamilien.

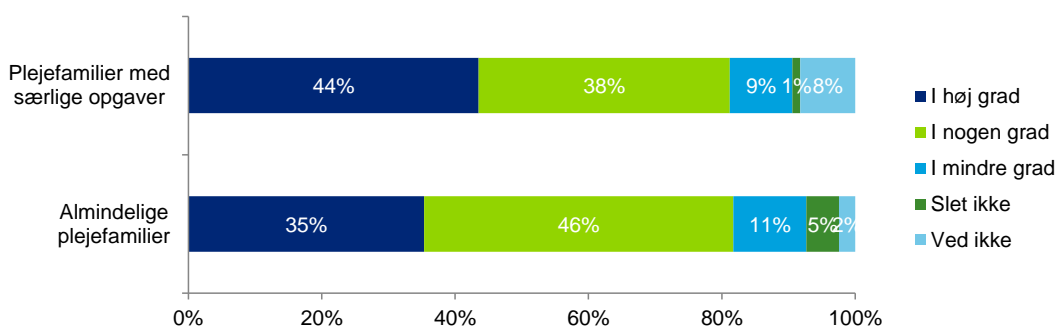
Tilfredshed med arbejdet som plejefamilie

Adspurgt om det er attraktivt at arbejde som plejefamilie for kommunen svarer 44 procent af plejefamilierne med særlige opgaver, at det i høj grad er tilfældet, mens det samme gælder for godt en tredjedel af de almindelige plejefamilier, jf. Figur 66.

38 procent af plejefamilierne med særlige opgaver mener, at det i nogen grad er attraktivt at arbejde som plejefamilie, mens det samme gælder for 46 procent af de almindelige plejefamilier. Selvom der på tværs af alle plejefamilierne er stort set lige mange, der angiver, at de i høj grad eller i nogen grad er tilfredse, er der dog en forskel, idet flere plejefamilier med særlige opgaver i høj grad er tilfredse.

Samtidig angiver knap 10 procent af plejefamilierne med særlige opgaver, at de i mindre grad eller slet ikke synes, at det er attraktivt at arbejde som plejefamilie for kommunen, mens det samme gælder for 16 procent af de almindelige plejefamilier.

Figur 66. Andel plejefamilier, der oplever, at det er attraktivt at arbejde som plejefamilie for kommunen

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Plejefamilierne med særlige opgaver er således ikke entydigt tilfredse, hverken med antallet af vederlag eller i forhold til om de oplever, at det er attraktivt at arbejde som plejefamilie for projektkommunerne.

I spørgeskemaundersøgelserne har flere familieplejekonsulenter kommenteret på sammenhængen mellem løn- og arbejdsvilkår og uplanlagte skift i anbringelser. Uenighed mellem plejefamilie og kommune om løn og arbejdsvilkår fremhæves som en vigtig faktor i uplanlagte skift i plejefamilier, fordi

“Det er væsentligt, at der kommer en dialog i gang omkring at ensarte og ændre aflønning for plejefamilier generelt. Vi har haft meget få sammenbrud, og det skyldes, at vi har været meget fleksible omkring løn og arbejdsvilkår for familierne.”

Familieplejekonsulent

plejefamilien i nogle tilfælde vælger at opsiges kontrakten med kommunen. Det perspektiv bekræftes i interviewene med plejefamilierne med særlige opgaver, hvor aflønning og arbejdsvilkår fremhæves som en meget vigtig parameter for tilfredshed med arbejdet. Flere plejeforældre fremhæver vigtigheden af, at det økonomiske er på plads for dermed at sikre ro omkring anbringelsen.

7.3. Samarbejdet med barnets familie

Inddragelse af barnets familie (primært forældre) og i særlig grad samarbejdet mellem forældrene og plejefamilien er en central udfordring i samarbejdet omkring en anbringelse. I mange anbringelser opstår der konflikter mellem barnets forældre og plejeforældrene, hvor barnet i værste fald bliver fanget i midten.

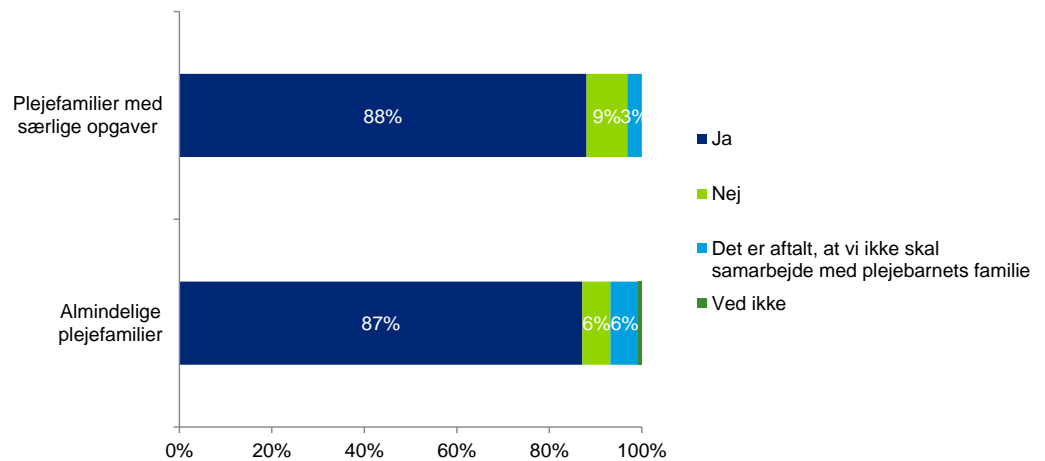
Flere af projektkommunerne har arbejdet specifikt med at fremme samarbejdet med de anbragte børns forældre. Blandt andet Roskilde Kommune har i projektet haft fokus på det anbragte barns familie, for eksempel ved facilitering af samarbejdssamtaleforløb. Ifølge en af kommunens familieplejekonsulenter er tanken bag samarbejdssamtaleforløbet, at plejebarnet ikke skal være barn *mellem* to familier, men *af* to familier, jf. boksen nedenfor.

	<p>VÆRKTØJ</p> <h2>Samarbejdssamtaleforløb</h2>
<p>KOMMUNE</p> <p> Roskilde Kommune</p> <p>TEMA</p> <p> Kompetenceudvikling</p> <p> Samarbejdsrelationer</p>	<p>KORT BESKRIVELSE AF VÆRKTØJET</p> <p>Samarbejdssamtaleforløbene i Roskilde Kommune har haft til formål at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sikre, at børn ikke fanges i et dilemma eller en konflikt mellem forældre og plejefamilie. • Være et konfliktløsende redskab, der er med til at bringe større fælles viden mellem forældre og plejefamilier. • Bidrage positivt til at løse op for dilemmaer og potentielle konflikter mellem plejefamilie og forældre. <p>Samarbejdssamtaleforløb kan med fordel iværksættes før et anbringelsesforløb eller under et anbringelsesforløb for at hindre eller løse konflikter/dilemmaer.</p> <p>VÆRKTØJETS ANVENDELSE</p> <ul style="list-style-type: none"> • I projektet i Roskilde Kommune er samarbejdssamtaleforløbene blevet tilbudt til udvalgte plejefamilier med særlige opgaver på baggrund af et vurderet behov. • Samtalerne er blevet faciliteret af to rådgivere fra kommunen, der er blevet uddannet til samarbejdskonsulenter. Typisk har dette været to familieplejekonsulenter eller en familieplejekonsulent og en rådgiver. • Udover at alle familieplejekonsulenter er blevet uddannet til samarbejdskonsulenter, er der også blevet rekrutteret andre rådgivere, der i forvejen havde konfliktmægleruddannelse. • Under uddannelsen trænes der i konkrete værktøjer som for eksempel konfliktmægling, og medarbejdergruppen videndeler og sparrer med hinanden. <p>STYRKER/SVAGHEDER</p> <ul style="list-style-type: none"> + Erfaringerne peger på, at både forældre og plejeforældre sætter stor pris på samarbejdssamtalerne, fordi de skaber et forum, hvor betydningsfulde emner kan drøftes, og hvor konflikter og misforståelser kan afværges og håndteres. ÷ Det kræver en ekstra investering i den daglige drift. ÷ Metoden egner sig ikke ved anbringelser, hvor forældrene har et aktivt misbrug eller en tung psykisk lidelse.

Omfanget af anbringelser, hvor der er et samarbejde med barnets forældre, er ikke højere i Roskilde Kommune end i de øvrige kommuner, men der er flere af plejefamilierne med særlige opgaver, der oplever, at samarbejdet er velfungerende, end det er tilfældet i de øvrige kommuner. Herudover har der ikke været uplanlagte skift i anbringelsesforløbene. Samlet set indikerer det, at fokus på et godt samarbejde mellem plejeforældre og forældre kan være med til at øge chancerne for et godt og stabilt anbringelsesforløb.

På tværs af projektkommunerne svarer hovedparten (88 procent) af plejefamilierne med særlige opgaver i spørgeskemaundersøgelsen, at de har et samarbejde med barnets familie, jf. Figur 67. I de resterende anbringelser samarbejdes der ikke med barnets familie. I enkelte tilfælde foreligger der en specifik aftale med kommunen om ikke at samarbejde med barnets familie.

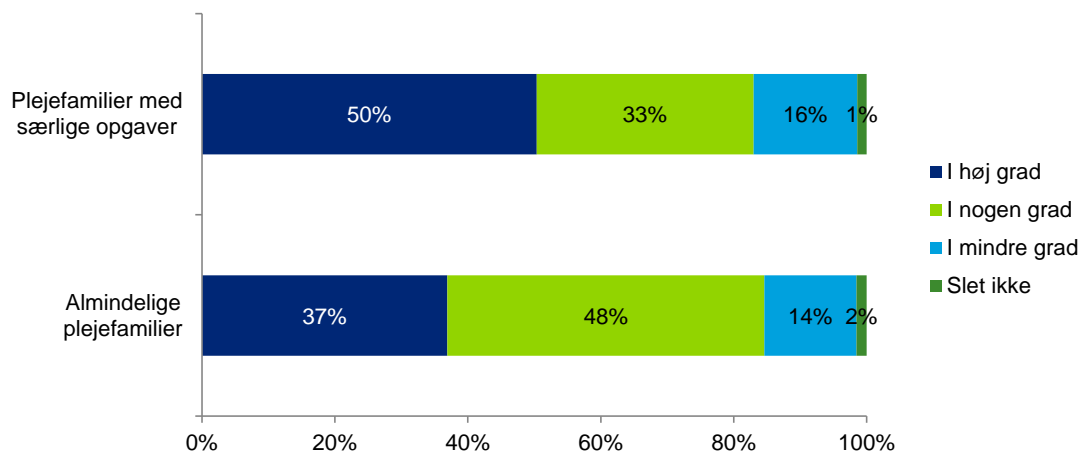
Figur 67. Samarbejder du/I med plejebarnets familie?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Halvdelen af plejefamilierne med særlige opgaver angiver, at samarbejdet med plejebarnets familie i høj grad fungerer, mens 16 procent i mindre grad mener, at dette er tilfældet, jf. Figur 68.

Figur 68. I hvilken grad oplever du/I, at samarbejdet med plejebarnets familie fungerer?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier, oktober 2013.

Sammenlignet med de almindelige plejefamilier i undersøgelsen er der en lidt større andel af plejefamilierne med særlige opgaver, der vurderer, at de har et godt samarbejde med barnets familie. Det indikerer, at plejefamilierne med særlige opgaver i højere grad har kompetencer til at håndtere dette samarbejde. Hovedparten af familieplejekonsulenterne bakker op om denne antagelse, idet de vurderer, at plejefamilier med særlige opgaver i højere grad end andre plejefamilietyper støtter barnets relation til dets familie.

Selvom der i projektkommunernes aktiviteter primært har været fokus på forhold, der har at gøre med plejefamilierne, fremhæver både projektkommunerne og plejefamilierne med særlige opgaver vigtigheden af også at inddrage øvrige aktører i samarbejdet omkring anbringelsen. Især dagtilbud eller skoletilbud er relevante her.

7.4. Konklusioner og anbefalinger – samarbejde

Et godt samarbejde mellem de forskellige aktører er vigtigt for at sikre det bedst mulige anbringelsesforløb for det anbragte barn, og flertallet af projektkommunerne har derfor arbejdet med at styrke samarbejdsrelationerne på plejefamilieområdet i forhold til at sikre både et velfungerende samarbejde med barnets forældre og et godt samarbejde mellem plejefamilien og kommunen.

Det handler blandt andet om at udvikle samarbejdsredskaber, sikre gode og trygge vilkår for plejefamilierne med særlige opgaver og have en god kontakt til barnets biologiske familie.

Flere projekter har således arbejdet med udvikling af behandlingsplaner, pædagogiske planer eller udviklingsplaner som et samarbejdsredskab i forhold til plejefamilierne med særlige opgaver, der uddyber handleplanen og beskriver målene for indsatsen.

Der er aktuelt udarbejdet en udviklings- eller behandlingsplan i godt en tredjedel af anbringelserne, og plejefamilierne med særlige opgaver angiver generelt, at planen støtter dem i at levere indsatsen overfor plejebarnet. Også projektkommunerne peger på, at en pædagogisk plan eller en udviklingsplan er et vigtigt redskab til at sikre, at der i tæt sparring med plejefamilien kan udarbejdes mål og tilhørende aktiviteter, der hjælper plejefamilien i arbejdet med plejebarnet.

På tværs af projektkommunerne er oplevelsen, at der er et større behov for dokumentation og opfølgning på mål i relation til anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver, end der er i de almindelige plejefamilier. Det har vist

sig at være en udfordring for familierne, der i mange tilfælde ikke er stærke i at formulere sig skriftligt og arbejde systematisk med eksempelvis pædagogisk praksis. Der er for eksempel blandede erfaringer med indførelsen af et elektronisk dokumentationssystem i Aarhus Kommune.

Hovedparten af plejefamilierne med særlige opgaver giver udtryk for, at de får den nødvendige støtte af kommunen til at levere indsatsen overfor plejebarnet, ligesom de fleste mener, at samarbejdet med kommunen er til gavn for anbringelsen. De interviewede plejefamilier med særlige opgaver peger også på vigtigheden af at blive hørt, og at deres arbejde som plejefamilie med særlige opgaver opleves som et løft i forhold til denne anerkendelse.

Aflønning er naturligvis også relevant for plejefamilier med særlige opgaver – ikke mindst fordi den mere komplekse plejeopgave i mange tilfælde betyder, at en eller begge forældre må sige deres job op og derfor er afhængige af vederlaget. Det er karakteristisk, at plejefamilierne med særlige opgaver generelt modtager flere vederlag end de almindelige plejefamilier og i gennemsnit modtager 7-8 vederlag. Hovedparten af både de almindelige plejefamilier og plejefamilierne med særlige opgaver er tilfredse med vederlaget. Godt en fjerdedel er dog i mindre grad eller slet ikke tilfredse. Med henblik på at skabe ro omkring familiens økonomiske situation har flere projektkommuner herudover valgt at have forholdsvis faste vilkår for plejefamilierne med særlige opgaver, så der ikke sker ændringer i antallet af vederlag.

Flere af projektkommunerne har arbejdet specifikt med at fremme samarbejdet med de anbragte børns forældre, der i mange tilfælde kan være udfordrende. Hovedparten af plejefamilierne med særlige opgaver har et samarbejde med barnets familie, og de vurderer i højere grad end de almindelige plejefamilier, at samarbejdet er godt. Familieplejekonsulenterne er enige i dette billede og vurderer, at plejefamilierne med særlige opgaver i højere grad end andre plejefamilietyper støtter barnets relation til dets familie.

Evalueringen har ligeledes afdækket, om plejefamilierne med særlige opgaver mener, at det er attraktivt at arbejde som plejefamilie for kommunen. Hovedparten mener, at dette er tilfældet, men knap 10 procent af disse plejefamilier angiver dog, at de i mindre grad eller slet ikke synes, det er attraktivt at arbejde som plejefamilie med særlige opgaver for kommunen.

Samlet set må det konkluderes, at projektet har bidraget til at styrke samarbejdet omkring anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver i de udvalgte kommuner. I den fremadrettede udvikling af området peger evalueringen dog også på et behov for at tydeliggøre, hvad det betyder at være plejefamilie med særlige opgaver, for at kunne forventningsafstemme med familierne og sikre et godt samarbejde. Det anbefales derfor, at kommunerne har fokus på

at beskrive rollen, opgaverne, de målgrupper, der anbringes i plejefamilier med særlige opgaver, samt den støtte og opbakning, som familierne kan få.

Samtidig peger projektkommunerne på et behov for, at plejefamilier med særlige opgaver kan få hjælp og sparring døgnet rundt – gerne fra et tværfagligt team – og at de kan få støtte og aflastning. Det anbefales, at støtten til familierne organiseres, så familierne kan få hjælp, når der er behov for det. Det kan for eksempel gøres ved at oprette en hotline til kommunen, der kan varetages af familieplejekonsulenter, eller potentielt ved at etablere en kontakt til kommunens døgninstitutioner, der har den fornødne specialiserede viden og kan yde sparring også udenfor normal åbningstid.

Bilag 1: Evalueringens grundlag

Evalueringen er baseret på et omfattende datagrundlag. Der er løbende indsamlet data gennem nøgletal, opfølgning på milepæle og spørgeskemaundersøgelser. Ved projektets afslutning har projekterne derudover gennemført selvevalueringer, indsendt dokumentation af de redskaber, der er anvendt i projektet, og deltaget i et tværgående evalueringseminar med fokus på proces og resultater. Desuden er der gennemført interview med både plejefamilier med særlige opgaver og udvalgte ledere i kommunerne.

Datagrundlaget gennemgås mere detaljeret nedenfor.

Kommunale nøgletal

Der er indhentet nøgletal fra projektkommunerne ved projektets begyndelse og igen ved projektets afslutning. Nøgletallene giver et overordnet billede af anbringelsesområdet i forhold til fordelingen af forebyggende foranstaltninger og anbringelsestyper (cpr-numre og udgifter), udviklingen i det samlede antal af plejefamilier, fordelingen af anbringelsestyper i nye anbringelsessager for det pågældende år, aldersfordelingen af de anbragte børn samt sagstygden per medarbejder. Nøgletallene er indhentet for 2010 før projektets opstart og igen for 2012.

Projektnøgletal og progressionsrapporter

Hvert kvartal siden projektets begyndelse er der indhentet en række centrale projektindikatorer fra hvert enkelt projekt samt en progressionsrapport, hvor hvert projekt har gjort status over projektets resultater og aktiviteter holdt op mod de fastsatte mål. Projektindikatorerne og progressionsrapporten har tilsammen beskrevet aktiviteterne, resultaterne og udviklingen i projekterne blandt andet i forhold til antallet af plejefamilier med særlige opgaver, angivelse af godkendelsestype, antal anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver og antal sammenbrud. I progressionsrapporterne har projekterne ligeledes angivet de væsentligste årsager til eventuel manglende fremdrift.

Spørgeskemaundersøgelse blandt familieplejekonsulenter

Gennem projektperioden er der halvårligt gennemført en spørgeskemaundersøgelse med alle de tilknyttede familieplejekonsulenter. Spørgeskemaun-

dersøgelsen har haft fokus på familieplejekonsulenternes vurdering af de særlige tiltag og redskaber, som den pågældende projektkommune har taget i anvendelse i projektet i forhold til godkendelse, matchning, kompetenceudvikling og samarbejdsrelationer. Ved projektets afslutning blev spørgeskemaundersøgelsen med familieplejekonsulenter udvidet med udvalgte spørgsmål for at få en indikation på familieplejekonsulenternes vurdering af de anbragte børns trivsel og udvikling.

Antallet af familieplejekonsulenter tilknyttet projektet har været forholdsvis stabilt på lidt mindre end 50. Generelt har svarprocenterne igennem hele projektperioden været forholdsvis høje (85-90 procent).

Spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier med særlige opgaver

Igennem projektperioden er der halvårligt gennemført en spørgeskemaundersøgelse med alle de tilknyttede plejefamilier. Spørgeskemaundersøgelsen har afdækket, hvad der kendetegner plejefamilierne (alder, familiens sammensætning, uddannelse, kompetencer, anden beskæftigelse m.m.). Herudover har undersøgelsen kortlagt, hvad der kendetegner de børn, der er anbragt i plejefamilier med særlige opgaver. Endelig spørges der i undersøgelsen ind til plejefamiliernes deltagelse i og vurdering af forskellige støtte- og kompetenceudviklingstilbud samt deres generelle vurdering af arbejdet som plejefamilie med særlige opgaver og samarbejdet med kommunen.

Ved projektets afslutning blev spørgeskemaundersøgelsen med plejefamilier med særlige opgaver udvidet til også at omfatte plejefamiliernes vurdering af de anbragte børns trivsel og udvikling samt supplerende spørgsmål om den specialiserede støtte, de igennem projektet har fået af kommunen.

Antallet af tilknyttede plejefamilier er som forventet steget undervejs i projektet, fra 46 plejefamilier med særlige opgaver ved første gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen til 107 ved den afsluttende spørgeskemaundersøgelse. Generelt har svarprocenterne været forholdsvis høje for plejefamilierne (omkring 80 procent).

Spørgeskemaundersøgelse blandt de almindelige plejefamilier

For at tilvejebringe et sammenligningsgrundlag til data fra plejefamilier med særlige opgaver blev der også gennemført en spørgeskemaundersøgelse med godt 100 tilfældigt udvalgte almindelige plejefamilier i projektkommunerne.

Spørgeskemaundersøgelsen afdækkede, hvad der kendetegner plejefamilierne (alder, familiens sammensætning, uddannelse, relevant faglig/professionel erfaring, anden beskæftigelse m.m.). Herudover har undersøgelsen

kortlagt, hvad der kendetegner de børn, der er anbragt i de almindelige plejefamilier, og endelig er der spurgt ind til plejefamiliernes deltagelse i og vurdering af forskellige støtte- og kompetenceudviklingstilbud samt deres generelle vurdering af arbejdet som plejefamilie og samarbejdet med kommunen.

Svarprocenten for spørgeskemaundersøgelse var på 84 procent, hvilket anses for forholdsvis højt.

Selvevaluering og dokumentation af redskaber og værktøjer

I den afsluttende fase af projektet er der gennemført en selvevaluering i hver enkelt projektkommune med fokus på projektets organisering, forløb og resultater samt den læring og forandring i organisationen, som projektet har skabt. Således har projektkommunerne blandt andet reflekteret over projektets betydning for det samlede plejefamilieområde, de væsentligste udfordringer samt styrker og svagheder ved de redskaber og metoder, der er bragt i anvendelse undervejs i projektet. Selvevalueringerne har taget udgangspunkt i de fire overordnede temaer og er udarbejdet på baggrund af fælles interne drøftelser mellem de involverede medarbejdere.

Både undervejs i projektet og i forbindelse med selvevalueringen er der desuden indsamlet relevant dokumentation for de redskaber og værktøjer, som projektkommunerne har bragt i anvendelse. Der kan være tale om godkendelsesvejledninger, procedurebeskrivelser for matchningen, kursusbeskrivelser, retningslinjer for netværkssupervision m.m.

Evalueringsseminar

Som en vigtig del af datagrundlaget indgår de fælles drøftelser fra det afholdte evalueringsseminar. På evalueringsseminaret deltog projekterne med alle eller størstedelen af de medarbejdere og ledere, der har været tilknyttet projektet. På evalueringsseminaret blev der gennem tværgående drøftelser sat fokus på læringen fra projektet. Deltagerne diskuterede blandt andet, hvilke initiativer og værktøjer der havde vist sig særlig virkningsfulde, og hvilke udfordringer der opleves som særlig centrale i forhold til opgaven med at styrke anvendelsen af plejefamilier med særlige opgaver. I fællesskab foretog deltagerne også en prioritering af de mest relevante læringspunkter og forandringstiltag, der kan styrke anvendelsen af plejefamilier med særlige opgaver.

Interview med plejefamilier med særlige opgaver

Ved projektets afslutning blev der som opfølgning på spørgeskemaundersøgelsen blandt plejefamilier med særlige opgaver gennemført en række interview. I udvælgelsen af plejefamilier blev der lagt vægt på at have en plejefamilie med fra hvert projekt samt variation i forhold til antal års erfaring som

plejefamilie og i forhold til familiernes generelle vurdering af samarbejdet med kommunen.

Interviewene tog afsæt i de fire overordnede temaer og giver et uddybende perspektiv på, hvordan plejefamilierne oplever opgaven som plejefamilie med særlige opgaver, herunder godkendelses- og matchningsprocessen, deres vurdering af kommunens støttetiltag som for eksempel kurser eller supervision og hvilke faktorer der havde størst betydning for samarbejdet omkring en anbringelse. Der blev gennemført i alt 12 interview.

Interview med udvalgte ledere i projektkommunerne

Set over en bred kam har ledelsen i projektkommunerne spillet en aktiv rolle undervejs i projekterne og har i mange kommuner også deltaget i udarbejdelsen af selvevalueringerne. For enkelte kommuner var der perspektiver i selvevalueringerne, der krævede uddybning. Derfor er der afholdt opfølgende interview med lederne af familieplejeområdet med særligt fokus på de organisatoriske og strategiske rammer for projekterne. Der blev afholdt opfølgende interview med ledere i Svendborg, Ikast-Brande og Odense kommuner.

Samlet set foreligger der således et meget stort og alsidigt datagrundlag, der belyser det samlede projekt og de enkelte kommunale projekter fra mange relevante vinkler.

Tolkning af resultater – plejebørn

I forhold til tolkningen af resultaterne er det væsentligt at påpege et vilkår i undersøgelsen. Ved projektets afslutning var der 107 plejefamilier med særlige opgaver tilknyttet projektet med 139 plejebørn anbragt af projektkommunerne. Derudover anslås det på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen, at yderligere omkring 60 plejebørn er anbragt i plejefamilierne med særlige opgaver af øvrige kommuner.

60 procent af plejefamilierne, der har været tilknyttet projektet, har eller har således haft mere end ét barn i pleje. Det fremgår af interviewene med plejefamilierne, at der kan være tale om ét barn med særlig komplekse støtte- og plejebehov (enkelte familier kaldte i interviewet dette barn for deres projektbarn), mens de øvrige børn har almindelige støtte- og plejebehov. Der er altså tale om en blandet gruppe af anbragte børn i plejefamilierne med særlige opgaver, hvoraf ikke alle er visiteret til familien i kraft af familiens særlige kompetencer og ressourcer som plejefamilie med særlige opgaver. Plejefamilierne med særlige opgaver har i undersøgelsen beskrevet alle deres plejebørn, og der indgår derfor også plejebørn, der ikke har meget komplekse behov.

Dette har naturligvis en konsekvens for resultaterne, som vil give et mere spredt billede af plejebørnenes profil og behov, netop fordi nogle ikke er anbragt som havende behov for en plejefamilie med særlige opgaver. Samtidig viser evalueringen også, at plejefamilierne med særlige opgaver varierer meget i forhold til kompetencer og erfaring. Nogle kommuner har lagt meget vægt på, at indgå kontrakt med højt specialiserede plejefamilier, mens der i andre kommuner ikke er så stor forskel på kompetencer og erfaring hos plejefamilier med særlige opgaver og almindelige plejefamilier. Det giver et mere utydeligt billede af både plejefamilierne og plejebørnene og skal tages i betragtning i tolkningen af resultaterne.

Bilag 2: Kommunebeskrivelser

I bilaget gives en kort præsentation af de enkeltvise udviklingsprojekter (mål og fokusområder), og der samles kortfattet op på kommunens resultater i forhold til de opstillede mål.

Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre kommuner

De fem kommuner Gladsaxe, Gentofte, Herlev, Lyngby-Taarbæk og Rødovre har alle deltaget i projektet. Projektet har været forankret i kommunernes familieplejeafdelinger og har haft en fælles projektleder.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag

- Fælles rekruttering og forundersøgelse af potentielle plejefamilier med særlige opgaver for dermed at have et korps af specialiserede plejefamilier til rådighed.
- Udvikling og implementering af godkendelsesmanual til godkendelse af kommunale plejefamilier.
- Opkvalificering af familieplejekonsulenter (til undervisning i KRITHs videreuddannelsesmateriale modul 1-6).
- Efteruddannelse for specialiserede plejefamilier og tilbud om netværkssupervision.
- Anvendelse af udviklingsplaner i alle anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver.

Væsentligste redskaber udviklet og bragt i anvendelse i projektet

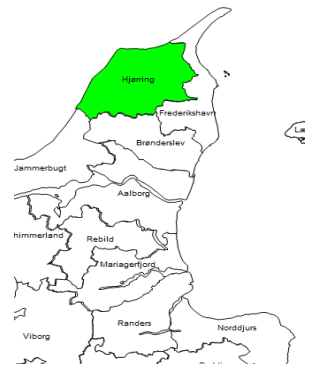
Jobannonce, hjemmeside, screeningmodel, efteruddannelse (KRITH-materiale), kommissorium til netværkssupervision og udviklingsplan.

Mål og resultater

Tema	Opstillede mål	Resultater
 Rekruttering og godkendelse	<ul style="list-style-type: none"> • 15-20 plejefamilier med særlige opgaver rekrutteres og godkendes. • Screeningmateriale udvikles og tages i anvendelse. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 30 plejefamilier med særlige opgaver er godkendt i løbet af projektperioden. ✓ Screeningmodel er udviklet og anvendes i alle godkendelser.
 Matchning	<ul style="list-style-type: none"> • 15 børn anbringes i plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 17 børn og unge er anbragt i plejefamilier med særlige opgaver.
 Kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Alle kommunale plejefamilier bliver efteruddannet med udgangspunkt i KRITH-materialet. • Alle kommunale plejefamilier modtager netværkssupervision. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Alle familieplejekonsulenter er opkvalificeret i KRITH-modul 1-5. ✓ Familieplejekonsulenter, der fungerer som supervisorer, deltager i kvalificeringsforløb sideløbende med supervisionen. ✓ Alle plejefamilier med særlige opgaver deltager som hovedregel i netværkssupervision.
 Samarbejdsrelationer	<ul style="list-style-type: none"> • Anvendelse af udviklingsplaner i alle anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Udviklingsplanen benyttes i alle anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver.

Hjørring Kommune

Projektet har været forankret i Det Specialiserede Børneområde i Børne- og Undervisningsforvaltningen. Projektteamet er bestået af to familieplejekonsulenter og en afdelingsleder. Projektet har haft fokus på opkvalificering af og støtte til de eksisterende plejefamilier med særlige opgaver.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag

- Pilotundersøgelse vedrørende fastholdelse af de eksisterende plejefamilier med særlige opgaver.
- Etablering og facilitering af faglige netværk (læringsfællesskab) for plejefamilier med særlige opgaver.
- Udvidet tilbud om supervision til plejefamilierne.
- Faglig opkvalificering af plejefamilier og familieplejekonsulenter.
- Øget mulighed for vejledning og rådgivning, når behovet opstår.

Væsentligste redskaber udviklet og anvendt i projektet

Etablering af netværksgruppe, herunder guidning til praksisbeskrivelse til netværksmøder samt udviklingsplan.

Mål og resultater

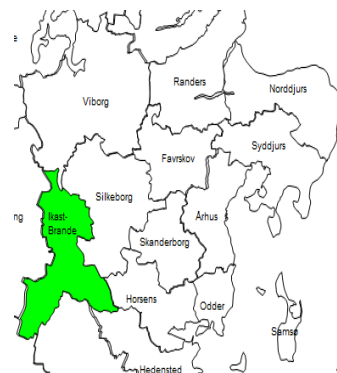
Tema	Opstillede mål	Resultater
 Rekruttering og godkendelse	<ul style="list-style-type: none"> • 28 godkendte plejefamilier med særlige opgaver. • Rekruttering og fastholdelse af plejefamilier med særlige opgaver både internt og eksternt. 	<ul style="list-style-type: none"> • 23 rekrutterede og potentielt aktive plejefamilier med særlige opgaver. ✓ Velfungerende rekruttering, hvor rekrutteringshastigheden har fulgt behovet.
 Matchning	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen uplanlagte skift i anbringelserne i plejefamilierne med særlige opgaver. • 15 procent af de anbragte børn anbringes i plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> • Der har været to uplanlagte skift i den samlede projektperiode. • Andelen af anbringelser i specialiserede plejefamilier udgør 10 procent af det samlede antal anbringelser.
 Kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Uddannelse til familieplejekonsulenter. • Familieplejekonsulenterne tilbyder plejefamilierne med særlige opgaver udvidet vejledning/supervision. • Netværksgrupper etableres for projektplejefamilierne. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ De deltagende konsulenter har løbende deltaget i uddannelses- og coachingforløb målrettet den enkeltes aktuelle behov. ✓ Familieplejekonsulenter tilbyder plejefamilier med særlige opgaver udvidet vejledning/supervision. ✓ Netværksgrupperne er etableret og kører som planlagt.

Ikast-Brande Kommune

Projektet i Ikast-Brande Kommune har været organiseret som et tværfagligt samarbejde mellem familierådgivningen og familieplejen. Projektet er forankret i Børne- og Familieafdelingen.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag

- Rekrutterings- og godkendelsesarbejde med fokus på højt fagligt niveau.
- Udarbejdelse af samarbejdsmodel med ansvarsbeskrivelser for anbringelser, herunder matchning og visitering.
- Generelt fokus på det tværfaglige samarbejde, der knytter sig til familieplejeområdet.
- Udarbejdelse og anvendelse af pædagogiske planer til at styrke og kvalificere det pædagogiske arbejde i plejefamilien.
- Opkvalificering af familieplejekonsulenterne, så der sikres en fagligt velfunderet supervision.

Væsentligste redskaber udviklet og anvendt i projektet

Hjemmeside, godkendelsesmanual (undersøgelsesværktøj), matchmodel/samarbejdsmodel, præsentation af plejefamilien, beredskabsplan til biologiske forældre, pædagogisk plan, supervisionsdagsorden og feedbackmetode til supervision.

Mål og resultater

Tema	Opstillede mål	Resultater
 Rekruttering og godkendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Udvikling af systematisk metode til rekruttering og godkendelse af plejefamilier med særlige opgaver. • 75 procent af de anbragte børn anbringes i plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> • Målet om udvikling af systematisk metode til rekruttering af plejefamilier med særlige opgaver er delvis nået. ✓ Målet om, at 75 procent af de anbragte børn anbringes i plejefamilier med særlige opgaver er nået.
 Matchning	<ul style="list-style-type: none"> • Matchmodel udvikles. • Ingen sammenbrud i anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> • Målet om at udvikle en matchmodel er delvis nået. ✓ Der har ikke været sammenbrud i anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver.
 Kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Plejefamilier med særlige opgaver får tilbud om supervision to gange månedlig. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Plejefamilier med særlige opgaver får tilbud om supervision to gange månedlig.
 Samarbejdsrelationer	<ul style="list-style-type: none"> • Forældre til børn, der anbringes i plejefamilier med særlige opgaver, modtager støtte. • Samarbejdsmetoder udvikles og anvendes i plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> • Målet om, at forældre til børn, der anbringes i plejefamilier med særlige opgaver, modtager støtte, er delvis nået. ✓ Der er udviklet samarbejdsmetoder, og de anvendes i plejefamilier med særlige opgaver.

Odense Kommune

Projektet i Odense Kommune har været forankret i Familieplejeafsnittet under Center for Indsats til Børn og Unge. Alle familieplejeafsnittets familieplejekonsulenter har været tilknyttet projektet. I projektet i Odense Kommune har der været særligt fokus på processen omkring rekruttering, godkendelse og matchning og på at understøtte familierne med kompetenceudvikling.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag

- Rekrutteringsaktiviteter for at tiltrække nye plejefamilier med særlige opgaver, herunder gennemførelse af stor rekrutteringskampagne.
- Udarbejdelse og implementering af godkendelsesværktøj, der blandt andet bruger genogrammer, guidelines til vurdering af tilknytningsmønstre samt en skala til at måle følelsesmæssig tilgængelighed.
- Opkvalificeringsprogram for plejefamilier med særlige opgaver.

Væsentligste redskaber udviklet og anvendt i projektet

Markedsføringsredskaber (kampagnemateriale m.m.), informationsmøder, hjemmeside, godkendelsesværktøj, kursus-katalog samt KRITH-materiale til efteruddannelse af plejefamilier.

Mål og resultater

Tema	Opstillede mål	Resultater
 Rekruttering og godkendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Rekruttering af plejefamilier med særlige opgaver både internt og eksternt. • Opkvalificering af godkendelsesproceduren for plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rekrutteringsaktiviteter gav ikke det ønskede resultat, og rekrutteringsstrategien blev ændret undervejs i projektet. ✓ Løbende brug af evalueringsskema til at vurdere effekten af værktøjer i undersøgelsesprocessen.
 Matchning	<ul style="list-style-type: none"> • 18-20 børn anbringes i plejefamilier med særlige opgaver. • Få sammenbrud i anbringelserne i plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 27 børn er anbragt i plejefamilier med særlige opgaver. ✓ Der har ikke været sammenbrud i anbringelserne i plejefamilier med særlige opgaver.
 Kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Alle plejefamilier med særlige opgaver får redskaber til at sikre en god relation til barnet. • Udvikling af efteruddannelsesprogram for plejefamilier med særlige opgaver. • Plejefamilier med særlige opgaver modtager supervision og støtte. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Der er gennemført kurser for plejefamilier med særlige opgaver i livshistorier jævnfør KRITH-materialet. ✓ Supervision gives løbende. ✓ Gruppen af plejefamilier følger et særligt tilrettelagt uddannelsesprogram. ✓ Der er udviklet en metode til afdækning af støttebehov.

Ringkøbing-Skjern Kommune

Projektet i Ringkøbing-Skjern Kommune har været forankret i Børn og Familie med et projektteam primært bestående af fire familieplejekonsulenter. Ringkøbing-Skjern Kommune har med projektet haft fokus på opkvalificering af en afgrænset gruppe af kommunens nuværende plejefamilier.

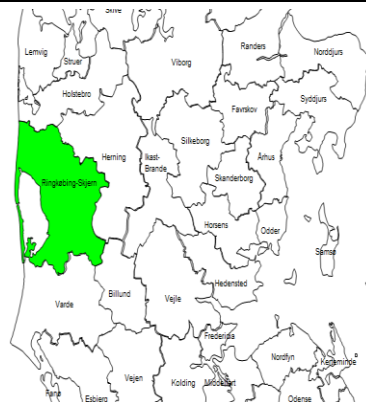
Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag

- Rekruttering og godkendelse af eksisterende plejefamilier til plejefamilier med særlige opgaver.
- Gennemførelse af 12-dages undervisningsforløb for plejefamilier med særlige opgaver.
- Etablering af grupper for de anbragte børn, de biologiske forældre samt de biologiske børn i plejefamilierne.
- Supervisions- og netværksgrupper for plejefamilier med særlige opgaver.
- Styrket samarbejde og løbende forventningsafstemning med myndighedsrådgivere og ledelsen.

Væsentligste redskaber udviklet og anvendt i projektet

Infoaftner, udvidet plejeundersøgelse, 12-dages efteruddannelsesforløb, samarbejdsmodel mellem specialteamet (familieplejekonsulenterne) og socialrådgivningen.

Mål og resultater

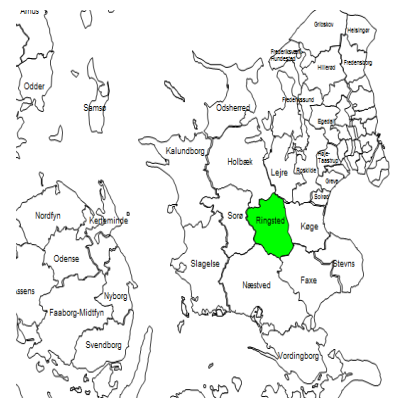
Tema	Opstillede mål	Resultater
 Rekruttering og godkendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Grundig afdækning af plejefamiliers egnethed til at have behandlingskrævende børn i pleje. • Opkvalificering af nuværende plejefamilier til kommunale plejefamilier. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Godkendelsesproces benyttes i forhold til nye plejefamilier med særlige opgaver. ✓ Flere plejefamilier vil gerne have en kommunal godkendelse, men yderligere godkendelser afventes på grund af tilsynsreformen.
 Kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunale plejefamilier tilbydes relevante kurser, der er målrettet barnets særlige problemer. • Etablering af netværksgrupper for kommunale plejefamilier. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Der er udviklet og afholdt et 12-dages kursus for plejefamilier med særlige opgaver (kurset indgår i godkendelsen som plejefamilie med særlige opgaver). ✓ Plejefamilierne med særlige opgaver tilbydes netværkssupervision.
 Samarbejdsrelationer	<ul style="list-style-type: none"> • Styrket samarbejde mellem kommunale plejefamilier og barnets familie. • Udvikling af samarbejdsmodel mellem kommune, kommunal plejefamilie og barnets familie. • Udvikling af intern model i kommunen omkring samarbejdet med barnets familie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ovenstående 12-dages kursus har blandt andet fokus på forældresamarbejde. • Der er udviklet en intern samarbejdsmodel, der skal styrke samarbejdet mellem familieplejekonsulenter og myndighedsrådgivere.

Ringsted Kommune

Projektet i Ringsted Kommune har været forankret i Børne- og Familierådgivningen under Børne- og Kulturforvaltningen. For blandt andet at optimere matchningen har projektet haft stort fokus på fælles faglig udvikling i hele afdelingen på tværs af faggrænser, herunder for både familieplejekonsulenter og sagsbehandlere.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag

- Rekruttering af plejefamilier med særlige opgaver, blandt andet gennem samarbejde med omkringliggende kommuner.
- Styrkelse af godkendelsesproceduren.
- Igangsættelse af kompetenceudviklingsforløb for Børne- og Familierådgivningen og plejefamilier med særlige opgaver.
- Analyse og optimering af matchningsprocessen, blandt andet gennem klar visitationsprocedure, faglig sparring og familiemøder.
- Tilknytning af støttepersoner både til anbragte børn og til deres forældre.
- Tilbud om netværksdannelse blandt forældre til anbragte børn.

Væsentligste redskaber udviklet og anvendt i projektet

Informationsmøder, revideret håndbog til aflastnings- og plejefamilier, skabelon og tjekliste til godkendelse af nye plejefamilier, skabelon til tilsyn, kompetencebeskrivelser m.m.

Mål og resultater

Tema	Opstillede mål	Resultater
 Rekruttering og godkendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Rekruttering af 10 plejefamilier med særlige opgaver med 14-17 børn i pleje. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kommunen har i alt rekrutteret 10 plejefamilier med særlige opgaver og godkendt ni af disse. ✓ Der er 18 børn placeret i plejefamilier med særlige opgaver.
 Matchning	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen sammenbrud i anbringelserne. • Nye forbedrede matchningsprocedurer. 	<ul style="list-style-type: none"> • Der har været fem sammenbrud i hele projektperioden, dog ingen det seneste år. ✓ Matchningsprocedurerne er afklaret og følges i praksis.
 Kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none"> • To familieplejekonsulenter har gennemført uddannelsen til supervisor. • Kursusforløb for de kommunale plejefamilier. • Etablering af formaliseret netværk mellem de kommunale plejefamilier. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tre familieplejekonsulenter har gennemført uddannelsen til supervisor. ✓ Fem plejefamilier har deltaget i eksterne kurser, og der er afholdt fire kursusdage for plejefamilier med særlige opgaver. ✓ Der er etableret to netværksgrupper. De fungerer og mødes cirka otte gange årligt.
 Samarbejdsrelationer	<ul style="list-style-type: none"> • Tilknytning af støtteperson til barnets forældre. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tre forældre ud af otte mulige har taget imod tilbud om støtteperson.

Roskilde Kommune

Projektet i Roskilde Kommune har været forankret i Familieplejeafsnittet under Familie og Børn. Som del af projektet blev der ansat en netværkskoordinator, hvis opgave var at facilitere netværksmøder og sikre implementering af samarbejdssamtaleforløb. Fokus i projektet har blandt andet været på rekruttering og godkendelse af lokale plejefamilier med særlige opgaver og på at styrke samarbejdet mellem barnets forældre og plejefamilien.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag

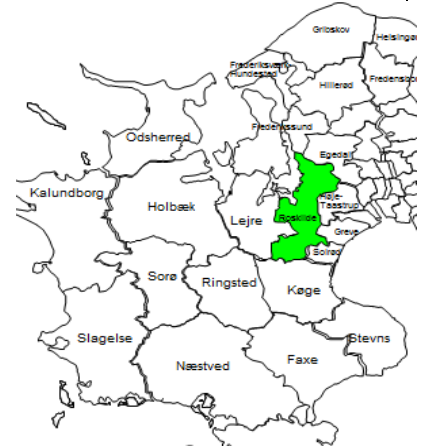
- Rekruttering af lokale plejefamilier med særlige opgaver.
- Etablering af netværk for biologiske forældre.
- Etablering af netværk for biologiske forældre og plejeforældre.
- Samarbejdssamtaler som redskab, der bidrager til at styrke samarbejdsrelationerne mellem forældre og plejeforældre.
- Ansættelse af netværksfacilitator, der faciliterer netværksmøder, sikrer implementering af samarbejdssamtaler og deltager i erfaringsudveksling.

Væsentligste redskaber udviklet og anvendt i projektet

Hvervemateriale (annoncering i lokalavis og jobsider på nettet samt informationsarbejde for eksempel målrettet lokale daginstitutioner), fagligt netværk for erfarne plejefamilier som del af kommunens uddannelsesprogram samt samarbejdssamtaleforløb.

Mål og resultater

Tema	Opstillede mål	Resultater
 Rekruttering og godkendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Rekruttering af plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Der er 12 plejefamilier med særlige opgaver, hvoraf fem familier har status af kommunal plejefamilie.
 Matchning	<ul style="list-style-type: none"> • Undgå sammenbrud i anbringelserne i plejefamilierne med særlige opgaver. • Anbringelserne i plejefamilier med særlige opgaver sker i videst muligt omfang lokalt. • Mål på 15 børn i plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Der har ikke været uplanlagte skift i anbringelserne i projektet. ✓ Fem af plejefamilierne med særlige opgaver er lokale familier i Roskilde. De øvrige syv plejefamilier med særlige opgaver bor udenfor kommunen. ✓ Der er anbragt 16 børn/unge i plejefamilier med særlige opgaver.
 Kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Efteruddannelse af plejefamilierne med særlige opgaver, så de er i stand til at rumme behandlingskrævende børn. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Der er etableret netværksmøder, der blandt andet indeholder undervisning og tager afsæt i en række redskaber og værktøjer fra Azenakonceptet. ✓ Der er sket en øgning af tilbud om supervision og vejledning til plejefamilier med særlige opgaver.
 Samarbejdsrelationer	<ul style="list-style-type: none"> • Barnets forældre inddrages aktivt i anbringelsesforløbet i de kommunale plejefamilier. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Relevante familier tilbydes samarbejdssamtaleforløb.

Svendborg Kommune

Projektet i Svendborg Kommune har været organiseret som et særskilt videncenter. Videncenteret yder støtte, rådgivning og supervision i forbindelse med anbringelse af et behandlingskrævende barn. Videncenteret er forankret i Svendborg Kommunes Familieafdeling og er bemandet med et tværfagligt team, der består af to pædagogiske konsulenter, en familieplejekonsulent, en sagsbehandler, en psykolog og en tilknyttet plejeforælder.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag

- Facilitering af temadage og kurser for plejeforældre gennem videncenteret.
- Facilitering af netværksgrupper både for plejeforældre og for forældre til anbragte børn.
- Visitation af plejefamilier til videncenterets tværfaglige støtte- og vejledningstilbud.
- Generel opkvalificering af familieplejekonsulenterne.

Væsentligste redskaber udviklet og anvendt i projektet

Hjemmeside, procedure, der indbefatter, at familieplejekonsulenten møder både barnet og dets forældre inden matchning, visitation til videncenter samt pædagogisk plan.

Mål og resultater

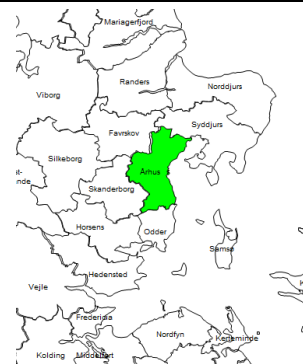
Tema	Opstillede mål	Resultater
 Matchning	<ul style="list-style-type: none">• Sammenbrud under anbringelsen undgås.• Formaliseret visitationsprocedure etableres.	<ul style="list-style-type: none">• I alt seks sammenbrud i hele perioden.✓ Formaliseret visitationsprocedure er udarbejdet og følges.
 Kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none">• Plejefamilier med særlige opgaver opkvalificeres gennem kurser.• Metoder til systematisk tværfaglig indsats udarbejdes.	<ul style="list-style-type: none">✓ Der vil blive udarbejdet årshjul for undervisningen i 2014.✓ Der er udviklet metoder. Metoderne vil blive videreudviklet og fulgt efter projektets implementering i januar 2014.
 Samarbejdsrelationer	<ul style="list-style-type: none">• Barnets familie inddrages og deltager i indsatsen.	<ul style="list-style-type: none">✓ Fremadrettet vil der blive udarbejdet individuelle planer for samarbejdet mellem plejefamilie og forældre.

Aarhus Kommune

I projektet i Aarhus Kommune har man haft særligt fokus på at finde kompetente plejefamilier med særlige opgaver, så de børn, der har særlig komplekse problemstillinger, også kan komme i en plejefamilie. Projektet er forankret i Familieplejecentret i Aarhus Kommune.

Projektets vigtigste aktiviteter/tiltag

- Ny vejledning til undersøgelse af kompetencer hos kommunale plejefamilier.
- Udvikling af efteruddannelsen af de kommunale plejefamilier.
- Hyppige vejlednings-/supervisionsbesøg ved familieplejekonsulent.
- Udvikling af en mere fagspecifik supervision.
- Udvikling af det elektroniske kommunikationssystem Sofus.
- Udvikling af praksis med skriftlige faglige begrundelser for hvert enkelt visiteret barn.

Væsentligste redskaber udviklet og anvendt i projektet

Kommunikationssystemet SOFUS, annoncering i lokalavis og jobsider på nettet, godkendelsesværktøj (vejledning til vurdering af kompetencer hos kommunale plejefamilier samt elektronisk oplysningsskema) samt coachcertificering af familieplejekonsulenter (Attractor).

Mål og resultater

Tema	Opstillede mål	Resultater
 Rekruttering og godkendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Rekruttering af 20 plejefamilier med særlige opgaver. • Antallet og målgruppen af børn, der er anbragt i plejefamilier, øges og udvides. • Udvikling af manual til undersøgelse af plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> • Der er rekrutteret fem nye plejefamilier med godkendelse til behandlingskrævende børn. Der er godkendt en plejefamilie som kommunal plejefamilie, og omkonverteret fire akut plejefamilier til kommunale plejefamilier. ✓ Der er anbragt otte børn hos plejefamilier med særlige opgaver. ✓ Der er udviklet manual til undersøgelse af kommunale plejefamilier.
 Kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Familieplejekonsulenter efteruddannes. • Etablering af netværksgrupper til plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Familieplejekonsulenterne er efteruddannet. ✓ Der er afholdt et personalemøde for plejefamilier samt tre ud af fire planlagte efteruddannelsesdage. Derudover har et ud af seks plejefamilier takket ja til deltagelse i temadag.
 Samarbejdsrelationer	<ul style="list-style-type: none"> • Udviklingsplaner bliver anvendt i alle anbringelser i plejefamilier med særlige opgaver. • Etablering af faglige samarbejds- og koordineringsteam omkring det enkelte barn i plejefamilier med særlige opgaver. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Der opsamles erfaringer omkring udviklingsplaner og der er fokus på omsætning af mål fra Handleplanen til udviklingsmål. ✓ Der er etableret team omkring den enkelte anbringelse og afholdt møde med familierådgivere.

Om Deloitte

Deloitte leverer ydelser indenfor revision, skat, consulting og financial advisory til både offentlige og private virksomheder i en lang række brancher. Vores globale netværk med medlemsfirmaer i mere end 150 lande sikrer, at vi kan stille stærke kompetencer til rådighed og yde service af højeste kvalitet, når vi skal hjælpe vores kunder med at løse deres mest komplekse forretningsmæssige udfordringer. Deloitte's cirka 200.000 medarbejdere arbejder målrettet efter at sætte den højeste standard.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Deloitte er en betegnelse for Deloitte Touche Tohmatsu Limited, der er et britisk selskab med begrænset ansvar, og dets netværk af medlemsfirmaer. Hvert medlemsfirma udgør en separat og uafhængig juridisk enhed. Vi henviser til www.deloitte.com/about for en udførlig beskrivelse af den juridiske struktur i Deloitte Touche Tohmatsu Limited og dets medlemsfirmaer.